

PENTRU O AUTONOMIE LOCALĂ ȘI DESCENTRALIZARE REALĂ!

www.calm.md
www.facebook.com/calm.md
e-mail: info@calm.md

VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE

BULETINUL INFORMATIV AL CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA

nr. 4 (73), 2020

**PRIMARI, ÎN PRIMA LINIE!
PANDEMIA NU ANULEAZĂ AUTONOMIA!!!**

AUTORITĂȚILE LOCALE, SINGURE ÎN FAȚA PANDEMIEI!

**DIRECTORUL EXECUTIV AL CALM
VIOREL FURDUI:**

**„ACEASTĂ CRIZĂ PANDEMICĂ NE ARATĂ
ROLUL INCONTESTABIL AL AUTORITĂȚILOR
LOCALE ȘI DE CE ESTE NECESAR DE A
AVANSA PE CALEA DESCENTRALIZĂRII
ȘI AUTONOMIEI LOCALE!”**

Despre PRIMARI și angajații primăriilor în perioada epidemiei se vorbește mai puțin. Deși, anume ei sunt cei care alături de medici sunt în PRIMA LINIE și ceea ce este mai important, anume ei RĂMÂN și nicăieri NU PLEACĂ de pe această linie. Primarii și echipele lor, sunt cea mai puțin protejată categorie și cea mai mult expusă riscului, ei depun un efort enorm uman, material și financiar pentru a asigura implementarea măsurilor necesare ce țin de comunicare,

informare, dezinfectare, evidență și monitorizare, asigurare a persoanelor social-vulnerabile, organizarea și conducerea serviciilor publice și altor activități care să asigure viața normală a localităților. Nu în ultimul rând, ei reprezintă pentru foarte multa lume din localitățile pe care le administrează, poate, ultima speranță. Dacă ne referim în special la cei din categoriile social-vulnerabile, dar nu numai.

Continuare în pag. 2

**STAREA DE URGENȚĂ ÎN APL:
PROPUNERI CALM!**

AUTONOMIA, ÎN CARANTINĂ DE ZECI DE ANI!

Fiind permanent cu gândul la localitățile pe care le conduc, primarii cel mai bine simt deficiențele sistemului administrativ și sunt primii care se confruntă cu problemele de ordin birocratic, organizatoric și financiar. În același timp, ei nu se plâng, dar colaborează strâns cu autoritățile statului și fac tot ce le stă în puteri. Plus, vin cu propuneri concrete către autoritățile statului care ar ușura activitatea autorităților locale în condițiile crizei, ar permite susținerea diferitor categorii de populație, ar permite folosirea eficientă a banului public și ar asigura posibilitatea APL de a reacționa mai operativ la provocările generate de această criză.

Care sunt cele mai importante propuneri ale Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), aflați în pagina

4

CITATUL LUNII

Citatul lunii aparține ambasadorului României în Republica Moldova, Daniel Ioniță, care a dat o apreciere pozitivă și cu mari perspective relațiilor de colaborare între primarii de pe ambele maluri ale Prutului.

„Știu că există cooperări în ceea ce privește Asociația Orașelor din România, Asociația Comunelor din România și Congresul Autorităților Locale din Moldova. Sunt oameni care se cunosc, care se întâlnesc periodic la diverse reuniuni din Republica Moldova, România sau în alte țări din Europa. Foarte multe proiecte au fost inițiate în baza acestor cooperări și știu că există și multă bucurie atunci când se întâlnesc asociațiile aleșilor locali din România și Republica Moldova!”

Un interviu cu Excelența Sa, găsiți în pagina

4-5

AUTORITĂȚILE LOCALE, SINGURE ÎN FAȚA PANDEMIEI!

Sfârșit. Început în pag. 1

Pandemia de coronavirus a demonstrat că, pe lângă cadrele medicale și polițiști, primarii sunt persoanele din prima linie, iar de implicarea lor depinde cât de repede vom putea opri aversiunea virusului. Harta răspândirii virusului nu este doar o hartă cu puncte roșii, ci, mai degrabă, o hartă cu localități care, în lipsa resurselor necesare în lupta anti-COVID 19, sunt nevoite să lupte cu metode din evul mediu pentru a opri răspândirea. După o lună de când bântuie virusul în Republica Moldova, autoritățile centrale au făcut apel către APL, invitându-le la colaborare și astfel recunoscând că acestea sunt o verigă de primă linie în lupta anti-COVID 19.

În această perioadă de criză pandemică, Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) activează la turaj maxim. Potrivit directorului executiv al CALM Viorel Furdui, principalele domenii abordate de CALM vizează procesul decizional, de elaborare a politicilor și de consultare a membrilor. „Specialiștii CALM sunt implicați în diverse procese de avizare, de elaborare a opiniilor, adresări privind ceea ce se întâmplă în administrația locală odată cu instituirea stării de urgență. Acum reprezentanții APL au nevoie și de alte tipuri de consultări, cum ar fi achizițiile publice, organizarea ședințelor consiliilor locale, etc.”

„CHIAR ÎN SITUAȚIA CÂND LIPSESC SPECIALIȘTII ȘI RESURSELE LA NIVEL LOCAL, PRIMARI REUȘESC SĂ-ȘI EXERCITE COMPETENȚELE ÎN CEL MAI ONEST ȘI EFECTIV MOD ȘI CONTRIBUIE ÎNTR-O MĂSURĂ ESENȚIALĂ LA REALIZAREA TUTUROR MĂSURILOR NECESARE PENTRU A CONTRACARA ACEASTĂ PANDEMIE”

Viorel Furdui a constatat că acum au fost scoase în evidență multiple probleme ce sunt generate de lipsa competențelor autorităților locale, a resurselor necesare APL pentru a-și exercita atribuțiile etc. „Această criză a demonstrat încă o dată cât de importante sunt autoritățile publice locale, cât de necesar este de a avansa în domeniul reformelor APL, în vederea întăririi capacităților financiare și umane la nivel local.”

Totodată, directorul executiv al CALM a scos în evidență faptul că în această perioadă cea mai mare parte a responsabilității este pe umerii autorităților publice locale. „Chiar în situația când lipsesc specialiștii și resursele la nivel local, primarii reușesc să-și exercite competențele în cel mai onest și eficient mod și contribuie într-o măsură esențială la realizarea tuturor măsurilor necesare pentru a contracara această pandemie”, a punctat Viorel Furdui.

În această privință, CALM a elaborat mai multe adresări prin care solicită Comisiei Naționale pentru Situații Excepționale diverse interpretări, dar și propune soluții pentru ca autoritățile publice locale să poată mult mai ușor să-și exercite atribuțiile. O altă direcție de

activitate în această perioadă a fost cooperarea cu autoritățile centrale privind diseminarea informației, dar și primele corespunzătoare a APL în ceea ce privește multiplele documente elaborate de către organele responsabile de gestionare a acestei crize. „Sunt mai multe ordine, instrucțiuni, protocoale care, din anumite motive, nu ajung în timp util la autoritățile publice locale și astfel în procesul de muncă apar foarte multe întrebări, probleme legate de cum trebuie să se comporte autoritățile locale în anumite situații, dar și care sunt posibilitățile de a soluționa multitudinea acestor probleme.”

În acest context, CALM în parteneriat cu PNUD, Ministerul Sănătății și Organizația Mondială a Sănătății a organizat mai multe conferințe video cu majoritatea primarilor din RM. „Deși am avut puțin timp pentru a informa reprezentanții APL despre organizarea acestor evenimente și un orar destul de intens, credem că au fost niște acțiuni de succes, deoarece pentru prima dată, la nivelul întregii republici au avut loc asemenea acțiuni cu participarea a circa o mie de primari, președinți de raioane și alți funcționari din primării”, a explicat directorul executiv al CALM. Astfel, reprezentanții APL au avut posibilitatea să aflu mai multe informații de la factorii decizionali ai Ministerului Sănătății și ai OMS, dar și să adreseze întrebări și să solicite răspunsuri la diverse situații complicate cu care se confruntă.

„În afară de aceasta, în rezultatul acestor acțiuni, urmează să fie analizate multiplele întrebări la care nu s-au identificat la acel

moment răspunsurile, acestea vor fi analizate, structurate și prezentate autorităților centrale pentru a fi soluționate.”

De asemenea, CALM, în parteneriat cu proiectul Mă IMPLIC (finanțat de Guvernul Elveției), au distribuit 2000 litri de dezinfectanți și 500 viziere pentru 50 APL-uri din Republica Moldova. Aceste primării au fost selectate după niște criterii foarte clare, în special s-a ținut cont de numărul de persoane infectate cu COVID-19. „Urmează să donăm și mănuși speciale pentru a asigura aceste localități cu minimum necesar în procesul de combatere a acestui virus. În cazul dat intenția a fost de a susține reprezentanții APL, cei care sunt nemijlocit implicați în aceste activități și care au nevoie de condiții mai sigure de activitate.”

Directorul executiv al CALM și-a exprimat speranța că după ce va trece această criză, guvernării din RM vor începe a privi cu alți ochi APL și se va înțelege, în sfârșit, că este necesar de a avansa pe calea descentralizării și autonomiei locale, astfel încât APL să poată în deplină măsură să se implice și să contribuie la gestionarea și depășirea unor asemenea situații de criză.

TATIANA BADAN: „ACEST VIRUS NU ALEGE CARE ESTE MEDIC, PRIMAR, OM SIMPLU SAU PREȘEDINTE DE ȚARĂ, EL ÎȘI FACE TREABA LUI”

La Selemet, Cimișlia, primăria este la datorie pentru a minimiza impactul epidemiei COVID-19 asupra tuturor sectoarelor societății. Autoritățile locale pot veni oricând în ajutorul fiecăruia dintre localnici. Primarul satului, Tatiana Badan care este și președinta Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) face un apel ferm către guvernare să evite comportamentele politiciene și să fie parte a soluției. Ea cheamă puterea centrală la consens și solidaritate.

Europa Liberă: Ce poate și ce trebuie să facă administrația publică locală în situația aceasta de pandemie de coronavirus?

Tatiana Badan: „Vreau să vă asigur că cei care au reacționat prompt au fost totuși autoritățile publice locale de comun acord cu medicii și polițiștii de sector. Noi, cei de la nivel local, imediat am intervenit și am organizat comisiile noastre pe situații excepționale, am elaborat planul de măsuri. În primul rând, informarea cetățenilor în situația aceasta de pandemie, dar, cu părere de rău, nu am fost pregătiți și nici acum nu dispunem de toată această pregătire necesară, care era posibilă mai din timp, din februarie de pregătit. Autoritățile publice locale nu au avut și nu au resurse suficiente, noi nu am avut această deschidere pentru a putea contracta sau a asigura, cel puțin, instituțiile publice cu cele necesare - dezinfectanți, mănuși, măști, după necesitate.

De exemplu, la primăria pe care o administrez în localitatea Selemet abia ieri am reușit cu suportul organizației norvegiene să procurăm materiale necesare pentru protecția cel puțin a angajaților primăriei, pentru că celelalte instituții și-au suspendat activitatea. Și a fost foarte dificil pentru mine ca primar să caut în raionul Cimișlia în mai mult de 8 farmacii acești dezinfectanți sau aceste mănuși, trebuia să caut în fiecare farmacie și să cumpăr câte 10 la număr sau chiar nimic sau dezinfectanți care variau ca preț. Același dezinfectant într-o farmacie costă 127 de lei, o cantitate de 0,5 litri, și același dezinfectant în alt magazin este de 86 de lei. Aceasta a fost pentru mine o surprindere foarte mare, pentru că nu este un control al acestor prețuri în situația aceasta când toată lumea este panicată. Autoritățile publice locale, practic toate au reacționat prompt și fără acest echipament de protecție am venit cu măsurile noastre, am informat cetățenii. A fost foarte dificil și este dificil să convingi cetățenii, să le argumentezi situația critică și acțiunile acestui virus agresiv. Am fost nevoiți să luăm legătura și cu băștinaii noștri din diasporă, să le scriem și în privat și pe toate rețelele de socializare să ne adresăm respectuos cu rugămintea de a ne ajuta în situația dată, ca ei să facă legătura cu părinții, cu rudele lor și să le spună și ei să stea în casă.”

Europa Liberă: Apropo, lumea a înțeles că trebuie să rămână acasă? Și la Selemet cum se prezintă situația, aveți din cei veniți în sat de peste hotare?

Tatiana Badan: „Da, noi avem și am dus un lucru masiv de informare a cetățe-

nilor. Zilnic noi facem cu autospeciala de pompieri voluntari, de două ori pe zi, noi anunțăm cetățenii să rămână acasă, să fie atenți și toate acele cerințe care sunt deja anunțate național să fie respectate, și cele sanitare și de protecție.”

Europa Liberă: Aveți persoane care stau izolate, în carantină?

Tatiana Badan: „Da, noi avem 34 de persoane care sunt revenite acasă și ele sunt izolate, în carantină, sunt înregistrate, dar ne-am ciocnit și de problema în care foarte târziu am primit această listă la primărie. Abia câteva zile în urmă, primarul a primit pe adresa de e-mail lista cu numele cetățenilor care revin acasă și au intrat în țară. Era foarte bine dacă cetățenii noștri din start, începând cu data de 10 martie sau când a fost anunțată și se semnau acele declarații în țară, dacă erau mai tranșant anunțați de către cei de la intrarea în țară, de la vamă sau la frontieră să nu se oprească doar la semnarea acestor declarații, ci imediat ce ajung în localitățile lor să fie izolați. Noi am avut două cazuri la Selemet, ne-a anunțat cineva că au venit doi cetățeni - unul din Anglia și altul din Federația Rusă - și ei circulă prin localitate. Noi imediat am reacționat, ne-am bucurat foarte mult că cetățenii au fost foarte responsabili și ne-au informat și am intervenit, la care acești cetățeni au menționat: „Dna primar, d-apoi noi am semnat, am indicat toate datele noastre, dar nouă nimeni nu ne-a spus că trebuie să stăm izolați 14 zile în casă. Bine, ne cerem scuze, noi nu vom mai ieși”. Probabil trebuia un pic mai organizat, iată anume cu intrarea în țară. Ei sunt ai noștri, ei trebuie să revină și revin acasă, dar poate era mai bine să fi fost organizat pe o perioadă de 14 zile în anumite cămine, pentru că studenții acum nu-s, să fie izolați și monitorizați, fiindcă noi foarte târziu primim această informație de la frontieră și abia acum 2-3 zile primim această informație actualizată, dar până acum nu am avut-o. Și trebuia primarul, poliția și cu medicul de familie să umblăm să „vănăm” și să tot întrebăm cetățenii. Și iarăși depinde de cetățeni cât sunt ei de responsabili și cât de bine cunosc că trebuie să transmită această informație. Să recunoaștem, astăzi în Republica Moldova, în majoritatea localităților mai mult locuiesc oameni în vârstă și nu toată lumea citește pe rețelele de socializare, doar atât cât ascultă la televizor sau radio. Nu spun că nu este informație despre acest COVID, dar oricum mai greu ei au înțeles-o și și-au asumat responsabilitatea de a sta acasă.”

Europa Liberă: La un moment dat, era constatată lipsa de dialog între CALM și guvern. Acum există un dialog, aveți interacțiune?

Tatiana Badan: „În perioada aceasta de criză s-a văzut încă o dată că, dacă ar exista această comunicare eficientă între autoritățile centrale și cele locale prin intermediul Congresului Autorităților Locale, interacțiunea și eficiența, și comunicarea, și reacția autorităților publice locale ar fi una și mai bună și soluțiile, pentru că CALM-ul de fiecare dată a venit cu soluții. Să vă spun sincer, avem 10 ani de activitate a Congresului Autorităților Locale și cel mai trist și regretabil în calitatea mea de președinte al CALM-ului este faptul

"AUTORITĂȚILE PUBLICE LOCALE, PRACTIC TOATE AU REACȚIONAT PROMPT ȘI FĂRĂ ACEST ECHIPAMENT DE PROTECȚIE AM VENIT CU MĂSURILE NOASTRE, AM INFORMAT CETĂȚENII. A FOST FOARTE DIFICIL ȘI ESTE DIFICIL SĂ CONVINGI CETĂȚENII, SĂ LE ARGUMENTEZI SITUAȚIA CRITICĂ ȘI ACȚIUNILE ACESTUI VIRUS AGRESIV!"

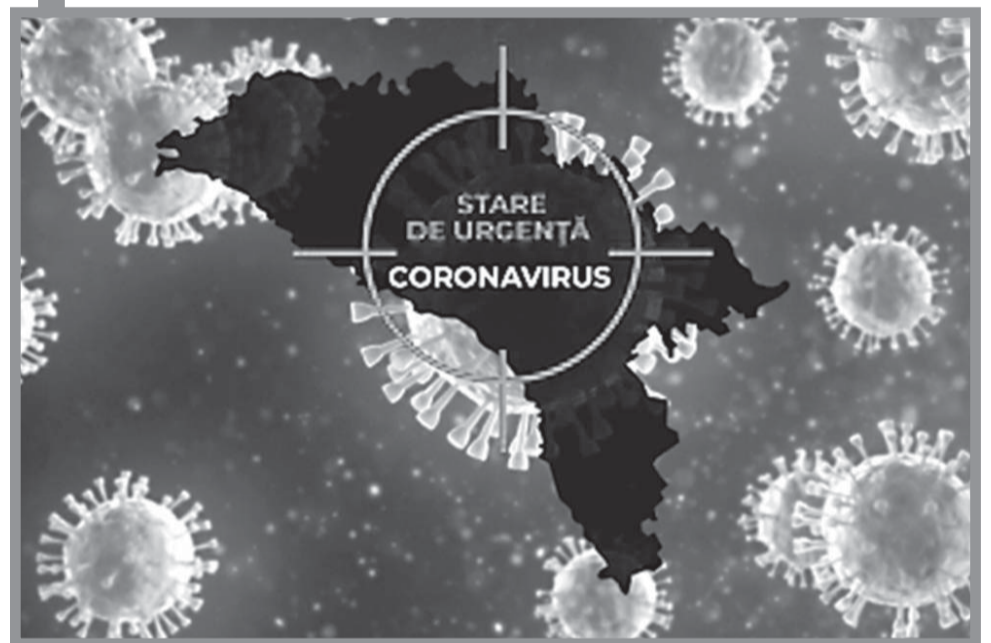
că, practic, o bună parte din guvernări în perioada acestor 10 ani nu s-au dat așa deschiși și de fiecare dată când CALM-ul a venit cu propuneri foarte bune, funcționale, de soluționare a multor probleme ale autorităților publice locale, noi am fost priviți de sus în jos, nu am fost înțeleși, au fost invocate diferite motive sau că suntem a nu știu cărui partid, sau că nu știu ce acolo, dar nu s-a văzut acea necesitate și acea voință de a comunica, pentru că noi, cei din autoritățile publice locale, suntem la nivel local și cunoaștem problemele. Noi doar venim cu propuneri. Și în situația aceasta, eu vreau să vă dau un exemplu: de câteva zile, președintele raionului Cimișlia a creat prin *Viber* un grup de comunicare cu primarii pe situația aceasta de urgență. Este foarte eficientă comunicarea. Oare nu s-ar putea să fie organizată această comunicare între guvern și CALM? Și CALM cu membrii săi să putem împreună, pentru că acum chiar se cere și este necesară această solidaritate, această consolidare a noastră comună, pentru că acest virus nu alege care este medic, care este primar sau este un om simplu, sau este președinte de țară, el își face treaba lui. Dar noi trebuie să ne consolidăm și trebuie să ne învățăm odată și odată în Republica Moldova să nu vedem... Știți, de ani de zile urmăresc, pentru că de tânără activez în administrația publică locală și întotdeauna mi-am dorit să fie democrație și să fie o modernizare în activitate și în relații și cu autoritățile centrale pentru a găsi mai repede pârghii de soluționare a problemelor, servicii mai calitative pentru cetățeni și să știți că nu prea am reușit. Am reușit doar în pic în 2016, când am putut vorbi și foarte puțin, cât am fost înțeleși de acel guvern și noi am reușit pe domeniul descentralizării, cu fondul rutier, cu schimbarea destinației terenurilor ca să vină acele resurse la nivel local. Deci, acestea au fost niște reușite și au demonstrat că atunci când există acest dialog în care nu trebuie să ne supărăm în cazul în care cineva ne

critică, fiindcă nu critică de dragul criticii, dar vine și spune cu voce tare despre o problemă care trebuie să fie auzită și soluționată. Și CALM-ul întotdeauna a fost deschis și noi din momentul în care ne-am creat am zis cu toții: „Suntem parteneri deschiși, în aceeași luntre cu guvernul pentru a soluționa problemele cetățenilor”. Și nu degeaba primarii se bucură de multă susținere din partea societății, după Biserică, pentru că încă o dată: primarii, fără mănuși, fără dezinfectanți, fără bani, pentru că nu am avut nici unde transfera bani ca să cumpărăm acei dezinfectanți și tot ce este necesar, totul era închis. Noi cunoaștem că doar magazinele acestea cu produse alimentare erau deschise, dar noi nu am stat cu mâinile în buzunare, am ieșit în teren, care și cum a putut, am informat cetățenii și lucrăm, deci nu am ne-am sistat activitatea, noi toate zilele acestea am lucrat și am căutat soluții și încercăm cât mai mult să discutăm și prin telefon cu cetățenii noștri.

Pentru că vreau să vă zic că bătrânii noștri, după acea dispoziție a Comisiei pentru situații excepționale a Republicii Moldova cu nr. 3 din 23 martie, când a fost anunțat că, începând cu ziua de 25 martie, persoanele de 63 de ani și mai mult sunt obligate să stea acasă, eu, în calitatea mea de primar, am avut numeroase apeluri de la oamenii în vârstă și, vă spun sincer, mi-au dat și lacrimile, fiindcă ei îmi spuneau: „Da, dna primar, să stăm noi acasă, dar ce să mâncăm, cum să ne ducem să ne cumpărăm o pâinică, noi nu avem nimic, nu avem medicamente...” Și m-am gândit cât de vulnerabili suntem noi în aceste zile. În Republica Moldova oricum suntem vulnerabili, pentru că dacă noi ne dorim să venim să-i ajutăm și ei trebuie să fie ajutați, autoritățile publice locale, asistenții sociali, în primul rând, trebuie să fie asigurați cu echipament, cu acele combinezoane de protecție, pentru că dacă noi organizăm și găsim o soluție să le ducem produse alimentare sau să lucrăm prin telefon și să le procurăm medicamente, pentru că așa le-am transmis noi informația, dar noi nu avem tot echipamentul acesta. Am reușit să cumpărăm 8 sticle de dezinfectant și acestea cu deferență mare de prețuri și nu știu cine urmărește aceste prețuri, nu poți să vinzi un dezinfectant cu o diferență de 40 de lei, într-o farmacie o pereche de mănuși de o singură folosință costă 6 lei, în alta - 4 lei, în alta - 10 lei. Cine urmărește aceste costuri? Oare acum putem să facem business în sărăcie și în situația aceasta de criză? Ar trebui să fie anumite reacții din partea statului. Sigur că guvernul nu poate acum totul să întreprindă și să vadă și să simtă toate, dar poate să aibă o comunicare eficientă cu noi, cu aleșii locali și să venim cu aceste probleme, să le spunem, ca să poată să fie luate anumite măsuri în această situație.”

REMUNERAREA ȘI GARANȚIILE SOCIALE ÎN CONDIȚIILE DECLARĂRII STĂRII DE URGENȚĂ!

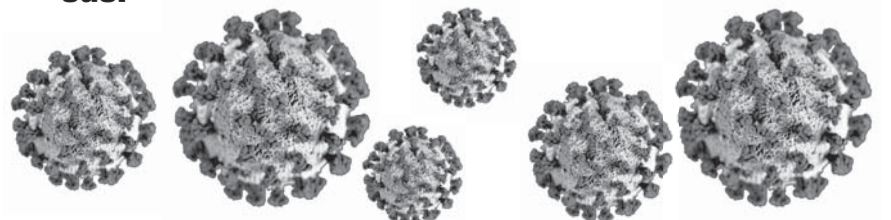
Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a expediat o Adresare Prim-ministrului Republicii Moldova, Ministrului Sănătății și Cancelariei de Stat în legătură cu îngrijorările și incertitudinea ce au apărut în cadrul APL odată cu suspendarea procesului educațional din instituțiile publice și private, de educație timpurie, instituțiile de învățământ primar, secundar, profesional tehnic, superior, de învățământ special pe întreg teritoriul țării din data de 11 martie 2020, în conformitate cu Hotărârea nr6/2020 a Comisiei Naționale Extraordinare de Sănătate Publică și ulterior declararea stării de urgență pe teritoriul Republicii Moldova, din 17 martie 2020.

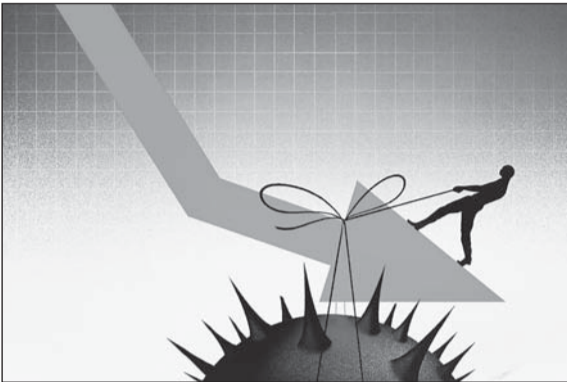
CALM a expediat Adresarea ca urmare a constatării faptului că în aceste vremuri de grea încercare pentru statul nostru, **a apărut o anumită incertitudine și confuzie privind modul de remunerare a personalului primăriilor și a angajaților din domeniul educației primare. În acest sens, autoritățile centrale nu au emis acte și dispoziții** în ceea ce privește garanțiile sociale ce sunt acordate angajaților pe durata stării de urgență, iar APL nu cunosc modul în care trebuie să acționeze, astfel încât angajații din cadrul primăriilor și instituțiilor din subordine (educație timpurie, cultură etc) să nu rămână fără mijloace de existență care, din prevederile legislației muncii sunt aplicabile situației actuale și în ce quantum de remunerație pot beneficia angajații respectivi.

Reieșind din situația creată și în contextul celor menționate mai sus, din numele APL, CALM solicită Guvernului răspuns la mai multe întrebări extrem de actuale:

- 1. Care este regimul de lucru al APL I și APL II în situație de urgență și cine îl stabilește;**
- 2. Care sunt garanțiile sociale de care beneficiază angajații din cadrul APL/primariilor și care este quantumul salariului de care ei urmează să beneficieze în situația de pandemie și stare de urgență;**
- 3. Care sunt garanțiile salariale pentru angajații instituțiilor educaționale preșcolare/timpurie publice subordonate, prevăzute în cazul stării de urgență: care este modul de remunerare a muncii/de plată a indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă/de acordare a altor garanții sociale;**
- 4. Care sunt garanțiile salariale pentru angajații instituțiilor culturale din subordinea APL I și II, precum și quantumul remunerației de care pot beneficia;**
- 5. Care sunt alte opțiuni pentru APL I și APL II în vederea asigurării garanțiilor sociale menționate mai sus.**

CALM SOLICITĂ COMISIEI NAȚIONALE PENTRU SITUAȚII EXCEPȚIONALE ADOPTAREA DE MĂSURI URGENTE CE VIZEAZĂ CONSOLIDAREA POSIBILITĂȚILOR AUTORITĂȚILOR LOCALE DE A ACTIVA CU O MAI MARE OPERATIVITATE ȘI EFICIENȚĂ ÎN ACEASTĂ PERIOADĂ DE PANDEMIE!

Ca urmare a consultărilor membrilor săi, **Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a elaborat o Adresare în care sunt descrise măsurile ce se impun la nivelul APL în condițiile declarării stării de urgență. Documentul a fost expediat organelor de conducere ale statului în speranța adoptării unor decizii de către Comisia Națională pentru Situații Excepționale ce ar proteja comunitățile și ar minimaliza impactul potențial al pandemiei.**

Analizând Dispozițiile emise de către Comisia Pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, autoritățile administrației publice locale au semnalat mai multe probleme cu care se confruntă și necesitatea unor acțiuni imediate pentru a oferi soluții viabile cetățenilor din comunitățile locale.

Problemele semnalate de către APL dar și soluțiile propuse de către acestea sunt:

- Necesitatea redirecționării mijloacelor financiare

destinate procurării produselor alimentare, în limitele unei sume determinate, în scopul acoperirii cheltuielilor pentru alimentarea copiilor din instituțiile preșcolare și celor din clasele I-IV din școli, pentru soluționarea problemelor alimentației în perioada de carantină a familiilor cu mulți copii și a căror părinți sunt lipsiți în perioada dată de un loc de muncă;

- Dificultățile în gestionarea resurselor financiare din partea autorităților locale executive (primari/președinți de raioane) în situația, în care, convocarea consiliului local prezintă un risc de contaminare. Mai ales în localitățile cu un număr sporit de contaminări confirmate;

- procedura complicată de deschidere de către APL a conturilor bancare pentru colectarea fondurilor de susținere în lupta cu COVID-19 din partea cetățenilor, mediului de afaceri, organizațiilor filantropice și neguvernamentale etc. clarificării situației referitor la posibilitatea angajării, concedierii, precum și acceptării demisiei angajaților pe durata stării de urgență;

- lipsa bazei legale explicite în vederea posibilității de a convoca și desfășura ședințele Consiliilor Locale de la distanță/online;

- situația complicată în care au ajuns micilor antreprenori și producătorii agricoli;

- lipsa accesului APL la bazele de date privind persoanele intrate/ieșite de pe teritoriul Republicii Moldova. În vederea luării lor la evidență, monitorizării și limitării răspândirii virusului.

- Lipsa unei informații centralizate privind producătorii și/sau distribuitorii produselor/materialelor/echipamentelor necesare pentru realizarea de măsuri anti-epidemiologice, funcționalității instituțiilor medicale și securității angajaților APL și altor instituții publice implicate în proces.

Propunerile CALM:

În vederea soluționării problemelor de mai sus, CALM vine cu următoarele propuneri către Comisia Națională pentru Situații Excepționale:

1. Permisivitatea ca mijloacele destinate alimentației copiilor în grădinițe și școli să poată fi utilizate pentru procurarea produselor alimentare și distribuirea acestora sub formă de pachete cu alimente. De asemenea: stabilirea listei pachetului alimentar, a sumei în limitele căreia pot fi procurate produsele alimentare și categoriilor de copii pot beneficia de pachete cu alimente: toți copii care primesc alimentația în grădinițe și școli; numai cei din familiile social-vulnerabile sau familiile care au rămas fără mijloace de existență în condițiile stării de urgență.

2. Acordare prin derogare de la Legea nr. 436/2006 privind APL, pe perioadă stării excepționale/de urgență primarilor tuturor unităților administrativ-teritoriale, în calitate de președinți ai comisiilor stării de urgență din localitățile respective, a dreptului de a gestiona resursele financiare ale bugetului local, în anumite limite (de ex. până la 100 mii lei), fără aprobarea prin decizia consiliului local. Cu prezentarea ulterioară Consiliului Local a unui raport.

3. Elaborarea unei proceduri simplificate de deschidere a unor conturi bancare, fără apro-

barea consiliului local (din motive invocate mai sus), la care persoanele fizice și juridice interesate ar putea transfera mijloace financiare pentru primării în scopul procurării după caz a echipamentelor, materialelor, utilajelor, produselor alimentare și altor mijloace necesare în procesul de combatere a epidemiei și asigurării funcționării instituțiilor publice implicate în proces și a angajaților săi.

4. Acordarea unei interpretări și explicări privind categoriile de persoane care pot fi angajate, concediate și/sau pot să-și dea demisia pe durata stării de urgență.

5. Acordarea unei interpretări și explicări privind categoriile de persoane care NU pot fi angajate, nu pot fi concediate și/sau nu pot să-și dea demisia pe durata stării de urgență.

6. Acordarea prin decizia comisiilor excepționale naționale, de a convoca și desfășura ședințele consiliilor locale fără participarea fizică a consilierilor și prin folosirea diferitor platforme online.

7. Acordarea dreptului primarilor în situația actuală excepțională și în mod unilateral de a modifica contractele de achiziții la capitolul specificații la produsele alimentare destinate cantinelor sociale, care și-au sistat activitatea până cel devreme 03.04.2020. Iar din economiile acestor măsuri, prin dispoziția primarului să fie procurate produse/colete/pachete pentru beneficiarii cantinelor (de regulă, persoanele social-vulnerabile).

8. Elaborarea și publicarea unei liste de producători/distribuitori licențiați și verificați de la care APL pot procura echipament medical, dezinfectanți și alte materiale/obiecte necesare combaterii epidemiei și asigurării instituțiilor publice.

9. Examinarea situației în care au ajuns micii antreprenori la nivel local. Iar printre unele din propuneri ar fi: reeșalonarea creditelor, permiterea livrării de produse cu respectarea unui regim și reguli stricte anti-epidemiologice etc. De asemenea, în calitate de susținere a producătorilor autohtoni, se propune obligarea magazinelor, lanțurilor de magazine de produse alimentare și nealimentare să aibă expuse, cel puțin 50%, spre vânzare produse de origine autohtonă, cu suplینirea permanentă a stocurilor, îndeosebi produse agricole.

10. Asigurarea operativă a APL cu informația privind intrarea/revenirea în Republica Moldova a cetățenilor din străinătate. În prezent, accesul este destul de limitat și întârziat. Ceea ce face posibil ca cetățenii reveniți din zone de risc să nu fie luați la evidență și sub monitorizare.

La 27 aprilie s-au împlinit 10 ani de la instituirea Parteneriatului Strategic între România și Republica Moldova pentru integrarea europeană a Republicii Moldova. Anul acesta marcăm și un deceniu de cooperare a autorităților locale din România și Republica Moldova. În cadrul unui interviu pentru calm.md, Ambasadorul României în Republica Moldova, Excelența Sa Daniel Ioniță a vorbit despre proiectele implementate de către România în Republica Moldova în acest deceniu, ajutorul necondiționat pe care îl oferă statul român cetățenilor statului nostru, inclusiv în această perioadă când la nivel global toate eforturile sunt depuse în lupta cu coronavirusul, dar și despre rolul asociațiilor autorităților locale din România și Republica Moldova în consolidarea relațiilor bilaterale.

Excelență, marcăm 10 ani de la instituirea Parteneriatului Strategic între România și Republica Moldova pentru integrare europeană a statului nostru. Care sunt rezultatele înregistrate în această perioadă de timp?

Daniel Ioniță: Suntem în preajma Sărbătorilor Pascale și vă rog să îmi permiteți să urez tuturor cititorilor Dvs. să aibă sănătate, în primul rând, să aibă pace în suflet, lumină în gând și speranță într-o viață mai bună. 27 aprilie, într-adevăr, este o zi importantă pentru relațiile bilaterale dintre România și Republica Moldova, s-au împlinit zece ani de la semnarea Parteneriatului Strategic pentru integrarea europeană a Republicii Moldova. **Acest Parteneriat Strategic are și o finalitate în care România crede în continuare cu tărie.** Cu acest prilej, România subliniază valoarea inestimabilă a patrimoniului nostru cultural comun, care este parte integrantă a patrimoniului european și care fundamentează această relație privilegiată între România și Republica Moldova. Vorbim aceeași limbă, avem o istorie comună, avem aceleași tradiții și suntem împreună în marea familie europeană. Cu acest prilej, România evidențiază și rezultatele implementării acestui Parteneriat Strategic în cei zece ani parcurși de la semnare. Este extrem de greu să facem un inventar exhaustiv al tuturor realizărilor pe durata celor zece ani, dar cred că putem evidenția faptul că în acest timp a intrat în vigoare Acordul de Asociere al Republicii Moldova cu Uniunea Europeană și Acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător, România fiind primul stat care a ratificat aceste instrumente. Totodată, a fost liberalizat regimul de vize cu UE pentru cetățenii RM, de curând s-au împlinit șase ani de când cetățenii RM călătoresc fără niciun fel de probleme în spațiul european. Au fost parcurse unele etape importante în modernizarea instituțiilor și profesionalizarea administrației publice, în acord cu standardele europene. **Cred că nu**

există niciun domeniu în care relațiile noastre privilegiate să nu și fi lăsat amprenta. Au crescut schimburile economice și accesul produselor Republicii Moldova pe piețele statelor europene, în primul rând în România. Suntem principalii parteneri comerciali ai Republicii Moldova. În momentul de față, mai mult de 70% din comerțul bilateral al Republicii Moldova are loc cu statele din Europa Occidentală. În acești zece ani au fost valorificate oportunitățile de susținere a oamenilor de cultură, de știință, precum și conectarea acestora la spațiul de educație, cultură și știință europeană. A fost operaționalizat Acordul Bilateral pentru implementarea programului de asistență tehnică și financiară în baza unui ajutor nerambursabil în valoare de 100 milioane de euro pe care România i-a acordat Republicii Moldova. Sunt bani pe care România i-a oferit gratis în folosul cetățenilor Republicii Moldova, bani din care au fost renovate grădinițe, realizate proiecte de infrastructură la nivel local, construite apeducte, asigurate microbuzele școlare care circulă în toate raioanele din Republica Moldova. Totodată, tot în acești zece ani, România a acordat un împrumut pentru asistența financiară Republicii Moldova în valoare de 150 milioane de euro. Tot în această perioadă am început și suntem pe cale să finalizăm gazoconductul Iași-Ungheni-Chișinău, care va asigura securitatea energetică a Republicii Moldova prin conectarea sa la spațiul energetic european.

În această perioadă, România a contribuit și a finanțat renovarea a peste 1100 de grădinițe, am donat 196 microbuze școlare pentru instituții de învățământ, au fost acordate anual până la 5000 de burse de studii pentru elevii și studenții Republicii Moldova, au fost organizate programe de pregătire pentru profesori și celebrele tabere de vară ARC pentru elevii și studenții. Au fost renovate edificiile culturale. Sala cu Orgă și Muzeul Național de Artă, care reprezintă două frumoase

AMBASADORUL ROMÂNIEI ÎN REPUBLICA MOLDOVA DANIEL IONIȚĂ: „FOARTE MULTE PROIECTE AU FOST INIȚIATE ÎN BAZA COOPERĂRI DINTRE AUTORITĂȚILE LOCALE DIN ROMÂNIA ȘI REPUBLICA MOLDOVA”

cărți de vizită ale municipiului Chișinău, au fost restaurate cu acești bani, iar teatrul Bogdan Petriceicu Hașdeu din Cahul a fost, practic, construit de la zero. În acești zece ani a fost operaționalizat programul SMURD pe teritoriul Republicii Moldova, datorită acestuia fiind salvate vieți nu doar în

de presă și să vorbim în exclusivitate despre acest subiect pentru că nu am crezut că este normal să procedăm în felul acesta. Am considerat că onestitatea, valoarea faptelor noastre și proiectele frumoase realizate vorbesc de la sine despre ceea ce este și ceea ce face

deplină siguranță a cetățenilor Republicii Moldova care au fost blocați în diverse state. Am acordat asistență, inclusiv prin facilitarea livrării unor medicamente și echipamente medicale pentru Republica Moldova, asta în condițiile în care și România s-a confruntat cu aceste lipsuri în același timp. Cu toate acestea, România a găsit resurse ca să îi ajute pe cetățenii Republicii Moldova. Totodată, în ziua în care aniversăm zece ani de Parteneriat Strategic, Președintele României a anunțat că cetățenii Republicii Moldova vor beneficia de un ajutor consistent pe linie medicală. Astfel, în zilele următoare o să ajungă la Chișinău o echipă importantă de medici și asistenți din România. Totodată, la Chișinău va ajunge și un transport cu echipamente medicale de protecție și medicamente, tocmai pentru a ajuta cetățenii Republicii Moldova

aici se teme în continuare de această temă generală a omenirii, crede că dacă cineva participă la un astfel de program automat „își asumă” și niște obligații față de România. Să știți că România face ceea ce spune. România a spus că prin tot ce face aici ajută cetățenii și parcursul european al Republicii Moldova și a demonstrat în cei zece ani de Parteneriat Strategic că asta face. Astfel va proceda și în continuare chiar dacă, uneori, unii actori de la Chișinău nu demonstrează că sunt interesați să realizeze reforme durabile în direcția avansării acestei agende europene și nu conferă garanția unui parcurs european pentru Republica Moldova.

Consiliile locale din România au dreptul acum să aloce sume de bani pentru localitățile din Republica Moldova cu care sunt înfrățite, chiar dacă și localitățile de peste Prut au anumite necesități.

Daniel Ioniță: Este adevărat. Eu mi-aș dori ca aceste cooperări și colaborări la nivel local să fie în interesul ambelor părți, pentru că vorbim nu doar de un transfer de fonduri, nu doar de un ajutor consistent pe care cetățenii din dreapta Prutului îl acordă cetățenilor din stânga Prutului. Vorbim și de un schimb de idei, de bune practici, o interacțiune care doresc să fie una consistentă, inclusiv în ceea ce privește susținerea și promovarea în comun a unor

că nu e neapărat să aștepti ceva în schimb atunci când ajuți un frate...

Daniel Ioniță: Este evidentă dimensiunea aceasta emoțională a relațiilor noastre. Nu poți evada din istorie, nu poți renunța la felul tău de a fi, nu poți să-ți negi identitatea. Dacă o faci vei fi precum o frunză în vânt și vei constata că ți-ai pierdut rădăcinile, sensul în istorie, iubirea și respectul celor care în momente grele sunt alături de tine. Relațiile noastre au și dimensiunea aceasta frățească, așa cum foarte frumos ați menționat. Dincolo de aceasta, există și o dimensiune cât se poate de pragmatică și cât se poate de vizibilă. Nu venim în Republica Moldova doar cu această „iubire de frate”. Venim în Republica Moldova cu niște valori, principii, idei, pentru că suntem cei care credem cu tărie în faptul că așteptările cetățenilor Republicii Moldova sunt legitime atunci când vorbim de un trai prosper, de necesitatea ca să trăiască într-un stat stabil și democratic, că există instituții în care justiția este independentă, în care să fie respectat omul și toate valorile umane.

Care este rolul asociațiilor autorităților publice locale în consolidarea acestor relații?

Daniel Ioniță: Este esențial, pentru că asociațiile sunt cele care știu cel mai bine care sunt nevoile locale. Pe susținerea autorităților locale se poate asigura o construcție durabilă, dar pentru aceasta trebuie să existe un

activism sporit, oameni care să creadă cu tărie în aceste idei, să-și asume inclusiv și rolul de voluntariat și să acționeze pentru a încuraja schimbările de idei, de bune practici, de a pune împreună oamenii

care sunt convins că vor găsi calea de materializare a lor. **Cred că acești oameni frumoși și determinați există. Eu am participat la toate reuniunile la care am fost invitat de autoritățile publice locale din Republica Moldova. Știu că există cooperări în ceea ce privește Asociația Orașelor din România, Asociația Comunelor din România și Congresul Autorităților Locale din Moldova. Sunt oameni care se cunosc, care se întâlnesc periodic la diverse reuniuni din Republica Moldova, România sau în alte țări din Europa. Foarte multe proiecte au fost inițiate în baza acestor cooperări și știu că există și multă bucurie atunci când se întâlnesc asociațiile aleșilor locali din România și Republica Moldova.**

Vă mulțumim!

Ana MORARU,
Serviciul de Comunicare
al CALM

România, dar și în Republica Moldova. Am trecut recent la faza a doua a acestui program SMURD extinzându-l pe întreg teritoriul Republicii Moldova, inclusiv cu finanțare europeană. De asemenea, sunt programe de colaborare, schimburi de experiență și bune practici aproape la nivelul tuturor instituțiilor administrației publice centrale. Au fost dezvoltate programe de twinning, cu sprijinul României, dar și cu participarea experților din alte state-membre ale UE.

Rezultatele unor sondaje arată că cetățenii Republicii Moldova, din păcate, cunosc puțin din tot acest efort pe care îl face România pentru a ne susține în acest parcurs european...

Daniel Ioniță: Trebuie să fim lași să vorbim și mesajul nostru să fie transmis de instituțiile mass-media responsabile, astfel încât să ajungă la toți cetățenii. Noi operăm doar cu un singur instrument, el se numește adevărul, operăm cu o singură realitate care este demonstrată de faptele noastre concrete. România nu a favorizat și nu face propagandă în Republica Moldova. România a abordat întotdeauna cu un deosebit respect relațiile sale cu autoritățile și cu cetățenii Republicii Moldova și în continuare vom fi la fel de responsabili. Atunci când am observat că lucrurile, poate, nu se îndreptă spre direcția potrivită am semnalat aceste derapaje. Atunci când am constatat că anumite situații politice nu încurajează o astfel de abordare iar evoluțiile nu atestă o continuare sau o realizare a unor reforme durabile în direcția avansării agendei europene a Republicii Moldova am verbalizat toate aceste chestiuni de-o manieră sinceră și onestă. **Într-adevăr, nu am procedat ca alții, ca dintr-o donație să organizăm zeci de evenimente**

România pentru cetățenii Republicii Moldova.

În condițiile actuale, mă refer la consolidarea tuturor eforturilor de combatere a răspândirii virusului, dar și la situația politică din Republica Moldova, cât de reală este finalizarea în termenii stabiliți a lucrărilor la construcția gazoductului Iași-Ungheni- Chișinău?

Daniel Ioniță: Este foarte reală finalizarea acestei construcții. Autoritățile române au solicitat și au obținut o derogare din partea autorităților de la Chișinău, pentru care le adresez și pe această cale mulțumiri, pentru ca lucrătorii care muncesc la acel gazoduct să poată intra în Republica Moldova fără a li se impune termenul obligatoriu de carantină. Semnalele mele sunt că lucrările sunt în grafic și vor fi finalizate potrivit angajamentelor, în pofida acestei pandemii care a creat o situație excepțională nu numai în Republica Moldova, dar și în România și peste tot.

Această stare excepțională care există peste tot în lume nu a încurcat România să sprijine cetățenii Republicii Moldova...

Daniel Ioniță: În contextul în care suntem marcați de această năpastă care ne-a lovit în egală măsură pe toți, România a depus eforturi pentru a permite tranzitul și repatrierea în

și medicii care sunt în prima linie a luptei cu coronavirusul să depășească mai ușor această situație.

În acest deceniu s-au intensificat relațiile dintre primarii de pe cele două maluri de Prut, au fost implementate multe proiecte în sa-

tele noastre ...

Daniel Ioniță: Au fost și probabil vor mai fi și în continuare derulate astfel de proiecte. După cum țineți minte, în anul Centenar, România a lansat inclusiv o campanie de ajutorare a autorităților locale din Republica Moldova, așa-numitul Program Centenar prin Înfrățiri. Noi ne doream ca mai multe localități din Republica Moldova să fie interesate să participe în programul respectiv, însă cineva

proiecte culturale, realizarea în comun a unor proiecte de interes reciproc, schimburi de vizite, etc. Sunt pe deplin conștient de faptul că și în Republica Moldova există foarte multe bune practici care pot fi însușite de autoritățile locale din România.

Primarii din România spun că au redescoperit oamenii de aici, unele dintre aceste bune practici despre care ați amintit Dvs, dar și

CALM CONSTATĂ MAI MULTE IMPEDIMENTE ÎN DESFĂȘURAREA LA DISTANȚĂ A PROCESULUI EDUCAȚIONAL TIMPURIU ȘI

PROPUNE SOLUȚII!

CALM a expediat organelor de conducere ale statului o Adresare cu privire la modul de desfășurare a procesului educațional la distanță de către personalul instituțiilor de învățământ de educație timpurie.

În Adresare, CALM constată că modul de desfășurare a procesului educațional la distanță de către personalul instituțiilor de învățământ timpurie împreună cu părinții copiilor com-

portă mai multe dificultăți, printre acestea fiind enumerate:

- Gradul de pregătire și competențele digitale ale cadrelor didactice. În legătură cu acest aspect, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC) ar urma să organizeze instruirea online a educatorilor din instituțiile de educație timpurie, ceea ce presupune timp, resurse financiare, formatori/mentori, precum și mijloace TIC și conectarea la Internet a educatorilor în condițiile izolării la domiciliu;

- Nivelul de dotare cu mijloace TIC și conectarea la Internet a instituției de educație timpurie nu rezolvă problema, deoarece educatorii sunt izolați la domiciliu;

- Transmiterea sarcinilor educaționale părinților copiilor, inclusiv solicitarea aplicării unui regim al zilei similar celui de la grădiniță nu presupune realizarea sarcinilor educaționale din cauza mai multor impedimente obiective.

Astfel, modul de gestionare a personalului instituțiilor de învățământ de educație timpurie creează incertitudine pentru APL, care sunt responsabile de activitatea instituțiilor de educație timpurie din subordine, în situații precum:

- Evaluarea activității didactice a educatorilor în ceea ce privește timpul alocat, numărul de copii implicați și finalitățile procesului educațional la distanță;

- Cum se va proceda cu personalul didactic care nu realizează sarcinile educaționale în conformitate cu metodologia propusă, în limitele orelor de program;

- Cum se va proceda cu personalul tehnic al instituțiilor;
- Cum se va proceda cu personalul instituțiilor în perioada post-pandemie, când părinții vor fi/reveni la muncă, iar aceștia vor solicita acordarea concediilor anuale de odihnă.

În contextul celor expuse mai sus, din numele APL, CALM solicită expunerea în cadrul unei Dispoziții a Comisiei pentru Situații Excepționale a RM referitor la următoarele aspecte ale desfășurării procesului educațional la distanță de către personalul instituțiilor de învățământ de educație timpurie:

- 1. Modul de evaluare a activității didactice la distanță realizate de către educatori, precum și modul de remunerare în dependență de finalitățile procesului educațional, în special în ceea ce privește copiii de vârstă preșcolară;**
- 2. Modul de asigurare cu materiale didactice necesare desfășurării procesului educațional la distanță, atât a educatorilor, cât și a părinților;**
- 3. Dreptul APL de a trimite în concedii anuale de odihnă pentru perioada stării de urgență a personalului instituțiilor de învățământ de educație timpurie (director, cadre didactice și personal tehnic) neimplicat în procesul educațional la distanță.**

CALM ÎN PARTENERIAT CU MINISTERUL EDUCAȚIEI ABORDEAZĂ ASPECTE LEGATE DE ACTIVITATEA INSTITUȚIILOR EDUCAȚIONALE ȘI A CELOR DE CULTURĂ PE TIMP DE PANDEMIE!

Miercuri, 29 aprilie, CALM a organizat o ședință online cu participarea a peste 90 de reprezentanți ai autorităților locale, Ministrului Educației, Culturii și Cercetării (MECC) Igor Șarov, directorului Direcției generale învățământ preșcolar, primar și secundar general Valentin Crudu, șefului Direcției politice salariale și monitorizarea angajaților în sectorul bugetar a Ministerului Finanțelor Raisa Ghilan, consultantul principal al Direcției arte și industriei creative Olga Susarenco și a altor reprezentanți ai autorităților centrale. Evenimentul a fost organizat în contextul în care în această perioadă de stare urgență, din cauza legislației imperfecte și a posibilității de interpretare a acesteia, aleșii locali se confruntă cu mai multe probleme în gestionarea activității instituțiilor educaționale din localitățile pe care le administrează, dar și a celor din domeniul culturii.

datorului instituției de educație timpurie (APL), activitatea și salarizarea personalului pedagogic și tehnic, posibilitatea de stopare temporară a activității grădinițelor și a instituțiilor culturale, modalitățile de aplicare a concediilor plătite și/sau alte forme prevăzute de lege pentru angajați/instituții

trebuie să existe o claritate juridică în raporturile salariale. Dacă tot salarizăm personalul tehnic al acestor instituții, am putea, de exemplu, să-i implicăm pe aceștia în alte activități."

Președintele CALM a propus ca din economiile făcute acum la capitolul alimen-

Primarul orașului Comrat Serghei Anastasov a declarat că atunci când APC intervine în competențele APL ar trebui să ofere și resurse financiare pentru exercitarea acestora. „Salariile pentru angajații din domeniul culturii pe care trebuie să le achităm din banii proprii au fost majorate cu 200%, bugetul primăriei crește anual cu 15-20%. Din ce resurse să achităm aceste salarii?” a întrebat Serghei Anastasov.

Directorul executiv al CALM Viorel Furdui a constatat că APL-urile au nevoie de mai multe pachete pentru a putea lua mai multe decizii, în funcție de situația din fiecare comunitate. Potrivit directorului executiv al CALM, metodologiile elaborate de MECC care vizează și activitatea autorităților locale ar trebui să fie consultate cu reprezentanții APL în momentul conceptualizării acestora, astfel vom fi evitate multe dintre discuțiile care au loc acum

Ministrul Educației Igor Șarov a mulțumit CALM pentru această oportunitate de a dialoga cu aleșii locali, menționând că declanșarea acestei situații cauzate de răspândirea coronavirusului ne-a luat pe toți prin surprindere și a reflectat trei probleme din domeniul învățământului: lipsa de tehnică, lipsa de internet și lipsa abilităților digitale la o parte din populație. Potrivit Ministrului, MECC își propune să asigure în perioada următoare cu echipamente și conexiune la internet profesorii și elevii care nu dețin tehnică de calcul, să contribuie la formarea cadrelor didactice privind utilizarea resurselor digitale, dar și la monitorizarea procesului educațional la distanță etc.

Primarii au vorbit despre atribuțiile fon-

care nu pot activa de la distanță, condițiile în care trebuie achitate performanțele în muncă în această perioadă, salarizarea angajaților bibliotecilor și din domeniul culturii, etc.

Președintele CALM Tatiana Badan, primar al satului Selemet, Cimișlia a afirmat că în această perioadă, în multe sate din Republica Moldova nu a fost posibilă continuarea la distanță a procesului de studiu în instituțiile de învățământ timpurie. „Din momentul în care a fost decretată starea de urgență în Republica Moldova, angajații grădinițelor de copii din raionul Cimișlia li s-au acordat concedii anuale de odihnă. Cum vom proceda însă la vară când părinții vor trebui să meargă la serviciu? Totodată,

tație a copiilor să fie posibilă procurarea de computere sau conectarea la internet a instituțiilor preșcolare unde acesta lipsește, doar că pentru aceasta este nevoie ca APL-urilor să li se ofere posibilitatea să opereze modificări în bugetele locale.

Unii reprezentanți ai APL au fost de părere că nu există echitate în decizia de a salariza în același mod angajații statului care își exercită atribuțiile de serviciu și cei care stau acasă.

Reprezentanta Ministerului Finanțelor Raisa Ghilan a specificat că pentru unitățile care nu pot desfășura munca la distanță, în Codul Muncii este prevăzută perioada de staționare și pentru acești angajați este posibilă remunerarea cu 2/3 din salariu.

și multe dintre problemele cu care se confruntă în prezent autoritățile locale.

S-a stabilit ca mai multe documentele elaborate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării să fie transmise autorităților publice locale prin intermediul CALM. De asemenea, s-a convenit ca o următoare ședință în acest format să aibă loc la sfârșitul lunii mai.

Problemele abordate în cadrul evenimentului vor constitui subiect de analiză și teme pentru discuțiile ulterioare. CALM consideră că această cooperare este una promițătoare, dar și un exemplu de dialog între MECC și CALM. Ne exprimăm speranța că acest model va fi preluat și de alte structuri statale.

CALM ȘI PROGRAMUL COMUNITATEA MEA

SUSȚIN AUTORITĂȚILE PUBLICE LOCALE ÎN PROCESUL DE ORGANIZARE A LUCRULUI LA DISTANȚĂ!

La 12 mai a avut loc conferința video cu genericul „Lucrul la distanță și comunicarea online a APL-urilor”. La evenimentul organizat de Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) și Programul Comunitatea Mea au participat 100 de reprezentanți ai autorităților locale, astfel înregistrându-se un număr maxim de persoane care se pot conecta la platforma video.

Primari și alți reprezentanți ai APL au avut ocazia să cunoască noi modalități de lucru la distanță, care sunt instrumentele necesare în acest proces, tipurile de comunicare on-line, planificarea activităților, arhivarea electronică a documentelor, alte aspecte tehnice și care vizează securitatea. În acest sens, au fost aduse mai multe exemple de aplicații și programe care pot fi utilizate în procesul de lucru și de comunicare on-line, dar și de organizare și stocare a informației.

Vorbind despre posibilitatea de a organiza ședințe online ale Consiliilor locale, directorul executiv al CALM Viorel Furdui a menționat că există o inițiativă legislativă prin care se intenționează reglementarea în lege a acestui proces.

Printre dificultățile enunțate de către participanții la conferința video în procesul de însușire a acestor abilități au fost lipsa în multe primării a infrastructurii IT și a specialiștilor în acest domeniu. Vorbind despre soluții, directorul executiv al CALM a reiterat necesitatea oferirii posibilității autorităților publice locale de a angaja specialiști și de

a decide gradul de salarizare a acestora. În condițiile în care primăriile au foarte puțini angajați, o altă soluție ar fi prestarea serviciilor prin cooperare, practică implementată cu succes în România, etc.

Reprezentanții APL au afirmat că lucrul la distanță oferă multe avantaje, dar este nevoie de cunoștințe mai temeinice în domeniul IT.

Participanții au solicitat organizarea periodică a unor evenimente similare, cu tematici ce ar permite însușirea mai multor abilități de lucru la distanță. Totodată, participanții la eveniment au completat un chestionar de evaluare a evenimentului elaborat de către Programul Comunitatea Mea.

Directorul Programului Comunitatea Mea Daniel Șerban a declarat că acesta este primul eveniment realizat în colaborare cu CALM și a susținut ideea de a continua aceste instruirii prin intermediul platformelor on-line de comunicare.

Programul Comunitatea Mea este finanțat de USAID Moldova și implementat de IREX în Moldova cu scopul de susține autoritățile publice locale din Moldova să devină mai eficiente, transparente și responsabile față de cetățeni. În prezent, 46 de comunități și ALP-uri din țară beneficiază de suportul programului. Peste 350 de angajați ai primăriilor partenere au participat la diverse instruirii și evenimente de fortificare a competențelor pentru îmbunătățirea serviciilor administrative și facilitarea accesului cetățenilor la informație, iar nouă comunități din program au început implementarea proiectelor de infrastructură pentru îmbunătățirea calității vieții la nivel local.

SITUAȚIA ACTUALĂ A BUGETELOR LOCALE ȘI ASIGURAREA STABILITĂȚII SISTEMULUI FINANCIAR LA NIVEL LOCAL —

SUBIECT DE DISCUȚII ÎNTRE AUTORITĂȚILE PUBLICE LOCALE ȘI MINISTRUL FINANȚELOR!

Vineri, 15 mai, Congresul Autorităților Publice Locale (CALM) în colaborare cu Ministerul Finanțelor a organizat pentru autoritățile publice locale conferința video cu genericul „Finanțele publice locale în vremuri de criză”. La evenimentul care a durat aproape două ore au participat Viceprim-ministrul, Ministru al Finanțelor Sergiu Pușcuța alături de echipa sa, circa 90 de primari și alți reprezentanți ai autorităților locale, experți ai CALM, dar și reprezentanți ai unor dintre partenerii CALM: Programul Comunitatea Mea, Proiectul „Mă Implic” și Consiliul European.

Președintele CALM Tatiana Badan a salutat deschiderea Ministerului Finanțelor de a avea acest dialog direct cu autoritățile locale și și-a exprimat speranța că această platformă va fi utilizată mai des în vederea identificării soluțiilor la problemele cu care se confruntă autoritățile publice locale.

Suplinirea bugetelor locale, consolidarea bazei fiscale a APL, creșterea veniturilor la nivel local, salarizarea, îmbunătățirea sistemului de taxe locale, utilizarea resurselor Fondului Rutier, finanțarea programului Drumuri Bune și a altor programe de stat, accesul la bazele de date fiscale, asigurarea finanțării instituțiilor din subordinea APL au fost unele dintre subiectele abordate în cadrul evenimentului.

O parte dintre întrebările acumulate de CALM în urma consultărilor cu membrii săi au fost adresate în prealabil reprezentanților Ministerului Finanțelor. De asemenea, pe durata

ședinței primării au avut posibilitatea să pună în discuție subiecte pe care le-au considerat importante. Ministerul Finanțelor a informat APL despre măsurile care au fost întreprinse în ultima perioadă de timp ce vizează finanțarea administrației publice locale pentru a face față provocărilor generate de criza pandemică și de scădere a veniturilor la bugetul de stat.

șpus primarilor că Fondul Rutier este repartizat în proporție de 100%, iar Guvernul își realizează angajamentele asumate în cadrul unor programe investiționale precum Fondului Ecologic, aprovizionarea cu apă și canalizare, etc. „Rămâne incertă implementarea programului numit „Drumuri Bune” deoarece în acest caz depindem de resursele din exterior.”

o analiză mai profundă a cheltuielilor necesare pentru întreținerea grădinițelor, deoarece primăriile nu își permit să efectueze lucrări de evacuare a deșeurilor sau de reparație cosmetică în aceste instituții.

Primarul orașului Ialoveni Sergiu Armașu a vorbit despre dificultatea în care s-a pomenit ca urmare a majorării salariilor bibliotecarilor, fără ca autoritățile centrale să transfere autorităților locale resursele necesare.

Primarii au propus ca asemenea evenimente, traininguri tematice să aibă loc periodic. S-a convenit ca în perioada următoare CALM împreună cu reprezentanții Ministerului Finanțelor să elaboreze de comun acord un astfel de program. De asemenea, CALM a propus inițierea unor discuții între experți ai CALM și reprezentanți ai Ministerului Finanțelor pe domenii ce vizează administrarea și consolidarea veniturilor bugetelor locale.

Potrivit directorului executiv al CALM Viorel Furdui, acest eveniment a fost util pentru ambele părți. „Am văzut o anumită deschidere din partea colegilor de la Ministerul Finanțelor, ceea ce ne însușește o anumită încredere și sperăm că în sfârșit vom începe o activitate mai sistemică în direcția soluționării problemelor acumulate de mai mulți ani. Chiar și reprezentanții Ministerului Finanțelor au recunoscut că sunt adepții unor soluții care să consolideze finanțele locale.” Directorul executiv al CALM a apreciat faptul că nicio întrebare a aleșilor locali nu a rămas fără răspuns și și-a exprimat speranța că asemenea discuții vor deveni o normă, care vor genera realizări concrete, în beneficiul autorităților locale și a comunităților noastre.

Viceprim-ministrul, Ministru al Finanțelor Sergiu Pușcuța a declarat că bugetele locale nu au avut de suferit de pe urma crizei cauzate de pandemie. „În urma ultimei rectificări a bugetului de stat au fost direcționate resurse financiare către autoritățile publice locale pentru a acoperi pierderile cauzate de declinul economic.” Oficialul a specificat că astfel se încearcă protejarea bugetelor locale de efectele crizei.

De asemenea, Ministrul Finanțelor le-a

Unii aleși locali au atenționat asupra faptului că amânarea unor proceduri de achiziții publice duce la tergiversarea realizării lucrărilor și a obiectivelor propuse. Irida Jitari, primarul satului Sauca, raionul Ocnița a vorbit despre inechitatea în salarizare și a scos în evidență faptul că personalul tehnic din primării are un salariu de 1770 de lei, iar indemnizația de șomaj din această perioadă este de 2770 de lei.

Tatiana Badan a solicitat să fie efectuată

CALM ÎȘI EXPRIMĂ PROFUNDA ÎNGRIJORARE

ÎN LEGĂTURĂ CU REVENIREA LA PRACTICILE DE FOLOSIRE A ORGANELOR DE DREPT ALE STATULUI ÎN CALITATE DE INSTRUMENT DE PRESIUNE ASUPRA UNOR REPREZENTANȚI AI AUTORITĂȚILOR LOCALE!

Una spunem, alta facem? În această perioadă când aleșii locali, alături de medici și polițiști, sunt în prima linie în lupta cu COVID-19, când în lipsa resurselor financiare la nivel local și lipsa transferurilor acestor resurse de la centru, primarii reușesc să găsească soluții pentru a procura echipament necesar pentru medici (chiar dacă instituțiile medicale nu sunt în gestiunea APL-urilor), pentru asistenții sociali, vânzătorii și alte categorii de persoane din comunități care intră în contact cu cei mai mulți cetățeni, când autoritățile centrale au lăsat pe seama aleșilor locali procedura de înhumare a persoanelor care decedază de coronavirus, când deja unii primari s-au infectat în procesul de exercitare a atribuțiilor de serviciu, în loc să fie încurajați și susținuți, unii aleși locali sunt penalizați. Pe de o parte, de la diverse tribune, autoritățile centrale ale statului recunosc meritele APL în lupta cu coronavirusul, în realitate, prin intermediul Ministerului de Interne, inițiativele unor reprezentanți ai APL sunt pedepsite.

CALM constată cu nedumerire că deși magistrații din Sângerei au emis o hotărâre de anulare a procesului verbal prin care primarul orașului Sângerei Arcadie Covaliov, viceprimarul din acest oraș și încă o angajată a primăriei au fost sancționați cu câte o amendă în valoare de 25000 de lei fiecare pentru că ar fi participat la o slujbă religioasă, Curtea de Apel Bălți a decis totuși amendarea acestora.

Amintim că totul s-a întâmplat în dimineața zilei de 27 martie, ziua în care a intrat în vigoare dispoziția emisă de Comisia pentru

Situații Excepționale a RM prin care se interzice deplasarea în grupuri mai mari de trei persoane. Primarul Arcadie Covaliov era afară, la distanță de cei doi preoți, tot la distanță fiind și angajata primăriei care urma să transmită live evenimentul pe o rețea de socializare pentru ca oamenii să audă rugăciunea. Viceprimarul venea dintr-o altă localitate și văzându-l pe alesul local care-i este și angajator s-a apropiat de acesta. Deoarece evenimentul a avut loc în dimineața zilei de 27 martie, nimeni dintre cei prezenți nu reuși-

seră să facă cunoștință cu decizia Comisiei pentru Situații Excepționale din Republica Moldova.

CALM amintește că în toată această perioadă, primarul Arcadie Covaliov care este medic de profesie, a organizat testarea personalului medical din localitate, dar și a altor categorii de persoane suspecte de infectare pentru a evita crearea focarelor în Sângerei. Totodată, Arcadie Covaliov este primul ales local care și-a asumat închiderea pieței din localitate, dar și alte acțiuni ce au ca obiectiv minimalizarea riscurilor de răspândire a infecției.

Cu toate acestea, în loc de recunoaștere și apreciere a volumului imens de muncă pe care îl exercită autoritățile publice locale, alesul local, viceprimarul și cel de-al treilea angajat al primăriei Sângerei au fost sancționați, fără a fi prezentate probe, în condițiile în care procesul contravențional a fost întocmit cu încălcări, iar copia actului oferit edilului diferă de originalul procesului-verbal.

Constatăm cu regret că în loc de solidaritate și empatie, unii actori sunt antrenați și acum în exerciții politice. În afară de aceasta, trebuie să menționăm că aceste amenzi în valoare de 25 000 de lei constituie salariul pentru circa trei luni de muncă ale primarului și viceprimarului și un an de muncă ale celei de-a treia angajate a primăriei. În Italia, de exemplu, o asemenea amendă constituie aproximativ 300 -500 euro (în condițiile în care nu poți justifica prezența ta afară) salariile însă diferă cu mult de cele din Republica Moldova.

Se pare că suntem în fața unor reveniri la practicile anterioare extrem de păguboase, de folosire a organelor de drept și justiție ale statului în calitate de instrument de răfuială cu APL incommode. Practici pentru care Republica Moldova a fost criticată și până în prezent are de plătit ca imagine, dar și ca despăgubiri materiale enorme. În această situație, unica speranță pentru reprezentanți APL și ai primăriei din orașul Sângerei rămâne

a fi CEDO și alte instituții internaționale.

Totodată, acest caz contravine totalmente declarațiilor oficialităților statului, fiind un exemplu extrem de descurajator pentru ceilalți reprezentanți ai APL, unii dintre ei cu siguranță se vor gândi de acum încolo dacă merită să-și pună viața în pericol, iar în loc de recunoștință să se procopsească cu dosare contravenționale sau penale.

În același context, atragem atenția și la cazul primarului de Condrîța și acțiunile disproporționale în opinia CALM, aplicate de către organele de drept în acest caz. Credem că un ales local care a fost ales direct din primul tur și reprezintă mii de oameni, merită o altă atitudine și respectarea statutului său de primar, ceea ce înseamnă că este primul în localitatea sa.

Amintim că primarul este una dintre puținele persoane alese direct de popor, care are statut de persoană cu funcție de demnitate publică și care trebuie respectat.

TATIANA ȚURCAN, PRIMARUL COMUNEI VINOGRADOVCA, TARACLIA: „LEGILE NECONSULTATE ȘI RUPTE DE REALITĂȚI GENEREAZĂ ILEGALITĂȚI ȘI BLOCHEAZĂ ACTIVITATEA APL!”

Din cauza unor legi neconștate și neconsultate, autorităților locale nu pot emite acte permissive în construcții, iar ca rezultat au de suferit cetățenii, dar și dezvoltarea comunităților. Un exemplu în acest sens este Legea nr.3 din 20.02.2020 (cu privire la modificarea unor acte legislative privind documentația de urbanism și emiterea actelor permisive în construcții) deoarece, odată cu adoptarea acesteia, în 95% din localitățile Republicii Moldova procesul de efectuare a unor lucrări în domeniul construcțiilor a fost blocat.

În comuna Vinogradovca, Taraclia, doi agenți economici au solicitat deja de două luni de la primărie certificate de urbanism pentru proiectarea unor lucrări de construcție. Primarul Tatiana Țurcan spune că anual eliberează cel puțin 15-16 asemenea acte, iar modificările la lege au blocat tot acest proces.

„Pentru a putea elibera aceste certificate de urbanism, pe parcursul a două luni de zile am tot solicitat unele avize de la Inspectoratul Ecologic de Stat, Agenția pentru Supraveghere Tehnică, dar fără succes. La momentul de față în lege este stipulat că eliberarea actelor permisive în construcții se face doar în baza planului urbanistic al localității.” Certificatul de urbanism se eliberează în baza

planului de urbanism care este înregistrat și aprobat de către Consiliul local. La fel ca alte 95% din localitățile Republicii Moldova, comuna Vinogradovca nu are plan urbanistic. Pentru a-l elabora este nevoie de multe resurse de care cele mai multe primării nu dispun.

Primarul crede că dacă tot a fost nevoie ca această Lege să fie adoptată, inițial trebuia de făcut un studiu pentru a stabili câte localități

din RM au planuri urbanistice, din ce considerente acestea nu există, de ce au nevoie primăriile pentru a elabora aceste acte, de ce termene este nevoie pentru a realiza acest obiectiv, etc. „Chiar dacă legea a fost votată, în ea trebuia să fie specificat că autoritățile publice locale sunt obligate în termen de 2-3 ani să elaboreze aceste planuri de urbanism, statul să ne susțină în acest proces și legea dată să intre în vigoare peste o anumită perioadă de timp, astfel încât noi să reușim să fim pregătiți.”

Chiar dacă au fost operate aceste modificări în Lege, „Taraclia Gaz” are o porțiune de gazoduct în comuna Vinogradovca și intenționează să schimbe unele țevi și să realizeze alte lucrări de îmbunătățire a serviciilor publice pe care le prestează. În satul Mirnoe există un post vamal pe teritoriul căruia se intenționează să fie reconstruite blocurile sanitare. „Am asigurat această localitate din comună cu apă și cei de la punctul vamal vor să se conecteze la acest apeduct pentru a avea și noi condiții eu-

ropene, dar în ambele cazuri nu putem să le dăm actele permisive în construcție.” De asemenea, primăria intenționează să inițieze un proiect de amplasare a colectoarelor solare la grădinița din localitate, dar și pentru aceste lucrări trebuie neapărat un certificat de urbanism eliberat de autoritatea publică locală.

„În comună avem un monument istoric din 1910, care ne propunem să devină obiectiv turistic. Intenționăm să facem o cale de acces spre el, cu trecere peste un râuleț, dar fără acte nu îți permite nimeni să realizezi acest lucru”. Tatiana Țurcan spune îngrijorată că a ajuns în situația când va fi nevoită să elibereze aceste acte, chiar dacă localitatea nu are plan urbanistic. „Pe de o parte, agenții economici mă pot acționa în judecată pentru că cererile lor nu sunt examinate. Pe de altă parte, statul mă pune în situația de a încălca legea”, afirmă primarul comunei Vinogradovca.

Ana MORARU,
Serviciul de Comunicare
al CALM

CALM ATENȚIONEAZĂ

PROCESUL DE EDIFICARE A CONSTRUCȚIILOR ÎN MAJORITATEA COMUNITĂȚILOR LOCALE ESTE BLOCAT!

Din cauza unor legi rupte de realități și neconsultate suferă cetățenii și medii de afaceri! Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) atenționează asupra faptului că urmare a aprobării Legii nr. 3 din 20.02.2020 (cu privire la modificarea unor acte legislative privind documentația de urbanism și emiterea actelor permise în construcții) a fost creat un blocaj instituțional, cu unele consecințe grave, în procesul de eliberare de către autoritățile publice locale a actelor permise în construcții.

Expertul Alexandru Morcov explică faptul că până la aprobarea acestor modificări, Legea 163, art.4 permitea, în lipsa documentației de urbanism, prin elaborarea de către instituțiile specializate (Urban Proiect pentru tot teritoriul RM și Chișinău Proiect pentru municipiul Chișinău) dreptul de a elabora schema de amplasare a imobilului,

terenului și a rețelelor edilitare. Astfel, în baza schemei de amplasare avizată de arhitectul șef și de către organele supravegherii de stat, puteau fi eliberate actele permise în construcție: certificatul de urbanism și autorizația de construcție după elaborarea proiectului. „Din februarie această prevedere a fost exclusă, iar din cauza lipsei documentației de urbanism în cazul majorității unităților administrativ-teritoriale rurale și a unor orașe din RM, acum are loc un proces foarte complicat și periculos pentru dezvoltarea economică, dar și pentru edificarea oricărui tip de construcție în RM. Excepție fac municipiile, unele orașe și puține localități rurale care dețin planuri urbanistice generale”, a afirmat expertul CALM.

Potrivit lui Alexandru Morcov, intenția legiuitorilor a fost una bună – de a face ordine în domeniul construcțiilor. Totuși, nu s-a ținut cont de realitățile existente și anume de faptul că în RM au existat mai multe programe de stat de elaborare a documentației de urbanism și planificare teritorială

pentru unitățile teritorial-administrative care nu au fost realizate pe deplin; până la ora actuală, RM nu deține un plan național de amenajare a teritoriului, nici planuri regionale, iar în cazul a circa 95% din UAT - acestea nu dețin planuri urbanistice generale valabile. „Argumentele unor funcționari care pun accent pe existența așa-numitor documente de urbanism din timpul Uniunii Sovietice nu sunt relevante, deoarece conform cadrului normativ de atunci valabilitatea acestora a fost de circa 10 ani. Aceste acte au expirat nu doar de jure dar și de facto și ca rezultat al trecerii la o nouă orânduire socioeconomică în RM, adică nu mai avem economie planificată cu drept exclusiv a statului asupra terenurilor, ci economie de piață cu drept de proprietate privată asupra terenurilor, ceea ce înseamnă că aceste documente nu sunt relevante chiar dacă nu ar fi depășit termenul de valabilitate.”

Totodată, în condițiile unor bugete austere, cauzate în mare parte de neimplementarea stra-

tegiei de descentralizare, autoritățile publice locale (în special cele rurale) nu au posibilitatea de a elabora masiv asemenea documente, condiționat și de capacitatea foarte slabă la nivel național, din punct de vedere tehnic, adică nu avem atâtea instituții de proiectare care ne-ar permite elaborarea și aprobarea acestor documente pentru toate unitățile administrativ-teritoriale în termeni proximi. „Astfel, asistăm la o situație dezastruoasă deoarece, indiferent de importanța obiectivului (națională, locală sau privată), autoritățile publice locale nu pot elibera acte permise în construcție, ceea ce generează efecte periculoase. Starea de urgență pandemică a diminuat substanțial numărul de solicitări a actelor permise în construcții, proces care va lua amploare odată cu revenirea la starea de normalitate. Acest fapt va genera inevitabil majorarea numărului de construcții edificate în lipsa actelor permise.”

Alexandru Morcov afirmă că eliberarea actelor permise în baza unor schițe și scheme aprobate de către arhitectul șef, APL și organele de supraveghere de stat soluționau cât de cât anumite probleme tehnice privind amplasarea

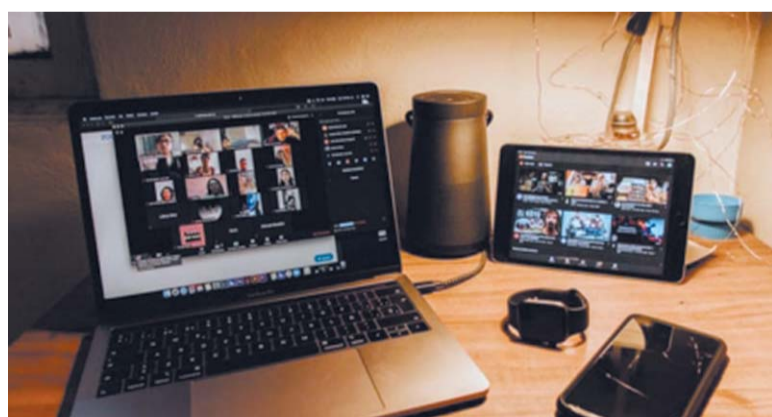
construcțiilor în localitățile rurale unde nu sunt planuri urbanistice generale, oferind APL posibilitatea impunerii unor criterii și condiții pentru păstrarea aspectului arhitectural urbanistic în condițiile stipulate de către autorități. „Mai mult decât atât, realitatea de astăzi va dezvolta unele elemente de corupție pentru că agenții economici și persoanele fizice care au ca obiectiv edificarea unor construcții în perioada imediat următoare vor căuta diverse soluții (nu neapărat legale) pentru a-și realiza intențiile. **Astfel, persoanele fizice și juridice sunt nevoite să încalce legislația în procesul de edificare a construcțiilor și se creează un precedent foarte periculos în ceea ce privește multiplele procese care vor ajunge în instanțele de judecată și în care vor fi antrenate autoritățile publice locale.**”

Expertul CALM consideră incontestabil faptul că dezvoltarea echilibrată și durabilă a oricărui stat este direct proporțională cu existența documentației de urbanism, amenajare a teritoriului și, în general, a planificării spațiale, doar că în cazul RM lipsesc unele prevederi clare, a unui program cu termeni stabiliți de elaborare și aprobare a documentației de urbanism și amenajare a teritoriului pentru tot teritoriul statului și astfel se creează acest blocaj. **„De fapt, asistăm la lipsa de viziune din partea legiuitorilor și a organelor administrației publice centrale responsabile de politicile în acest domeniu.”**

În acest context, CALM solicită abrogarea Legii nr. 3 din 20.02.2020 sau instituirea unei perioade de tranziție până la momentul elaborării documentației actualizate de urbanism și amenajare a teritoriului pentru toate unitățile administrativ-teritoriale din RM.

ASISTAȚI DE CALM, PESTE O MIE DE REPREZENTANȚI AI APL S-AU REUNIT ÎN CADRUL UNOR CONFERINȚE ONLINE!

În perioada 13-15 aprilie 3030, peste 1000 de reprezentanți ai APL de nivelul I și II au participat la conferințele online dedicate răspunsului la COVID-19. Evenimentele au fost organizate de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, în parteneriat cu Biroul Organizației Mondiale a Sănătății din Republica Moldova, PNUD și Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM). Menționăm că prin intermediul CALM în timp record s-a reușit informarea majorității primarilor din Republica Moldova despre organizarea acestor webseminare. În afară de aceasta, CALM a solicitat și a distribuit documente și instrucțiuni ce vizează activitatea APL în această perioadă de situație excepțională.

Evenimentele au fost utile în contextul în care aleșii locali aveau multiple întrebări și își doreau să identifice soluții eficiente la unele probleme cu care se confruntă în această perioadă la nivel de comunități. Una dintre aceste provocări a apărut în legătură cu procesiunile de înmormântare a persoanelor

care au decedat din cauza infecției cu COVID-19. Aceste discuții au fost importante și în contextul în care suntem în preajma sărbătorilor Pascale, iar populația este informată și de către APL despre necesitatea respectării tuturor regulilor impuse de către autoritățile centrale ale statului.

Ministrul Sănătății Viorica Dumbrăveanu a apreciat această comunicare și cooperare cu CALM. În ceea ce privește implicarea autorităților locale din Republica Moldova în procesul de prevenire a răspândirii infecției prin coronavirus, ministrul a afirmat: „Am văzut autoritățile publice locale implicate în procesul de monitorizare a persoanelor care sunt în regim de autoizolare, dar și a celor care au revenit de peste hotarele RM. Am văzut că APL oferă suport persoanelor din grupurile de risc, a celor cu vârstă înaintată și cu anumite probleme de sănătate”. Ministrul Sănătății a declarat că a fost elaborată o instrucțiune vis a vis de prevenirea și controlul COVID-19, dar și cu măsurile pe care trebuie să le întreprindă autoritățile locale în această perioadă.

Menționăm că autoritățile locale sunt în prima linie încă de la începutul declarării stării de urgență în Republica Moldova în legătură cu răspândirea infecției cu coronavirus de tip nou. Pe lângă informarea populației despre necesitatea respectării distanței sociale, monitorizarea persoanelor care au revenit de peste hotare dar și a celor care fac parte din grupurile de risc, mulți dintre aleșii locali au asigurat cu alimente păturile social-vulnerabile din comunitățile lor, au procurat echipament necesar pentru personalul medical, au organizat lucrări de dezinfectare a spațiilor publice, au inițiat campanii de colectare a fondurilor, au susținut poliția cu echipament necesar, dar și carburanți și poate cel mai important, au fost alături de cetățeni asigurându-i că totul va fi bine.

AUTORITĂȚILE PUBLICE LOCALE SUNT UNUL DINTRE PILONII PRINCIPALI ÎN COMBATEREA EFECTIVĂ A PANDEMIEI!

ELE MERITĂ TOATĂ ÎNCREDEREA ȘI TREBUIE SUSȚINUTE!

Autoritățile publice locale sunt în prima linie de luptă împotriva pandemiei și ultima speranță pentru categoriile de persoane aflate în dificultate! Directorul executiv al Congresului Autorităților Publice Locale din Moldova (CALM) Viorel Furdui a vorbit în cadrul Nokta Live despre modul în care conlucrează autoritățile centrale ale statului cu cele locale, dacă au autoritățile locale suficiente competențe și resurse pentru a face față provocărilor din această perioadă pandemică, dar și despre cele 100 de zile de guvernare ale Guvernului Chicu.

volum destul de mare de muncă și fac tot ce le stă în putință.

? *Instituirea stării de urgență nu presupune și faptul ca autorităților publice locale, pentru prevenirea infecției, să le fie alocate noi resurse? De exemplu, în SUA, Donald Trump a anunțat despre alocarea de surse financiare suplimentare în valoare 50 miliarde de dolari. În RM cum este?*

Viorel Furdui: Este o întrebare corectă. Această situație critică ne arată o dată în plus cât de importante sunt autoritățile locale și regionale, dar și autonomia locală. Realitățile de

? *Cunoaștem că, de exemplu, primarul orașului Sângerei a vrut să instituie carantina în localitate. Comisia pentru Situații Excepționale, autoritățile raionale dar și cele centrale i-au interzis să facă acest lucru. De ce?*

Viorel Furdui: Comisia nu a susținut această idee și chiar a criticat această inițiativă a APL de a-l asuma asemenea decizii. Din păcate, legislația nu reglementează toate aceste relații și din acest motiv sunt posibile multe interpretări. Argumentele au fost de a nu crea prematur panică în societate, că nu ar exista temei, motive întotdeauna se pot găsi. Noi considerăm că în asemenea cazuri ar trebui să existe o conlucrare mult mai strânsă între autoritățile centrale, regionale și cele locale de nivelul I. **Autoritățile locale cunosc cel mai bine care este situația în comunitățile lor și anume ele sunt în prima linie, în încercarea de a-i proteja pe cetățeni. Iată de ce este important ca toate autoritățile statului, de toate nivelele, să fie mult mai aproape unele de celelalte și să discute mult mai sincer, nu doar să critice și să dea indicații. Astăzi, mai mult ca niciodată, autoritățile locale trebuie**

ne spuneți cum ați caracteriza cele 100 de zile de la investirea Guvernului Chicu pe domeniul descentralizare ?

Viorel Furdui: Legislația dată este destul de contradictorie, la elaborarea și adoptarea acesteia nu s-a ținut cont de părerea autorităților publice locale, trebuie să atragem atenția și la perioada când aceasta a fost adoptată. În mare măsură, aceste inițiative sunt orientate spre centralizarea sistemului de administrare și într-o măsură mai mică se acordă atenție legislației ce vizează activitatea autorităților locale. Este clar că această perioadă nu este una simplă și este nevoie de unele decizii mai ferme. Cu toate acestea, trebuie să ținem cont de faptul că legile existente sunt învechite și nu corespund realităților. Întrebarea principală ar fi până unde pot fi îngrijite drepturile omului și a comunităților locale, din punct de vedere al principiilor constituționale, dar și a drepturilor autonomiei locale? Dacă vorbim despre cele o sută de zile de activitate ale Guvernului, atunci am putea constata că toate procesele de descentralizare s-au oprit, sigur dacă acestea au existat. Procesele pe care le constatăm astăzi au mai degrabă un caracter regresiv. Dacă e să facem o analiză a relației APC cu APL în ultima perioada de

timp, putem menționa în calitate de aspect pozitiv că Parlamentul și Guvernul au acceptat una din inițiative existente ce vizează impozitul pe venitul persoanelor fizice. Astfel a fost mărit coeficientul care rămâne la autoritățile locale (100% în localitățile rurale și 50% în cele urbane). Dacă e să vorbim de alte inițiative cu care a venit CALM și care erau în lucru, atunci putem afirma că ne confruntăm cu un blocaj absolut. În acest sens, este am observat că programul guvernamental și planul de acțiuni nu prevăd acțiuni concrete ce ar viza descentralizarea, întărirea autonomiei locale administrative, financiare, etc. Aceasta este o problemă acută. Chiar și în actele de formare a noii coaliții este scris despre programe concrete pentru populație, dar ca și concepție, descentralizarea și autonomia locală lipsesc.

? *Nu o singură dată am discutat despre faptul că Guvernul Pavel Filip nu a fost prea prietenos cu autoritățile locale. Ion Chicu a fost Ministru al Finanțelor în care a fost adoptată reforma fiscală (2018), iar autoritățile locale nu au salutat această decizie. Putem afirma că practicile din perioada Guvernului Pavel Filip au fost preluate de către actualul Guvern?*

Viorel Furdui: Trebuie să-i dăm Cezarului ce e al Cezarului și să menționăm că în primul an și jumătate de activitate, Guvernul Pavel Filip dar și în genere guvernarea de atunci, a fost deschis pentru anumite schimbări, atunci era o altă configurație politică. Tocmai datorită acestei deschideri am avut rezultate destul de bune. A doua perioadă de guvernare s-a desfășurat într-un alt context, fiind marcată de presiune și lipsa progresului. Toate aceste regrese au fost confirmate de Consiliul Europei prin rapoartele și recomandările sale obiective recente. În ceea ce privește actuala guvernare, nu putem înțelege în ce constă problema lipsei dialogului, mă refer la perioada de până la criză. CALM a fost mereu deschis pentru colaborare și a venit cu diverse propuneri, dar încă de la bun început am simțit o anumită răceală în relația cu actuala guvernare. Mai mult decât atât, ne-a șocat proiectul de politică bugetar-fiscală pentru anul 2021 care se prevede plafonarea taxelor locale. În primul rând prin modul cum a ajuns această inițiativă în textul documentului: total netransparent și fără a consulta obligatoriu CALM/APL. Deși, Curtea Constituțională a declarat în 2015 neconstituțională o inițiativă asemănătoare de a îngriji drepturile APL, ale autonomiei locale. **Acum, din nou se încearcă ca din**

? *În ce măsură APL fac față provocărilor din această perioadă, în contextul în care responsabilitatea de a minimaliza răspândirea acestui virus este nu doar a APC dar și a APL?*

Viorel Furdui: Este o situație ieșită din comun. Nu doar noi, dar toate țările lumii se confruntă pentru prima dată cu o asemenea situație. Pe lângă presiunea care există asupra sistemului medical, a medicilor care sunt în prima linie și luptă pentru a salva vieți, autoritățile publice locale, de asemenea, sunt în această perioadă printre cei mai expuși, fiind implicați plenar în contracararea pandemiei COVID - 19. În aceste condiții, este foarte important să ținem cont de posibilitățile mici pe care le au autoritățile locale, mai ales în zonele rurale, mă refer la resursele financiare disponibile dar și la potențialul uman. Cu toate acestea, autoritățile locale, fac față obligațiilor pe care le au și în colaborare cu APC încearcă să îndeplinească dispozițiile care vin de la centru, să identifice resursele necesare, colaborează cu businessul local, unii vin cu inițiative de a coase măști la nivel local, astfel încât să ajute instituțiile medicale, alții, care au posibilitatea procură echipament medical, etc. **De fapt, autoritățile locale îndeplinesc un**

astăzi trebuie analizate în ansamblu, la nivel de stat, dar și cât de important este ca la timp să acordăm atenția necesară acestor probleme cu care se confruntă APL și să le acordăm cât mai multe pârghii, resurse financiare, o descentralizare reală administrativă, financiară etc. Exemplul SUA este logic și ne-am dori ca acesta să fie aplicat și în cazul RM. **Din păcate, constatăm că din acest punct de vedere, în RM lipsește înțelegerea necesității de a susține autoritățile publice locale, în primul rând din punct de vedere financiar, aceasta fiind o necesitate stringentă.** În afară de aceasta, constatăm că în multe cazuri autoritățile centrale încearcă să se implice în acest proces mai mult cu indicații și mai puțin cu ajutor real material și financiar. Al treilea moment important este legislația contradictorie. Cunoaștem câteva cazuri când primarii încercă de sine stătător să declare carantină în localitățile pe care le reprezintă și nu au reușit. În acest caz apare întrebarea - până unde punem limite autonomiei locale, principiilor constituționale ale acesteia? Care este relația dintre diversele nivele de administrare ale statului? Până unde pot ajunge aceste restricții?

susținute. Nu putem să trecem cu vederea faptul că există o anumită cooperare pentru care autoritățile locale își manifestă toată deschiderea, deoarece toți înțeleg ce pericol imens ne paște și trebuie ca toți împreună să încercăm să facem față acestei provocări. Cu toate acestea, se simte că lipsește cultura dialogului și a înțelegerii rolului APL, a democrației și autonomiei locale.

? *Cunoaștem că odată cu instituția stării de urgență, Guvernul și-a însușit mai multe drepturi, inclusiv de a adopta legi organice în contextul stării de urgență. Sunt și schimbări ce vizează autoritățile publice locale? Iar în acest context vă rugăm să*

"DACĂ VORBIM DESPRE CELE O SUTĂ DE ZILE DE ACTIVITATE ALE GUVERNULUI, ATUNCI AM PUTEA CONSTATA CĂ TOATE PROCESELE DE DESCENTRALIZARE S-AU OPRIT, SIGUR DACĂ ACESTEA AU EXISTAT. PROCESELE PE CARE LE CONSTATĂM ASTĂZI AU MAI DEGRABĂ UN CARACTER REGRESIV!"

contul bugetelor locale și în interesul anumitor cercuri de interese economice, să se promoveze această inițiativă prin intermediul Guvernului, a Ministerului Finanțelor - instituție ce trebuie să apere interesul public. Mai ales în condițiile actuale, de criză, când ar trebui să ne gândim cum să oferim mai multe posibilități autorităților locale de a face față acestei situații fără precedent. O asemenea abordare din partea Ministerului Finanțelor, este foarte suspectă, inexplicabilă și total inacceptabilă. Este o absurditate ideea de a stabili pentru 898 de primării cote maxime la taxele/impozitelor locale! Prin această inițiativă se blochează autonomia locală. Argumentele care ni se aduc sunt că astfel autoritățile locale nu vor mai îngădi activitatea micului business, o abordare total greșită. **De fapt, noi ne-am convins că această inițiativă este o acțiune de lobby pentru un cerc îngust de agenți economici mari, care activează în domenii precum jocurile de noroc, benzinării etc.** Nu înțelegem de ce se încearcă să se mai ia niște resurse din contul autorităților locale? În timp ce atâtea sarcini și atribuții sunt puse pe APL.

? **Ce va întreprinde CALM-ul în cazul în care acest proiect va fi aprobat?**

Viorel Furdul: CALM nu va accepta astfel de abordări care sunt în detrimentul interesului public, inclusiv în detrimentul mediului de afaceri. CALM este deschis pentru dialog și cooperare, în vederea soluționării problemelor mediului de afaceri. Deja am elaborat o Adresare foarte argumentată pe care am expediat-o premierului Ion Chicu, Ministerului Finanțelor și altor organelor de conducere, inclusiv procurorului general al RM, deoarece credem că în acest caz există elemente de corupție. Sperăm că această inițiativă nocivă care discreditează autoritățile centrale a apărut în lipsa aprobării conducerii Guvernului. În afară de aceasta, vom mai aborda acest subiect în interiorul CALM și vom întreprinde și alte acțiuni. CALM are experiență în apărarea drepturilor și intereselor APL, inclusiv până la cele mai radicale la care sperăm nu se va ajunge. Deoarece, se încălcă interesele vitale ale colectivităților locale, bugetele locale vor avea mult mai puține venituri și, cel mai important, se încălcă principiul autonomiei locale. Adoptarea acestei decizii va însemna un mare regres și în relația cu partenerii de dezvoltare ai statului nostru. Sperăm că conducerea guvernului înțelege bine acest lucru și nu va permite încălcarea autonomiei locale.

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII SOLICITĂ SPRIJIN ALEȘILOR LOCALE

ÎN GESTIONAREA SITUAȚIEI DE PANDEMIE COVID-19

Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, în parteneriat cu Biroul Organizației Mondiale a Sănătății din Republica Moldova, PNUD și Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) organizează pe parcursul acestei săptămâni conferințe online pentru primari și președinți de raioane în care se discută despre situația epidemiologică din raioane, dar și măsurile care urmează a fi întreprinse la nivel local în contextul sărbătorilor pascale.

La aceste evenimente participă Constantin Rîmiș, Secretar de Stat, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Oleg Lozan, coordonator național de sănătate publică, Stela Gheorghită, coordonator programe urgențe de sănătate publică, Biroul OMS din Republica Moldova. Luni, 13 aprilie, la unele dintre conferințele video cu participarea primarilor din raioanele Orhei, Soroca, Fălești, Glodeni, Edineț, Căușeni și Hâncești a fost prezent și Ministrul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale Viorel Furdul.

Ministrul Sănătății a dat asigurări că spitalele raionale nu vor fi închise și a solicitat sprijin aleșilor locali în gestionarea situației legate de pandemia COVID-19.

Stela Gheorghită, coordonator programe urgențe de sănătate

publică, Biroul OMS din Republica Moldova a vorbit despre evoluția pandemiei de coronavirus și despre metodele de prevenire a acestei infecții. Potrivit reprezentantului Biroului OMS din Moldova, persoanele care fac parte din grupul de risc vor fi redirecționate la spitalele din Republica Moldova, iar cetățenii care vor dezvolta forme ușoare ale bolii vor fi tratați acasă. **„De mobilizarea primarilor depinde foarte mult întreruperea transmiterii acestui virus de la om la om“**, a punctat Stela Gheorghită.

Potrivit coordonatorului național de sănătate publică Oleg Lozan, primarii sunt una dintre forțele cele mai importante în lupta cu COVID-19, iar acțiunile aleșilor locali salvează vieți. Oficialul i-a îndemnat pe primari să utilizeze toate mijloacele adecvate de a comunica cu populația, iar inițiativa de a declara carantină în localități trebuie să vină de jos în sus, adică de la nivel local.

În contextul în care urmează să sărbătorim Învierea Domnului și unii vor avea tentația de a merge la biserică, la rude și prieteni, a fost adus exemplul Papei de la Roma care a oficiat în singurătate slujba din ajun de Paște.

Oficialii de la Ministerul Sănătății i-au îndemnat pe aleșii locali să fie în alertă, să monitorizeze starea de sănătate a vânzătorilor, poștașilor, farmaciștilor -persoane care intră în contact cu mulți cetățeni, dar și să analizeze orice scenariu posibil. „Trebuie să aveți un plan bine stabilit pentru a ști ce faceți în cazul în care crește numărul celor

care se infectează, ce faceți dacă aveți un decedat în localitate etc“, a menționat Oleg Lozan.

În ceea ce privește măsurile care urmează a fi întreprinse la nivel local în contextul Sărbătorilor de Paște, reprezentanții Ministerului Sănătății au fost de părere că prudența și rămânerea în izolare sunt cele mai sigure metode de a opri răspândirea virusului COVID-19. Nu a fost exclus ca reprezentanții poliției să pună amenzi enoriașilor care vor fi tentați să meargă la Slujba de Înviere. O soluție pentru credincioșii din sate ar fi ca preotul să meargă pe la porțile oamenilor și să sfințească coșurile cu alimente.

Primarii au vorbit despre lipsa măștilor și a echipamentului necesar în mai multe localități, dar și despre condițiile în care ar putea să revină la muncă unii angajați ai întreprinderilor cu capital mixt sau străin. Coordonatorul național de sănătate publică a afirmat că Comisiile Raionale pentru Situații Excepționale ar trebui să decidă, în funcție de caz, în ce condiții personalul acestor întreprinderi ar putea să-și reia activitatea.

WEBINAR PENTRU AUTORITĂȚILE PUBLICE LOCALE: „CUM ACȚIONĂM CORECT ÎN PERIOADA PANDEMIEI“

La data de 27 martie a avut loc webinarul pentru autoritățile publice locale cu tematica: „Cum acționăm corect în perioada pandemiei“.

Evenimentul a fost organizat de PNUD Moldova, cu suportul informațional al World Health Organization în Moldova și Congresul Autorităților Locale din Moldova.

Astfel, prin intermediul unei platforme online, peste 65 de reprezentanți ai autorităților locale au dialogat cu Gheorghita Stela,

Situația epidemiologică și recomandările OMS privind managementul izbucnirii cu Coronavirusul de tip nou

Coordonatoare Programe Urgențe de Sănătate Publică, World Health Organization (WHO), despre cum

pot acționa corect în perioada pandemiei.

Principala idee menționată a

fost că alături de medici, autoritățile locale au un rol extrem de important în protejarea sănătății publice, mai ales în această perioadă de pandemie.

Participanții au obținut informații despre specificul Covid-19, dar și cum să aibă grijă de sănătatea lor și membrilor comunităților lor, cum să acționeze la nivel local pentru a preveni răspândirea virusului.

Participanții la webinar au recunoscut că în această perioadă acest instrument de dialog este unul foarte util deoarece oferă claritate asupra mai multor aspecte esențiale în activitatea reprezentanților autorităților publice locale.

REZULTATELE SONDAJULUI PRIVIND MĂSURILE ÎNTREPRINSE DE GUVERNELE ȚĂRILOR DIN SUD-ESTUL EUROPEI PENTRU LIMITAREA RĂSPÂNDIRII COVID-19 ȘI ATENUAREA EFECTELOR ACESTUIA!

ÎN CLASAMENT ESTE ȘI REPUBLICA MOLDOVA

Recent, Rețeaua Asociațiilor Autorităților Locale din Sud-estul Europei (NALAS) a elaborat un sondaj în rândul membrilor săi pentru a cartografia măsurile financiare întreprinse în procesul de prevenire a răspândirii COVID-19. Acest sondaj a fost inițiat de către Asociația Albaneză a Municipaliților (AAM) în contextul în care în Albania au loc dezbateri ample privind sprijinul financiar acordat de guvernul central pentru instituții, operatori economici și grupuri sociale.

Sondajul reflectă răspunsurile a unsprezece (11) Asociații a Autorităților Locale membre NALAS.

Unele dintre concluziile principale ale cercetării atestă că în majoritatea țărilor, guvernele centrale au adoptat pachete de măsuri financiare specifice pentru a face față crizei. În Muntenegru, valoarea estimativă a măsurilor propuse este de circa 33 de milioane de euro. În acest scop, în Turcia au fost alocate 15,4 miliarde de dolari. În Croația, valoarea estimativă a resurselor alocate este de 0,8-1,2 miliarde de euro. Bulgaria a aprobat suma de 4,5 miliarde BGN (aproximativ 2,3 mld. EUR) pentru susținerea activităților economice. Așa cum a fost convenit la nivelul Uniunii Europene, anumite sume alocate în cadrul UE sunt redirecționate pentru măsuri de combatere a COVID-19. Suplimentar, Guvernul Bulgariei și-a asumat ca odată cu modificarea Legii bugetului de stat să poată crește datoria publică de la 2,2 miliarde BGN la 10 miliarde BGN, în cazul în care va fi nevoie.

În Slovenia, la nivel național sunt prevăzute 3 miliarde de euro pentru finanțarea măsurilor de limitarea a impactului negativ creat de criza COVID-19. Tot în acest scop, în cadrul celei de-a 39-a sesiuni, Guvernul Republicii Macedonia de Nord a redistribuit aproximativ 100 de milioane de euro. În Serbia, pachetul de măsuri financiare este în valoare de 5,1 miliarde de euro, ceea ce reprezintă jumătate din bugetul anual de stat sau 11% din PIB. Totodată, aproximativ 5% din bugetul public total al Kosovo a fost alocat de guvern ca o măsură financiară suplimentară pentru întreprinderea de măsuri economice-sociale pentru gestionarea situației legate de pandemia COVID-19.

Asociația Comunelor din România nu a reușit să obțină informații despre suma financiară totală. Cu toate acestea, în țara vecină a avut loc o rectificare bugetară, viceprim-ministrul României declarând că în domeniul sănătății bugetul a fost suplimentat cu 3,8 miliarde de lei românești pentru programe de sănătate, achiziții de echipamente și materiale sanitare, iar în domeniul muncii și protecției sociale, acesta va fi suplimentat cu 8,1 miliarde de lei românești pentru plata șomajului tehnic.

Guvernul Republicii Srpska, una dintre cele 2 entități ale Bosniei și Herțegovinei, a înființat un fond de solidaritate pentru refacerea Republicii Srpska, din care sunt achiziționate rechizitele medicale necesare, dar se alocă resurse în vederea remedierii economice afectate de efectele răspândirii COVID-19. Guvernul Republicii Srpska, prin starea de urgență declarată, a fost împuternicit să adopte decrete cu forță juridică și, de atunci, a adoptat mai multe măsuri pentru atenuarea impactului crizei.

În Republica Moldova, proiectul Legii privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător

presupune implementare a Programului de subvenționare a dobânzilor. Programul respectiv este conceput să faciliteze accesul întreprinderilor la contractarea creditelor în perioada 1 mai 2020 — 31 decembrie 2020. Scopul programului constă în acordarea suportului întreprinderilor care contactează credite fără a restricționa destinația acestora (achitarea salariilor, mijloace circulante, investiții) prin compensarea sumei dobânzii lunare achitate sau care urmează a fi achitate pentru creditele contractate.

De asemenea, documentul prevede stabilirea cadrului juridic pentru implementarea Programului de rambursare a TVA destinate perioadei ulterioare. Programul urmărește oferirea contribuabililor plătitori de TVA a dreptului de a solicita rambursarea taxei, ceea ce va spori semnificativ lichiditatea întreprinderilor. Este de menționat că conform declarației privind TVA pentru perioada fiscală decembrie 2019, peste 16 mii de agenți economici au înregistrat sume TVA destinate pentru perioada ulterioară.

Totodată, pentru a asigura susținerea întreprinderilor din sectorul "HoReCa", concomitent cu neadmiterea creșterii sumelor TVA pe debit, se propune diminuarea cotei TVA de la 20% la 15%.

Modificările ce vizează ajustarea prevederilor Legii Fondului de susținere a populației au drept scop fortificarea surselor de finanțare a fondului respectiv, ceea ce va permite o sporire a măsurilor de protecție socială a persoanelor defavorizate. Astfel, se propune introducerea a 2 taxe, și anume „taxa de portabilitate” și „taxa aeroportuară”.

Prevederile proiectului vizează majorarea mărimi ajutorului de șomaj și a venitului lunar minim garantat, dar și subvenționarea impozitelor și contribuțiilor aferente salariilor achitate în cazul șomajului tehnic sau a staționării, amânarea termenului de achitare a taxelor locale.

Proiectul propune de asemenea creșterea pragului se îndatorare pe piața internă a mun. Chișinău și Bălți față de plafonul de 20% existent în prezent.

Instituirea măsurilor de susținere a activității de întreprinzător și de susținere socială a cetățenilor comport cheltuieli bugetare de ordinal a 660 mil. Lei (33 mil. Eur)

Deși în majoritatea țărilor se fac multiple declarații cu privire la susținerea APL în această perioadă, până în prezent nu a fost alocată finanțare specifică administrației locale, cu excepția următoarelor state:

- Kosovo – În afară de realocarea unor resurse în bugetele municipale pentru investiții de capital și pentru adoptarea măsurilor de combatere a răspândirii COVID-19, Guvernul Kosovo a acordat municipalităților din Kosovo toate cele 5% alocate la nivel național pentru contracararea crizei.

- Turcia - Conform Legii nr. 5779 privind alocarea acțiunilor veniturilor fiscale bugetare generale către administrațiile și municipalitățile provinciale speciale, unele datorii publice ale administrațiilor locale (cum ar fi datoriile fiscale, precum și datoriile către banca provincială, instituțiile de securitate socială și alte instituții publice) pot fi colectate de către Ministerul Finanțelor sau Banca Provincială prin reduceri de impozite lunare din acțiunile lor, dar și din veniturile fiscale generale. Aceste reduceri de impozite din acțiunile administrațiilor locale au fost suspendate pentru aprilie, mai și iunie 2020, în cadrul procesului de luptă împotriva COVID-19. Totodată, în special s-au oferit finanțări suplimentare pentru municipalitățile debitoare.

- Croația – s-a acordat împrumut temporar de lichiditate (estimarea neoficială fiind de 250 de milioane EUR).

NALAS este o rețea de asociații ale autorităților locale din sud-estul Europei creată în vederea dezvoltării organizaționale a acestora și îmbunătățirea calității serviciilor oferite membrilor. NALAS promovează procesul de descentralizare în cooperare cu administrația centrală și organizațiile internaționale, considerând că autonomia locală este un atribut-cheie al procesului de tranziție ce afectează țările din sud-estul Europei. NALAS inițiază și implementează inițiative regionale pentru membrii săi și susține asociațiile să devină reprezentanți viabili ai autorităților locale în relația cu administrația centrală. Congresul Autorităților Locale din Moldova este membru cu drepturi depline al NALAS.

EXPERTUL CALM „RISURI MAJORE PENTRU IMPACTUL NEFAST SISTEM ECONOMIC

Măsurile urgente de stimulare economică urmează a fi însoțite de descentralizare administrativă și financiară reală!

În contextul unor bugete austere, autoritățile publice locale identifică soluții pentru a minimaliza impactul răspândirii coronavirusului dar și a efectelor pandemiei în comunitățile pe care le reprezintă. În cadrul unui interviu pentru calm.md vorbim cu expertul Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) Viorel Girbu despre finanțele publice locale în această perioadă de criză, dacă Guvernul de la Chișinău susține sau nu agenții economici locali, dar și în ce condiții ar putea autoritățile publice locale să reușescă implementarea proiectelor investiționale preconizate pentru acest an.

O parte din finanțele bugetelor locale sunt direcționate în această perioadă în vederea combaterii răspândirii COVID-19...

Viorel Girbu: Anul acesta este unul cu totul deosebit. Epidemia declanșată la nivel global a influențat și modul în care evoluează lucrurile în RM. Chiar dacă și în perioada anterioară bugetele locale se confruntau cu deficite importante de resurse în anul curent situația este și mai dificilă. De altfel, dezechilibrele bugetare au început în anul 2018-2019, odată cu aprobarea Legii salarizării. Anul 2019 a fost unul dificil, iar anul curent este chiar mai problematic. În cazul bugetelor locale trebuie să ținem cont și de capacitatea autorităților centrale să aloc transferuri din bugetul de stat. Aproximativ 2/3 din ceea ce se acumulează la nivelul bugetelor locale sunt transferurile venite din bugetul de stat, iar acesta nu este într-o situație tocmai bună. Așa cum spun și unii oficiali, încasările fiscale s-au înjumătățit, acest lucru înseamnă și o capacitate mai mică de a opera transferuri. În afară de acest factor, trebuie să luăm în considerație că aproximativ 25%, cam ceea ce rămâne în bugetele locale, sunt venituri elastice care depind de intensitatea activităților economice la nivel local.

Atunci când volumul activității economice este în creștere, veniturile sunt, la fel, în creștere, iar dacă atestăm o stagnare atunci și la nivelul încasărilor în bugetele locale lucrurile vor regresa. În anul curent vom avea o stagnare economică, magnitudinea căreia momentan nu o cunoaștem. Sperăm că a trecut faza cea mai grea a acestei pandemii și de acum încolo activitățile economice vor fi relansate la cotele anterioare. Dacă acest lucru nu se întâmplă atunci situația va arăta mult mai sumbru decât în prezent.

NALAS a elaborat un studiu în care prezintă cât au investit guvernele statelor din Sud-Estul Europei pentru a contracara criza economică ce a fost cauzată de răspândirea COVID-19. Doar guvernul RM nu a avut dorință sau posibilitate de a investi în economie...

Viorel Girbu: Guvernul RM nu a găsit de cuviință să vină cu un suport real pentru economie. Primul lucru la care trebuie să ne gândim este faptul că noi economie dezvoltată nici nu am avut în perioada anterioară. Nici până acum Guvernul nu a investit suficient în dezvoltarea industrială, crearea întreprinderilor mici și mijlocii, dezvoltarea economiei în ansamblu și astfel nici nu are ce susține în prezent. Suportul acordat agenților economici trebuie să fie unul mult mai mare. Pe de altă parte, bugetul de stat este unul sărăcit, iar posibilitățile de împrumut din exterior sunt foarte limitate. RM este o țară mică, cu o economie săracă și nu are de unde să redistribuie mijloace financiare în vederea relansării economice. Dacă guvernele altor state au posibilitatea să se împrumute de pe piețele internaționale la costuri mici, în cazul RM, costurile pentru asemenea împrumuturi vor fi semnificativ mai mari și întrebarea este dacă Guvernul va merge la acest pas. La moment, Guvernul a alocat pentru susținerea economică mijloace financiare în valoare de aproximativ 33 milioane de euro, o sumă neglijabilă. Dacă facem referință la sumele alocate de guvernele altor state, atunci acestea sunt de ordinul a 5-10% din PIB. În cazul

VIOREL GÎRBU: BUGETELE LOCALE – AL PANDEMIEI ÎNTR-UN ȘI FINANCIAR EXCESIV DE CENTRALIZAT!”

RM, sumele echivalente s-ar ridica la 10-20 miliarde de lei. Momentan, resursele puse la dispoziție sunt în mărime de mai puțin de un miliard de lei. Consider că Guvernul mai mult simulează un anumit suport pentru a fugi de răspundere și nu propune un sprijin real mediului de afaceri.

Primarii spun că producătorii agricoli nu au unde să-și realizeze marfa, afacerile de la nivel local fiind într-un real pericol...

Viorel Gîrbu: Riscul falimentului multor afaceri mici și mijlocii este mare, iar efectele asociate sunt de-a dreptul catastrofale. Sectorul agricol este unul sensibil care generează rezultate diferite, în funcție de perioada calendaristică. În trimestrul doi și trei a anului, volumul valorii adăugate generate în sector este la nivel maxim. În acest context, trebuie să amintim că aproximativ jumătate din forța de muncă activă de la nivel rural activează în sectorul agricol. Astfel, fiecare al doilea cetățean de la nivel rural va fi afectat în cazul în care va crește numărul falimentelor generate atât de pandemie, cât și de măsurile restrictive luate de guvern. Aici Executivul cred că are posibilitatea să vină cu abordări mai nuanțate și să nu blocheze în totalitate activitatea economică la nivel local deoarece, dacă nu există posibilitatea oferirii unui suport financiar real mediului de afaceri, atunci Guvernul este obligat să lase oamenii să se descurce, doar că în condiții diferite. Nu este cazul ca Guvernul să vină cu restricții foarte mari, trebuie să fie flexibil modul în care sunt desfășurate afacerile, evitând contactul între un număr foarte mare de oameni, dar contractele economice trebuie să continue la nivelul localităților. Situația este una foarte proastă, sper că Executivul realizează acest lucru și în perioada imediat următoare vom atesta o reducere a numărului restricțiilor care sunt aplicate în țară, implicat la nivelul localităților rurale.

Mulți dintre aleșii locali sunt nevoiți să investească banii din fondul de rezervă în echipament de protecție necesar în această perioadă și rămân fără posibilitatea de a cofinanța unele proiecte sau pentru alte necesități...

Viorel Gîrbu: Întâi de toate, trebuie să cunoaștem că nu fiecare primărie deține aceste rezerve. La nivelul unor primării se ia decizia să se aloce unele mijloace pentru echipamentul de protecție, care este un domeniu propriu al Guvernului, nu este de competența autorităților locale să se facă acest lucru. Regretabil, Guvernul nici în domeniul sănătății nu a reușit prea multe, iar la nivel local acest lucru se vede cel mai bine. Astfel, primăriile trebuie să acționeze, indiferent dacă au sau nu mijloace și să aloce aceste puține resurse financiare pentru a

combate efectele negative ale pandemiei. Acest lucru înseamnă că odată cu depășirea crizei epidemiologice, nu vor fi disponibile mijloace financiare pentru soluționarea altor probleme. Nici în perioada anterioară mijloace financiare nu existau. Cu toate acestea, proiectele internaționale ofereau un anumit spațiu de a fi realizate unele investiții la nivelul localităților din țară. Acum acest spațiu devine din ce în ce mai îngust din lipsa cofinanțării din cadrul bugetelor locale. Este adevărat că probleme la nivel local sunt foarte multe și apar posibilități de a continua dialogul cu partenerii externi, dacă guvernul central nu înțelege această dimensiune. În acest sens, de o bună perioadă de timp CALM propune identificarea unor soluții, aducând exemple din alte state, printre care și România, acolo unde cofinanțările sunt puse la dispoziție de guvernele centrale. La noi acest lucru este neglijat, Guvernul nu vrea să înțeleagă și nu vrea să pună la dispoziție autorităților locale mijloace financiare din care să fie realizate aceste cofinanțări care, sunt totuși o dimensiune importantă în vederea realizării progresului la nivelul localităților. Dacă acest lucru va continua și de acum încolo cred că prin intermediul CALM-ului ar trebui să se realizeze o comunicare mai bună cu partenerii noștri internaționali, astfel încât să le fie adusă la cunoștință situația gravă în care se află bugetele locale ca urmare a epidemiei și a lipsei reacției Guvernului și în aceste condiții, cel puțin o parte din partenerii internaționali să găsească modalitatea de acoperire a mijloacelor financiare pentru cofinanțarea proiectelor.

O soluție propusă de CALM era ca partenerii RM să investească direct în comunitățile locale...

Viorel Gîrbu: Ar fi o modalitate foarte bună de a îmbunătăți dialogul dintre partenerii noștri externi și comunitățile locale. Din păcate, atunci când se vorbește despre Republica Moldova, se ia în considerare mai mult municipiul Chișinău și foarte puțin se cunoaște despre zonele rurale, despre alte unități administrative – teritoriale mici sau mai mari, iar acest lucru este deranjant deoarece mai mult de jumătatea populației statului nostru trăiește în zonele rurale, nu în aglomerațiile urbane. Constatăm cu bucurie că UE deja alocă direct mijloace importante la nivel local. Vorbim de sume de ordinul a 80 milioane de euro care ar urma să meargă către organizațiile neguvernamentale sau către autoritățile locale și acestea sigur că este bine să fie valorificate în interesul comunităților.

Ana MORARU,
Serviciul de Comunicare
al CALM

PRIMARUL EMANUIL MANOLOV, NOUL PREȘEDINTE NALAS: „TREBUIE DEPUSE EFORTURI PENTRU SPORIREA DESCENTRALIZĂRII ȘI ACORDAREA MAI MULTOR DREPTURI ȘI RESURSE AUTORITĂȚILOR LOCALE”

Cea de-a cincisprezecea Adunare Generală care a avut loc în perioada 27-30 aprilie 2020 a marcat o etapă importantă pentru Rețeaua Asociațiilor Autorităților Locale din Sud-Estul Europei (NALAS) în calea sa de a promova rolul administrației locale în sud-estul Europei. Această Adunare Generală nu a fost una obișnuită. Lucrând sub presiune pentru a răspunde tuturor provocărilor crizei COVID-19, delegații, primarii reprezentanți ai asociațiilor membre NALAS, și-au exprimat voturile online, hotărând problemele importante ale NALAS pentru viitor. În baza sistemului de rotație a președin-

ților, domnul Emanuil Manolov, primarul municipiului Pavlikeni din Bulgaria, și-a asumat rolul de președinte NALAS, care va conduce rețeaua în anul curent.

Domnul Manolov este primarul municipiului Pavlikeni din 2011. Sub conducerea sa, localitatea a reușit să atragă finanțări europene în sumă de 50 milioane de euro și a fost de două ori premiat cu Eticheta Europeană de Excelență în Guvernanță (ELOGE) al Consiliului European. De asemenea, dl. Manolov a primit prestigiosul premiu „Primarul lunii” la categoriile „Agricultură” și „Atracții pe apă”.

Autor: Domnule Manolov, felicitări pentru noul rol asumat de Președinte al NALAS. Deoarece ați fost Vicepreședinte al Rețelei și delegat în Adunarea Generală a acesteia din partea Asociației Naționale a Municipiilor din Republica Bulgaria (NAMRB), sunteți destul de familiarizat cu activitatea NALAS. Ce înseamnă NALAS pentru dumneavoastră personal, ca primar?

EM: Asumarea rolului de Președinte al Rețelei Asociațiilor Autorităților Locale din Europa de Sud-Est este o mare onoare, în același timp o responsabilitate enormă. Rețeaua s-a dovedit a fi o organizație capabilă să-și sprijine membrii în procesul de descentralizare și să consolideze procesele democratice în conformitate cu principiile Cartei Europene a Autonomiei Locale.

De-a lungul anilor, NALAS a reușit să consolideze o echipă și o conducere eficientă, competentă și calificată. Prin activitatea sa activă, organizația a câștigat popularitate nu numai în regiune, dar pe plan internațional și este recunoscută din ce în ce mai mult ca un partener-cheie pentru dezvoltarea autorităților locale din Sud-Estul Europei.

În calitate de delegat al Adunării Generale și participant la alte evenimente organizate de NALAS, pot conclud că organizația nu numai că se dezvoltă rapid și găsește noi sfere pentru activitățile sale, ci și stabilește cu succes noi parteneriate cu Comisia Europeană, Consiliul de Cooperare Regională, Consiliul de Cooperare Regională, Consiliul Municipalităților și Regiunilor Europene, etc. Datorită soluțiilor pragmatice și ideilor generate, membrii rețelei pot conta

**”PRINCIPALA MEA
PRIORITATE PENTRU
PERIOADA PREȘEDINȚIEI ESTE
SĂ MĂ CONCENTREZ
PE EXPLOATAREA
POTENȚIALULUI
PARTENERIATULUI
ATĂT ÎN CADRUL
ORGANIZAȚIEI,
CÂT ȘI AL
FIECĂRUIA DINTRE
PARTENERI, ÎMPRE-
UNĂ CU CENTRELE
DE CERCETARE ȘI
EXPERTI NAȚIONALI
ȘI ÎN SPIRITUL
SOLIDARITĂȚII
PENTRU A CREA O
REȚEA DE
GENERARE DE
IDEI LOCALE
PENTRU
RECUPERAREA
DIFERITELOR
SECTOARE
ECONOMICE,
ACTIVITĂȚI
CREATIVE ȘI
SOCIALE CARE
POT DEVENI
EXEMPLE
BUNE PENTRU
IMPLEMENTARE
ÎN ȚĂRILE
PARTENERE.”**

PRIMARUL EMANUIL MANOLOV, NOUL PREȘEDINTE NALAS: „TREBUIE DEPUSE EFORTURI PENTRU SPORIREA DESCENTRALIZĂRII ȘI ACORDAREA MAI MULTOR DREPTURI ȘI RESURSE AUTORITĂȚILOR LOCALE”

pe un partener de încredere pentru a găsi soluții la problemele și subiectele actuale, nu numai la nivel regional, ci și de importanță globală, care afectează funcționarea autorităților locale, luând în considerare specificul și nevoile lor locale.

Revenind la întrebarea importantă ca primar - este o sursă de idei, inspirație și o oportunitate de a împărtăși experiențe și practici unul cu celălalt. Crearea unei rețele de contacte și cooperare cu partenerii din alte țări din regiune ne oferă o perspectivă diferită și, în același timp, este o șansă să ne cunoaștem mai bine în diversitatea noastră culturală. Profitând de oportunitățile de cooperare transfrontalieră, autoritățile locale pot lucra cu mai mult succes la proiecte comune care să conducă la rezultate mai bune și să îmbunătățească viața cetățenilor noștri.

Avem capacitatea de a construi comunități durabile bazate pe o creștere inteligentă și inovatoare, prin servicii de calitate și crearea de locuri de muncă. Sprijinul NALAS pentru consolidarea capacității, promovare, inclusiv accesul la instrumente financiare alternative și participarea la diferite proiecte este crucial pentru evoluția profesională a administrațiilor noastre, pentru extinderea instrumentelor și domeniilor în care putem fi sprijini cetățenilor noștri, pentru coeziunea regională, pentru implementarea angajamentelor internaționale, pentru dezvoltarea durabilă sau pentru atragerea de investiții.

Autor: V-ați asumat acest rol într-o perioadă destul de dificilă, demonstrându-vă capacitățile de lider. Care sunt prioritățile dvs. în următoarele douăsprezece luni? Unde doriți să conduceți Rețeaua și ce amprentă personală vreți să lăsați?

EM: Astăzi, ne regăsim într-o situație fără precedent. Nimeni dintre noi nu are experiența sau soluțiile gata de utilizare pentru a face față provocărilor, învățăm din greșelile noastre. Dar acest lucru nu ar trebui să ne descurajeze, dimpotrivă, ar trebui să ofere un impuls noilor idei și oportunități. Într-adevăr, trebuie să regândim modul în care ne vom atinge obiectivele, dar nu vom renunța la ele. Cred că este crucial să fim consecvenți în activitatea noastră, ceea ce va duce la rezultate de succes și durabile.

În calitate de primari, președinți ai consiliilor locale sau regionale sau consilieri, suntem în prima linie a luptei împotriva coronavirusului. Natura tulburărilor provocate de COVID-19 necesită acțiuni imediate și un plan îndrăzneț de redresare economică și socială bazat pe solidaritate, durabilitate, stabilitate

și justiție socială. În aceste momente dificile, o prioritate maximă pentru autoritățile locale este garantarea funcționării serviciilor de sănătate și a comunității cetățenilor noștri, asigurându-se că nimeni nu este lăsat în urmă. Facem toate eforturile pentru a sprijini economia locală, pentru a salva locurile de muncă, pentru a crea noi oportunități de angajare, pentru a sprijini toate întreprinderile să își continue activitățile. Lucrările noastre în te-

onomiile, pentru a face tranziția mediului și pentru a crea inovații sociale.

Rolul autorităților locale ca generator major pentru dezvoltarea multilaterală a comunităților și cunoașterea aprofundată a specificului local al fiecărei localități permite o înțelegere mai detaliată a numărului de mecanisme economice care sunt în proces de implementare sau de examinare la nivel național.

ren completează eforturile depuse la nivel național, dar mai sunt multe de făcut, în special în ceea ce privește solidaritatea transfrontalieră.

În acest context, principala mea prioritate pentru perioada Președinției este să mă concentrez pe exploatarea potențialului parteneriatului atât în cadrul organizației, cât și al fiecăruia dintre parteneri, împreună cu centrele de cercetare și experți naționali și în spiritul solidarității pentru a crea o rețea de generare de idei locale pentru recuperarea diferitelor sectoare economice, activități creative și sociale care pot deveni exemple bune pentru implementare în țările partener. Fiecare membru al rețelei NALAS va fi invitat să își folosească autoritatea și relația constructivă cu autoritățile regionale și naționale pentru a promova exemplele altor membri și pentru a ajuta guvernele naționale în căutarea de opțiuni eficiente de redresare economică și de abordare a consecințelor sociale ale crizei.

În același timp, subiecte precum neutralitatea climatică, economia circulară și convergența dintre regiuni rămân relevante. Cu toate acestea, pentru a le pune în aplicare, este necesar să se găsească mecanisme și surse pentru a compensa pierderile de venituri. În acest sens, toate măsurile noi trebuie să țină seama de experiența specifică a autorităților locale și să ne sprijine în furnizarea de îngrijire socială și alte servicii de bază cetățenilor noștri. Aproximativ o treime din costurile serviciilor publice și două treimi din totalul investițiilor publice sunt realizate de autoritățile locale și regionale: acestea vor fi necesare pentru a ne reconstrui

Abordarea globală se caracterizează prin utilizarea unui set de instrumente semnificativ mai larg - modificări legislative, programare direcționată a fondurilor și resursele UE de la bugetul de stat.

Abordarea locală este însă capacitatea de a „diagnostica” în mod corespunzător, de a identifica nevoile specifice ale populației locale,

de a menține concentrarea specifică a măsurilor de sprijin care ar ajuta o regiune să se recupereze în timp optim, pe baza resurselor, tradițiilor sale și a planurilor de perspectivă.

Această abordare, bazată pe avantajele competitive locale, este o oportunitate de a consolida eforturile la nivel local pentru a obține o ieșire rapidă din criză și pentru a realiza diversificarea necesară a măsurilor luate la nivel național.

În acest context, NAMRB vede un potențial semnificativ în rândul membrilor Asociațiilor autorităților locale și regionale să demonstreze puterea dialogului și parteneriatului sensibil cu centrele de cercetare,

educație și cercetare, precum și cu guvernele naționale.

Autor: 9 Mai, Ziua Europei, sărbătorește pacea și unitatea în Europa. Procesul de integrare europeană pentru Balcanii de Vest nu se poate întâmpla eficient fără o implicare puternică a autorităților locale și a asociațiilor acestora. La nivel regional, NALAS a lucrat vertiginos pentru a fi recunoscut ca partener-cheie pentru introducerea aspectului autorităților locale în Procesul de la Berlin. Cum vedeți rolul NALAS în acest proces și care este rolul Dvs. personal, în baza experienței pe care o aveți, NAMRB, dar și a autorităților locale din Bulgaria în procesul de aderare la UE?

EM: Regiunea Sud-estului Europei are o importanță strategică pentru activitățile internaționale ale guvernului bulgar și tema recuperării economice prin solidaritatea locală în cadrul președinției rotative a NALAS poate fi privită ca un fel de continuare a priorităților Președinției bulgare a Consiliului UE în 2018.

Această președinție comună a

Procesului de la Berlin, instituțiile financiare internaționale și altele.

Nu există nici o îndoială că rolul autorităților locale în acest proces este important și trebuie depuse eforturi pentru sporirea descentralizării și acordarea atât a drepturilor și resurselor mai mari autorităților locale pentru implementarea reformelor necesare, cât și pentru politica orientată pentru formarea și consolidarea capacităților la nivel local.

Autor: Ce pot învăța Asociațiile Autorităților Locale din țările în proces de aderare la UE din experiența bogată a NAMRB?

EM: Situația actuală este foarte diferită de cea cu care s-a confruntat Bulgaria la începutul procesului său de negociere a aderării la UE. Cel mai dificil este să mențineți entuziasmul și dorința de îmbunătățire continuă, deoarece nimic nu este bătut în cuie, iar dinamica implică un proces de învățare și progres pe tot parcursul vieții.

Este esențial ca locul și rolul autorităților locale în procesul de aderare să fie bine înțeles de guvernul central. Asigurarea independenței politice, administrative și financiare a autorităților locale este esența unei societăți democratice. În acest sens, Asociațiile naționale ale autorităților locale au un rol important în procesul de promovare și apărare a intereselor autorităților locale.

Bunele noastre contacte și cooperarea cu autoritățile naționale sunt de o importanță deosebită pentru succesul reformelor la nivel local, precum și pentru consolidarea eficientă a capacității în administrația locală. NAMRB poate împărtăși cu toate asociațiile membre NALAS experiența sa extinsă atât

Republicii Bulgaria și a Republicii Macedonia de Nord este un simbol al apartenenței regionale a procesului de la Berlin. Este, de asemenea, un semn pozitiv că un stat membru al UE și o țară candidată pentru aderare la UE se pot uni și colabora în interesul țărilor din regiune.

Condusă de dorința de „aprofundare versus extindere”, Preșe-

dinția comună se va baza pe inițiativele deja stabilite și funcționale în cadrul procesului de la Berlin. Procesul de la Berlin nu este un substitut pentru extinderea UE. În acest context, este important ca Rețeaua să-și mențină și să se bazeze pe pozițiile și recunoașterea obținute în timpul președinției anterioare a procesului.

Disponibilitatea de a căuta sprijin și cooperare cu țările din Balcanii de Vest (WB6) a fost deja declarată la nivel guvernamental. Pentru a obține rezultate concrete pentru Summit-ul de la Sofia 2020, se va căuta o cooperare strânsă cu toate părțile interesate, inclusiv cu instituțiile europene, Consiliul de cooperare regională, membrii

în procesul de negociere, pre-aderare, cât și în anii de aderare la UE.

Vom folosi timpul în care Asociația noastră prezidează NALAS pentru a împărtăși tuturor colegilor și partenerilor noștri lecțiile învățate despre această cale dificilă. Sper că în mandatul acestei președinții vom avea ocazia să cooperăm nu numai online, dar și „pe viu”.

Autor: Sunteți primar al municipiului Pavlikeni deja de 9 ani. Care este realizarea cu care vă mândriți cel mai mult?

EM: În ultimii nouă ani, municipalitatea Pavlikeni a atins câteva obiective importante. Au fost demarate procesele de reînnoire și dezvoltare a infrastructurii noastre, am susținut viața culturală și am

creat oportunități pentru sport și recreere.

Pavlikeni nu se numără printre marile municipalități din Bulgaria, dar a înregistrat progrese semnificative. Astăzi municipalitatea este guvernată de gândire, pragmatism și viziune pentru dezvoltare. În municipalitatea noastră se fac mai multe investiții publice pe cap de locuitor decât în marile orașe regionale, iar beneficiile acestor investiții sunt vizibile pentru ochii tuturor.

Activitățile noastre principale includ reparația drumurilor și străzilor, construcția de locuri de joacă și renovarea clădirilor publice precum grădinițe, școli și spitalul municipal. Un element important este construirea de noi centre sociale pentru copii și dezvoltarea generală a programului social al municipalității în sprijinul cetățenilor noștri nevoiași.

Pavlikeni atrage deja noi investitori. Interesul pentru municipalitatea noastră crește din cauza locației noastre strategice, a apropierii de autostrada în curs de construcție „Hemus” și a atitudinii bune a autorităților locale față de problemele și nevoile businessului.

Cauza mea personală este să deschidem orașul spre cooperarea internațională. Relațiile noastre cu multe orașe și municipalități europene sunt din ce în ce mai intense. Împună cu municipalitățile din Spania am creat un model pentru abordarea șomajului. Lucrăm cu colegii noștri din Călărași pentru prevenirea dezastrelor. Suntem înfrățiți cu orașul Starodub din Rusia, Lomza din Polonia, Leova din Republica Moldova și Boldești-Scăeni din România. Am stabilit relații cu orașul Pruzhany din Bielorusia. Din toate aceste relații putem trage idei bune pentru procesul de guvernare și pentru experiența lor în sprijinul cetățenilor.

Activitățile legate de protecția mediului sunt printre principalele accente în activitatea noastră. Am finalizat un proiect pe scară largă pentru construcția stației de epurare din orașul Pavlikeni și înlocuirea rețelei de canalizare. Am introdus măsuri de economisire a energiei într-o serie de clădiri publice și continuăm cu proiecte similare. Lucrăm la înlocuirea rețelelor de apă din oraș care vor limita pierderile de apă din rețea. În această perioadă s-a construit depozitul regional pentru tratarea deșeurilor municipale, care în prezent deservește cinci municipalități. Lucrăm împreună cu școlile pentru a crește gradul de conștientizare a copiilor noștri cu privire la protecția mediului.

NE PĂSTRĂM MOȘTENIREA CULTURALĂ CE ATRAGE TOT MAI MULȚI TURIȘTI

Realizările noastre au fost lăudate de o serie de organizații. Suntem câștigătorii premiului pentru o municipalitate prosperă, am primit din nou eticheta europeană pentru inovație și bună guvernare la nivel local al Consiliului European, îndeplinim cele mai înalte standarde de calitate și securitate a informațiilor.

În Bulgaria, Pavlikeni este cunoscut ca orașul oamenilor frumoși și al trandafirilor. Acesta este motivul pentru care aș fi cu adevărat

mulțumit dacă membrii NALAS ar găsi timp să ne fie oaspeți.

Autor: Trăim în vremuri destul de turbulente. Întreaga lume este afectată de pandemia COVID-19, iar regiunea noastră nu face excepție. Cum s-a adaptat municipalitatea la noile condiții? Ce măsuri de sănătate, sociale și economice ați aplicat?

EM: Autoritățile bulgare au anunțat starea de urgență în legătură cu pandemia COVID-19 la 13 martie. Chiar înainte de aceasta, am activat planurile municipale de prevenire a crizelor și până în prezent implementăm strict aceste măsuri. A lucra într-o criză globală a fost o provocare pentru noi, dar am reușit să facem față destul de bine.

Scopul acțiunilor noastre este de a limita răspândirea. Inițial, toate locațiile pe care le-am considerat că ar putea duce la adunări mari de oameni au fost închise - cum ar fi parcuri, centre comunitare, săli sportive, muzee, grădina zoologică și altele. Activitatea mai multor spații comerciale a fost limitată. Am luat măsuri pentru dezinfectarea spațiilor publice.

O serie de măsuri de siguranță au fost puse în aplicare în spitalul municipal, pentru a preveni situația de a impune carantină pe întreaga clădire, în cazul dacă apăreau pacienți COVID-19 pozitiv. Pacienții sunt testați înainte de internare la spital. Pentru aceștia este prevăzută o intrare separată.

Am lucrat din greu pentru a oferi protecție tuturor angajaților municipali și a lucrătorilor medicali „din prima linie”.

Municipalitatea oferă serviciul patronaj social la domiciliu, care își sprijină utilizatorul cu livrare de mâncare și îngrijire în gospodăriile persoanelor singure, persoanelor cu dizabilități și persoanelor în situații de risc. După introducerea stării de urgență, serviciul patronaj social la domiciliu a crescut tipurile de servicii furnizate, precum și sfera de aplicare a acestora în ceea ce privește populația.

De asemenea, am luat măsuri pentru a informa în detaliu cetățenii despre toate aspectele activităților noastre. O secțiune specială cu informații despre noua boală, măsurile luate și restricțiile impuse a fost creată pe site-ul municipalității. Publicăm un buletin informativ online zilnic. Este important de menționat că informațiile sunt traduse și în engleză, deoarece avem mulți străini care locuiesc în municipiul Pavlikeni.

Pentru mine a fost impresionant cum noul pericol a unit comunitatea locală. Mulți dintre concetățenii noștri s-au alăturat ca voluntari și au ajutat la livrarea de alimente și echipamente de protecție în sate. Alții au cusut măști în casele lor și le-au furnizat gratuit. Multe companii s-au alăturat campaniilor noastre de donare cu asistență materială și financiară.

În ceea ce privește antreprenorii locali, municipalitatea Pavlikeni a decis să scutească de taxe pentru chirie toți utilizatorii bunurilor municipale afectați de criză. Termenele de plată a impozitelor locale pentru 2020 au fost prelungite. Odată ce pandemia va trece, avem în vedere măsuri pentru a sprijini recuperarea.

Jelena JANEVSKA,
Manager de cunoștințe și comunicare a NALAS.

GESTIONAREA INSTITUȚIILOR PREȘCOLARE ÎN PERIOADA PANDEMICĂ DE CĂTRE AUTORITĂȚILE LOCALE - EXPERIENȚA STATELOR EUROPENE ȘI A MEMBRILOR NALAS!

În contextul în care în Bulgaria părinții pun presiune pe autoritățile locale de a redeschide grădinițele și creșele, Asociația Națională a Autorităților Locale din această țară (NAMRB) a colectat informații de la membrii NALAS și alte state europene privind activitatea acestor instituții preșcolare în timpul pandemiei COVID-19. Astfel, asociațiile autorităților locale din mai multe țări au oferit răspunsuri privind redeschiderea sau nu a grădinițelor și creșelor în această perioadă, dar și ce măsuri au fost întreprinse pentru a sigura siguranța copiilor și a personalului. În documentul atașat, CALM vă prezintă sumarul acestor experiențe, unele dintre ele ar putea fi preluate de către statul nostru sau adaptate condițiilor din Republica Moldova.

NALAS este rețeaua asociațiilor autorităților locale din sud-estul Europei care a apărut la inițiativa Consiliului European. Scopul NALAS este de a îmbunătăți calitățile ser-

viilor oferite de către asociațiile autorităților locale, dar și de a le dezvolta din punct de vedere organizațional.

VIITORUL PARTENERIATULUI ESTIC - O BUNĂ GUVERNARE LA TOATE NIVELURILE ESTE O CONDIȚIE NECESARĂ PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMICĂ DURABILĂ!

CORLEAP

Conference of the Regional and Local Authorities for the Eastern Partnership

Anul 2019 a marcat cea de-a zecea aniversare a Parteneriatului Estic. Cu acest prilej, Uniunea Europeană a inițiat o serie de consultări privind viitorul acestui parteneriat, dar și o evaluare generală a realizărilor politicilor din ultimii zece ani. Astfel, într-un comunicat adresat membrilor CORLEAP, Președintele Comitetului European al Regiunilor și copreședintele CORLEAP Apostolos Tzitzikostas explică care au fost temele ce vizează autoritățile publice locale abordate în comunicarea cu reprezentanții Uniunii Europene privind Parteneriatul Estic.

Obținerea rezultatelor activității Parteneriatului Estic pentru perioada de după 2020 va deveni o sarcină-cheie pentru a doua jumătate a acestui an, pentru 18 iunie fiind programat să se desfășoare summit-ul pentru Parteneriatul Estic. În cadrul evenimentului vor fi puse bazele în procesul de planificare a cooperării UE pentru perioada 2021-2027.

În procesul de consultare cu privire la viitorul Parteneriatului

Estic, CORLEAP a recomandat de a acorda un rol mai mare autorităților locale și regionale în cadrul acestui acord, având la bază rapoartele și documentele CORLEAP adoptate în perioada 2018-2019.

Printre recomandări, CORLEAP a pledat pentru crearea unei platforme de învățământ online și / sau formarea Academiei de Administrație Publică a Parteneriatului Estic, care să deservească reprezentanții autorităților locale / regionale, cu sediul în una dintre țările partenere și luând în considerare nevoile specifice ale administrației publice la nivel local.

O altă propunere este ca țările partenere să își profesionalizeze serviciul public și să sporească gradul de responsabilitate la toate nivelurile de guvernare. Reforma administrației publice, inclusiv aspecte legate de transparență sunt, de asemenea, un factor-cheie în creșterea economică și poate reduce riscurile de corupție, de exemplu, prin utilizarea soluțiilor în cadrul furnizării de servicii publice cetățenilor și organizațiilor în formă electronică.

O altă concluzie desprinsă din discuțiile purtate este că există

domenii în care guvernele locale și regionale pot contribui la formularea obiectivelor politicii Parteneriatului Estic.

Necesitatea de a îmbunătăți semnificativ rezultatele guvernării locale ar putea crea un nou stimul pentru reformele legate de descentralizare și un grad mai mare de finanțare pentru guvernele locale și regionale. O bună guvernare la toate nivelurile este o condiție necesară pentru dezvoltarea economică durabilă.

Consolidarea durabilității din punct de vedere al intereselor guvernelor locale și regionale, care este un concept-cadru esențial, este, de asemenea, stimulată.

În document sunt enumerate mai multe domenii în care guvernele locale și regionale joacă un rol semnificativ și, prin urmare, pot beneficia de sprijinul UE, printre acestea fiind: cooperarea ce ar crea legături între centrele urbane locale și zonele rurale; contribuția la dezvoltarea urbană durabilă și îmbunătățirea furnizării serviciilor de mediu, cum ar fi apa și canalizarea, gestionarea deșeurilor și spațiilor verzi, dar și mobilitatea urbană; modernizarea instalațiilor medicale, a unui sistem electronic de asistență medicală, instruirea personalului medical, precum și furnizarea de servicii medicale la prețuri accesibile și extinderea accesului acestor servicii la oamenii din comunități.

Totodată, UE va colabora din ce în ce mai mult cu țările partenere în domeniul soluțiilor legate de transport ecologic; consolidarea guvernării electronice în regiunea Parteneriatului Estic pentru a crește eficiența, transparența și responsabilitatea administrațiilor publice și pentru a facilita reformele; promovarea startup-urilor inovatoare, întreprinderilor mici și mijlocii, precum și promovarea cooperării în diferite țări.

ACTIVITATEA CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE ȘI REGIONALE AL CONSILIULUI EUROPEI ÎN CONTEXTUL CRIZEI COVID-19

ABORDATĂ ÎN CADRUL REUNIUNII SECRETARILOR DELEGAȚIILOR NAȚIONALE

La 30 aprilie 2020 a avut loc o conferință video cu participarea secretarului general al Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei (CALRCE) Andreas Kiefer și a secretarilor delegațiilor naționale. În cadrul evenimentului, Andreas Kiefer a vorbit despre funcționarea și activitățile Congresului în contextul crizei COVID-19, ca urmare a deciziilor luate de Biroul CALRCE. Printre alte subiecte abordate au fost importanța reorganizării misiunilor de monitorizare a Cartei Europene a Autonomiei Locale și problema alegerilor locale și regionale din țările -membre.

Secretarii delegațiilor au făcut prezentări ce au vizat inițiativele întreprinse de autoritățile lor naționale și de autoritățile locale și regionale pentru gestionarea crizei din domeniul sănătății. Aceștia și-au exprimat îngrijorarea privind costurile umane, dar și a celor social - economice cauzate

de răspândirea coronavirusului. Experiențele realizate de autoritățile locale și regionale vor fi împărtășite pe platforma COVID-19 care este disponibilă pe site-ul Congresului, acolo fiind incluse și alte acțiuni ale partenerilor.

Participanții la eveniment și-au exprimat speranța de a reveni la normalitate în cel mai scurt timp posibil, astfel încât democrația, drepturile omului și statul de drept să nu aibă de suferit. Totodată, s-a vorbit despre importanța dialogului dintre asociațiile naționale, membrilor Congresului cu Guvernele, în calitate de reprezentanți ai aleșilor locali și regionali, în vederea asigurării că politicile naționale sunt cu adevărat eficiente și cât mai aproape de cetățeni. În afară de această, actuala criză a închis frontierele și astfel a apărut necesitatea identificării altor posibilități de menținere a cooperării la nivel transfrontalier în perioadele de criză.

AI NOȘTRI, CA BRAZII

VALENTINA CASIAN: „S-A LĂSAT TOTUL PE UMERII

SPITALUL RAIONAL DIN STRĂȘENI ESTE DESCHIS ÎN CONTINUARE, DEȘI 12 CADRE MEDICALE DIN SECȚIILE DE CHIRURGIE ȘI TERAPIE INTENSIVĂ AU FOST DIAGNOSTICAȚI IERI POZITIV CU COVID-19

Cele două secții unde au fost depistate cazuri de infectare, chirurgie și terapie intensivă sunt acum în carantină. Pe parcursul celor două luni de stare de urgență numărul persoanelor infectate cu virusul COVID-19 în municipiul Strășeni s-a menținut la cote mici. Cetățenii din diaspora alături de mai mulți agenți economici, angajații primăriei, tuturor instituțiilor din subordine - grădinițe, Școala de Arte, au donat echipamente de protecție pentru medici, au procurat 9 încălzitoare (boilere) pentru crearea condițiilor minime pacienților din secția COVID, dar și produse alimentare pentru cei nevoiași, în valoare de peste o sută cincizeci de mii de lei, a declarat Europa Liberă Valentina Casian, primarul municipiului Strășeni.

Valentina Casian: „Activăm într-un regim normal. Pentru noi nu a existat nicio pauză, noi chiar și în perioada situației excepționale am activat în regim normal, cu regim special - și de la distanță, dar și din birouri. Nu toată lumea are acces la Internet ca să deponă cereri în format electronic, să obțină unele documente, de aceea am considerat că specialiștii primăriei trebuie să aibă un grafic flexibil. Ei au lucrat și de la distanță, dar au avut zile speciale, conveneau cu cetățenii când să se întâlnească la primărie pentru a obține documentele necesare.”

Europa Liberă: *Dar oricum v-a dat peste cap agenda implementării proiectelor, a rezolvării multiplelor probleme cu care se confruntă comunitatea, pentru că prioritar a fost să stați la straja sănătății ce-*

tățeanului și să-i creați condiții ca el să poată depăși cu bine această perioadă?

Valentina Casian: „Evident că a fost o perioadă de stagnare, dar noi oricum am înaintat proiecte mari de infrastructură pe care le aveam, precum construcția stației de epurare sau extinderea sistemului de iluminare, de canalizare, noi le-am continuat în localitate, chiar și lucrările de îmbunătățire a condițiilor de activitate în una din cele mai mari instituții publice - Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, finanțat din sursele Băncii Mondiale. Suplimentar la toate competențele, toate atribuțiile pe care le-am avut noi au mai fost și cele legate de situația creată. Evident că noi ne-am asumat mai multe competențe. Pot să spun așa, sănătatea nu este competența administrației publice locale, autorităților de nivelul întâi, dar oricum este vorba de cetățeanul municipiului Strășeni, de aceea am creat și mai multe platforme de strângere de fonduri, platforme online, am deschis mai multe conturi, am încercat...”

Europa Liberă: *Și pe bază de voluntariat ați reușit să veniți în ajutor personalului medical, s-au adunat multe donații care au fost de ajutor pentru această perioadă de criză sanitară?*

Valentina Casian: „Am început cu funcționarii primăriei, după care o parte din consilieri și agenți economici din comunitate, dar și Asociația obștească „Băștinași” din Strășeni, sunt tineri stabiliți peste hotare, dar care s-au implicat foarte activ și am procurat echipament nu doar pentru cei din prima linie, dar ne-am străduit să asigurăm și condițiile minime pentru pacienții care sunt internați în Secția COVID, mă refer la Spitalul raional Strășeni. Chiar dacă se spune că este foarte bine și este asigurat,

„STAREA DE URGENȚĂ A TRECUT, DAR NUMĂRUL PERSOANELOR CONFIRMATE POZITIV ESTE ÎN CREȘTERE!”

din păcate, noi până la momentul actual avem situația când se duce apă cu căldura pentru pacienții din secția respectivă, deci să se asigure niște condiții minime pentru tratamentul acestor pacienți.

Este deplorabil, este îngrozitor ceea ce am văzut noi, ceea ce am depistat în ultima perioadă, că noi, de fapt, nu cunoșteam despre această situație. Ne-am solidarizat, indiferent că suntem din localitate sau cei stabiliți peste hotare, ne-am solidarizat, chiar recent au fost procurate încălzitoare de apă care vor fi instalate în toate saloanele din Secția COVID din cadrul Spitalului raional Strășeni. Și în continuare suntem prinși în mai multe acțiuni, ne vom ocupa și cu dotarea și asigurarea cu echipament necesar pentru personalul medical, dar și angajații întreprinderii municipale „Gospodăria comunală”, care

efectuează dezinfecții în localitate. Mă refer la locurile publice, parcurile, stațiile de oprire, scările blocurilor multietajate, acolo unde sunt confirmate pozitiv persoane COVID.

Deci ne-am implicat în mai multe acțiuni și un pic nu prea este înțeleasă toată situația, pentru că starea de urgență a trecut, dar numărul persoanelor confirmate pozitiv este în creștere și avem chiar o situație alarmantă la Spitalul raional Strășeni, unde 12 angajați, personal medical sunt confirmați pozitiv. Aici trebuie să ne consolidăm și cei de la nivel local, și autoritățile centrale, toate instituțiile abilitate pentru a depăși cu bine situația creată.”

Europa Liberă: *Ținând cont și de faptul că mulți dintre strășeneni sunt și ei peste hotare, muncesc acolo, cum se prezintă pe moment situația?*

Valentina Casian: „În comparație cu alte localități, noi ne-am menținut până la situația pe care o avem acum cadrul Spitalului raional, mă refer la Secția chirurgie cu 12 persoane infectate, noi ne-am menținut pe o poziție nu rea. Cu toate că sunt foarte multe rețele, chiar dacă s-a anunțat că își va relua activitatea transportul public,

chiar dacă s-a anunțat că în cadrul instituțiilor de tip închis toți care intră trebuie să fie echipați cu măști și mănuși, nu se respectă, încă nu există la noi această cultură. Poate că nu prea s-a explicat populației, cetățenilor care sunt riscurile acestei infecții și consecințele care pot avea loc, poate nu îndeajuns s-a făcut. Spre exemplu, este restricționată ieșirea persoanelor în etate în locurile publice. Dar cum se verifică acest lucru? Nu se verifică deloc. Un alt exemplu: unii agenți economici și-au reluat activitatea și nu au mai fost sancționați. Sau deschiderea piețelor, piața de la Strășeni a fost deschisă duminică trecută, în Chișinău aceasta fiind închisă, foarte mulți locuitori din Chișinău care doresc să-și facă achizițiile, toți s-au deplasat la Strășeni. Am avut o situație pe care nu am putut-o controla, era un flux enorm atât de vânzători, cât și de cetățeni care doreau să-și facă achiziții și, din păcate, reprezentanții Inspectoratului de Poliție sunt într-un număr foarte limitat, în aceea zi s-a mai solicitat să fie dintre ei și la capitală, pentru că a mai fost și un protest și noi, cei de la nivel local am încercat împreună cu administrația să dirijăm situația respectivă, dar n-a fost posibil în acel moment de făcut acest lucru. Trebuie de lucrat foarte intens și cu populația și de explicat.”

Europa Liberă: *Agenții economici și-au reluat pe deplin activitatea? Ce spun ei? În aceste două luni, mulți vorbesc că ar fi înregistrat pierderi mari, ar putea să falimenteze anumite afaceri. Ce vă spun agenții economici, pentru că ei sunt cei care versă o sumă importantă în bugetul local?*

Valentina Casian: „Pentru cei care aveau produse agricole am autorizat mai multe locuri în localitate, li s-au creat toate condițiile ca ei să

VALENTIN GUȚAN: „DE FIECARE DATĂ CÂND IES DIN CASĂ SPER CĂ TOTUL VA FI BINE”

Din orașul Cricova este primul medic din R. Moldova care a fost răpus de infecția COVID-19. Ecaterina Litvinschi activa în cadrul asistenței medicale de urgență în această suburbie a capitalei și alături de alți colegi a fost infectată, cel mai probabil, în urma unei vizite la un pacient. Din cele cinci cazuri de coronavirus de tip nou confirmate în Cricova, patru persoane locuiau în același bloc locativ. Astfel, toți locuitorii acestui bloc **au fost plasați în carantină pentru o perioadă de două săptămâni.**

Primarul Valentin Guțan a afirmat că deocamdată nu există alte persoane infectate în orașul Cricova. „Zilnic crește numărul celor care revin acasă de peste hotarele țării. La 1 aprilie la Cricova reveniseră 164 de persoane, informațiile cu datele acestora le-am primit de la Poliția de Frontieră. Până la această dată, pentru 89 de cetățeni a trecut perioada de autoizolare. Datele din formula-

rele completate la frontieră ajung timp de o zi la Centrul de Sănătate din orașul nostru. Atunci când intră în țară, persoanele își asumă obligația de a respecta regimul de autoizolare.” Primarul constată, cu regret, că nu toți cetățenii sunt foarte disciplinați și nu conștientizează seriozitatea situației în care ne aflăm. **„De exemplu, zilele trecute au fost întocmite două procese verbale cu amendă în valoare a câte 22 500 lei în cazul a două persoane care au decis să nu respecte acest regim.” Totuși, Valentin Guțan menționează că în momentul în care s-a aflat despre decesul medicului Ecaterina Litvinschi, majoritatea locuitorilor au înțeles cât de gravă este situația.**

Despre blocul locativ din care oamenii nu au voie să iasă timp de două săptămâni, Valentin Guțan a afirmat că de la bun început s-a stabilit ca aceștia să apeleze la

asistenții sociali, prin intermediul primăriei, în cazul în care nu are cine să le aducă produse de primă necesitate. „Pungile cu alimente sunt aduse până în fața blocului după care oamenii coboară. Am văzut că unii locuitori ingenioși de la etajele superioare coborau câte o funie pe geam, agățau de ea pachetele și astfel le ridicau.”

Primarul susține că locuitorii acestui bloc locativ au o atitudine responsabilă față de ceea ce se întâmplă în această perioadă. „Până pe patru aprilie vor mai fi în izolare, dacă până atunci nu se schimbă nimic.”

Potrivit primarului orașului Cricova, în această perioadă autoritățile publice locale au grijă să dezinfecțeze locurile publice, străzile locale, intrările în blocurile locative, a căilor de acces spre acestea, asigură tot ce este necesar pentru ca Regia Comunală și Centrul de Sănătate să poată activa.

În afară de aceasta, a fost lansată o inițiativă pentru ca locu-

itorii orașului Cricova, la dorință, să aloce salariul pentru o zi de muncă în vederea combaterii coronavirusului, unii manifestându-și intenția de a dona chiar și salariul integral.

Întrebat cum se protejează primarul în această perioadă, în condițiile în care intră în contact cu

mai mulți oameni, Valentin Guțan a răspuns: „De fiecare dată când ies din casă sper că totul va fi bine. Folosesc masca, mănușile dezinfectantului, la fel ca toți cetățenii. În afară de pericolul infectării cu acest virus, există și responsabilitatea față de cetățenii localității noastre.”

AUTORITĂȚILOR LOCALE ȘI AI ÎNTREPRINDERILOR MUNICIPALE”

poată să-și vândă marfa, vom înainta un demers Consiliului local pentru cei care nu au activat în această perioadă să examinăm și situația cu achitarea taxei locale. Chiar dacă va fi ratat un venit în bugetul local, oricum noi trebuie să mergem în întâmpinarea acestor agenți economici, pentru că ei sunt cei care formează bugetul local de rând cu acele impozite care sunt achitate de către cetățeni. Marea majoritate a sumei din bugetul local totuși vine din partea agenților economici și noi ca autoritate trebuie să facem tot posibilul ca să-i sprijinim în această situație.”

Europa Liberă: Instituțiile care se află în gestionarea primăriei au bani suficienți ca să poată continua activitatea? Mă refer la „Salubritate”, „Apă-Canal”, aceste entități care prestează servicii cetățenilor, iar pe de altă parte, se spune că, dacă multă lume a stat acasă, se mai gândea să achite sau nu la timp facturile.

Valentina Casian: „Avem o situație foarte dificilă. Eu mă refer la întreprinderile municipale, gospodăria comunală și „Apă-Canal” Strășeni. La gospodăria comunală suma care este achitată pentru lucrările de amenajare a localității, acestea sunt taxele locale și chiar am făcut o analiză a bugetului, deci avem niște încasări minime în comparație cu ceea ce am avut până la declanșarea pandemiei. Același situație este și la întreprinderea municipală „Apă-Canal”, cetățenii și persoanele fizice și juridice nu achită pentru consumul de apă. Deci, consumul de apă și, respectiv, pentru apele reziduale este unul mult mai mare, pentru că în perioada respectivă marea majoritate a locuitorilor s-au aflat la domiciliu, dar încasările sunt foarte mici, în jur de 10 la sută. Am mai înaintat diferite demersuri finanțatorilor sau donatorilor, celor cu care noi lucrăm, partenerilor de dezvoltare cu care implementăm mai multe proiecte de infrastructură în comunitate,

partenerilor slovaci, Băncii germane KfW să fie redirecționată o anumită sumă pentru a soluționa aceste probleme. Partenerii slovaci chiar recent au examinat și au aprobat o parte din suma economisită de la implementarea proiectului de extindere a sistemului de canalizare din localitate să fie direcționată pentru lupta cu răspândirea COVID. Au fost niște acțiuni de încheiere a proiectului pe care noi nu le vom mai desfășura și aceste resurse financiare au fost direcționate pentru toate activitățile în lupta împotriva răspândirii coronavirusului.”

Europa Liberă: Dar aveți certitudinea că nu va fi perturbată activitatea la „Apă-Canal”, la „Salubritate”?

Valentina Casian: „Ea deja este perturbată, pentru că „Apă-Canal”, spre exemplu, din toată suma pe care o acumula de la persoane fizice și juridice, cea mai mare parte mergea pentru achitarea consumului de energie electrică și în situația când ei nu-și pot onora obligațiunea contractuală există riscul ca să fie sistată livrarea apei, deci se deconectază lumina și există riscul să fie sistată livrarea apei în comunitate. Este o problemă foarte mare, pentru că aici ține și de regulile de sanitație, ține și de serviciul public pe care noi suntem obligați să-l prestăm calitativ tuturor cetățenilor. Nu ne închipuim astăzi în localitate, în municipiul Strășeni, cetățenii să fie fără apă, pentru că, în sate, dacă ei mai au fântânile de mină, mai au alte surse...”

Europa Liberă: Strășeniul a fost localitatea cu cele mai mari probleme la capitolul aprovizionare cu apă potabilă?

Valentina Casian: „Un pic situația s-a ameliorat, pentru că o parte din magistrala Micăuți-Strășeni este renovată și acum am intrat într-un alt proiect – construcția magistralei Chișinău-Strășeni-Călărași, finanțarea va fi din partea Băncii germane KfW pentru care deja este prevăzută suma de 15 milioane de euro. Deci, să fie utilizate apele de la suprafață, nu apele subterane. Situația s-a ameliorat, dar riscul acum este legat de neachitarea facturilor pentru consumul de energie electrică. Și de aceea vom încerca și cu toți partenerii noștri externi să vedem, dar și cu autoritățile centrale, vom înainta demersurile respective, o parte le-am înaintat, să vedem cum rezolvăm această situație, pentru că atunci când a fost declarația autorităților centrale că se scutesc sau pe o anumită perioadă de plata impozitelor sau pentru consumul de energie toate utilitățile, atunci trebuia să fie prevăzut

și faptul cum ies din situație aceste întreprinderi. S-a lăsat totul pe umerii autorităților locale și întreprinderilor municipale și întrebarea a rămas deschisă. Noi nu suntem în stare astăzi să găsim în bugetul local jumătate de milion de lei ca să acoperim cheltuielile pentru consumul de energie electrică, ca să rezolvăm problema comunității, dar este greșeala făcută prin declarația autorităților centrale.”

Europa Liberă: Ce măsuri ar mai trebui să întreprindă guvernarea ca să anticipeze anumite probleme care ar putea să apară în teritoriu?

”DE LA NIVELUL CENTRAL NU POȚI AȘTEPTA AȘA CEVA, SĂ FIE VREO INTERVENȚIE!”

Valentina Casian: „Chiar acest subiect...”

Europa Liberă: Și alte acțiuni pe care le așteptați din partea autorităților centrale?

Valentina Casian: „Din partea autorităților centrale, iată, și aici vin cu un exemplu: utilizarea fondului de rezervă. Deci ne pune pe noi în situația ca să utilizăm tot fondul de rezervă, care este prevăzut conform regulamentului și pentru alte necesități din comunitate. Noi nu avem numai COVID-ul, noi avem foarte mulți oameni în etate, avem persoane cu dizabilități și aici este o problemă, declarația dnei ministru a Sănătății, când a spus

că cetățenii se pot apropia la primărie să beneficieze de acel ajutor de 6000 de lei și noi am avut un flux enorm la primărie de cetățeni și cereri, solicitări ca să obțină, măcar că noi nu gestionăm acest fond, este Direcția asistență socială, este un regulament, unde trebuie să se apropie să depună actele, cine face evaluarea și cum se face evaluarea în această perioadă. Deci sunt niște neclarități, lucruri care ne-au pus pe noi, autoritățile locale, într-o situație foarte dificilă.”

Europa Liberă: Deci, astăzi nu este epuizat acest fond de rezervă, ați economisit, să zic așa?

Valentina Casian: „Fondul de rezervă a rămas neatins, pentru că noi avem mai multe probleme și cea mai mare problemă este gunoștea din localitate, care este zilnic în procesul acesta de incinerare și atunci noi trebuie să utilizăm acești bani, pentru că, ea dacă arde, este vorba de o intoxicare a cetățenilor și eu trebuie să fac ceva, să întreprind imediat niște acțiuni ca să stopez acest proces de ardere. Cine va interveni prompt în această situație, dacă nu autoritățile de nivelul întâi? De la nivelul central nu poți aștepta așa ceva, să fie vreo intervenție...”

Europa Liberă: Și atunci luați bani din acest fond de rezervă?

Valentina Casian: „Exact. Tot ce prevede regulamentul în cazul situațiilor excepționale sau pentru a ameliora asemenea situații, noi putem utiliza din sursele fondului de rezervă, dar și pentru ajutor persoanelor care necesită pentru tratament, altă susținere, noi utilizăm banii din fondul de rezervă, conform regulamentului aprobat de consiliu.”

Europa Liberă: Cât de mare e acest număr al persoanelor nevoiașe care așteaptă ajutor?

Valentina Casian: „Dacă este vorba de un ajutor pentru medicamente, pentru produse alimentare, cinci la sută din populație, cu siguranță, acum are nevoie de acest ajutor.”

CONSTANTIN COJOCARU: TREBUIE SĂ PUNEM UMĂRUL - ȘI PUTEREA, ȘI OPOZIȚIA - SĂ IEȘIM DIN ACEASTĂ PANDEMIE CU CÂT MAI PUȚINE JERTFE

În municipiul Edineț la această oră nu sunt contaminări înregistrate oficial. Autoritatea Publică Locală ia măsuri ferme și imediate pentru prevenirea potențialelor îmbolnăviri cu Coronavirus. Primarul orașului, Constantin Cojocaru, spune că, în acest moment, situația este sub control și că respectarea măsurilor de prevenire impuse atât la nivel central cât și la nivel local sunt esențiale.

Europa Liberă: Cum vă descurcați în aceste timpuri de pandemie acolo în teritoriu? Comandamentul antiepidemic dă mai multă libertate acum primarilor.

Constantin Cojocaru: „Noi am avut libertate ca atare și până acum, ne descurcăm în mare parte, pentru că Edinețul, practic, nu are niciun caz. Nu vreau să spun că suntem altfel decât sunt ceilalți, pur și simplu am luat-o din start cu dezinfectările publice ale străzilor, trotuarele le-am dezinfectat. Acest lucru l-a făcut întreprinderea municipală, gospodăria comunală, iar întreprinderea „Apă-Canal” a făcut dezinfectarea tuturor scârilor publice, la toate etajele, 207 scări publice am dezinfectat. Acum mergem a doua oară și dezinfectăm, am încercat să aducem la înțelegerea oamenilor ca fiecare dintre ei s-o facă până la fântână, să dezinfecteze. Avem probleme cu etnia romă, încă nu este ascultătoare, avem 1.600 de romi, foarte mulți vin acasă. Am încercat cu poliția locală, cu baronul lor, cu mediatorul comunitar să localizăm și această etnie, plus pentru medici am pus în funcțiune fondul de rezervă al primăriei, am procurat 400 de costume de unică folosință pentru medici, încercăm să securizăm medicii de familie pe căile pe care putem noi, chiar dacă medicina nu este în subordinea noastră, dar în situații de urgență ne este permis ca să folosim fondul de rezervă anume pentru astfel de scopuri. Am procurat pentru toți cei peste 500 de lucrători pe care îi avem în instituțiile noastre, ale primăriei 500 de măști, inclusiv pentru cei de la „Apă-Canal” și din gospodăria comunală și orașul e într-o stare bună, chiar vărui, dar toți sunt cu măști, cu costume.”

Europa Liberă: Fondul de rezervă este suficient ca să acoperiți toate cheltuielile pe care le direcționați către procurarea dezinfectanților și a tot ce este necesar?

Constantin Cojocaru: „Deocamdată e suficient, la noi fondul de rezervă este 1,5% din buget, deci, dacă bugetul este peste 60 de milioane, 1,5%; ne descurcăm cu ceea ce este. În situația în care nu va fi suficient, o să încercăm să mobilizăm consilierii și să luăm din veniturile suplimentare bani, dar deocamdată e suficient ceea ce avem.”

Europa Liberă: Din discuțiile cu agenții economici, pentru că ei sunt cei care varsă bani în bugetul local, ce probleme abordează ei?

Constantin Cojocaru: „O mare parte sunt înțelegători, cei din agricultură lucrează practic toți pe deal;

lucrează magazinele alimentare și farmaciile, sunt unele probleme cu cei de la piața orașenească, pentru că avem câteva piețe aici, în Edineț. Inițial, ei nu prea voiau, dar am făcut o prelucrare publică a tuturor și nu mai sunt incertitudini, puțin avem probleme cu cei care vând materiale de construcție, fiindcă ei insistă ca să lucreze, nu prea îi putem calma și ei au dreptate în felul lor, pentru că acum încep multe lucrări, dar am discutat cu fiecare în parte și pe moment situația este sub control. Dacă va continua mai mult de o lună această situație, deja unii agenți economici cam vor bate toaca.”

Europa Liberă: Și aceasta o să se răsfângă pe parcurs asupra bunei activități a primăriei, pentru că bani o să aveți puțini?

Constantin Cojocaru: „Sigur, pentru că impozitul din salariul lucrătorilor în primul rând, întrucât acești bani vin în bugetul local, taxele locale la fel vin în bugetul local și dacă vor fi înghețate va suferi, dar și bugetul centralizat de stat va suferi, pentru că anumite impozite se plătesc și în bugetul de stat. Președintele țării văd că a făcut niște declarații, multe dintre ele binevenite, o parte probabil trebuiau consultate și cu administrațiile publice locale, dar când îi situație de urgență nu poți să-i aduni pe toți primarii și chiar înțeleg acest lucru. Încercăm să ne descurcăm, încă o săptămână-două situația va fi sub control, dacă peste câteva săptămâni eu cred că pentru agenții economici va fi mai greu.”

Europa Liberă: Din observațiile Dvs., unde ar mai trebui și ar putea să intervină puterea centrală ca să ușureze din problemele care se acumulează?

Constantin Cojocaru: „Poate mai mult invers, noi, administrațiile publice locale, ar trebui să venim cu un suport către administrațiile centrale. Ieri chiar i-am transmis un mesaj dlui președinte să încerce să revalorifice fondurile de rezervă ale tuturor administrațiilor locale. Avem 32 de raioane în Republica Moldova, fondul de rezervă numai câte un milion de la fiecare raion și deja mai avem 32 de milioane suplimentare; nu mai vorbim de 898 de primării, unde cel puțin 100 de mii de la o primărie, dar municipiile au și până la un milion, unde am putea și aceste resurse să le revalorificăm. Acum noi trebuie să venim în susținerea puterii centrale și a statului în general. Și iată pe toate căile acestea numai din

fondurile de rezervă ale tuturor administrațiilor publice locale am mai găsi încă vreo 100 de milioane de lei în Republica Moldova care ar veni ca suport aici, pentru că fondurile de rezervă pentru asta și sunt, ca ele să fie revalorificate atunci când sunt situații de criză în țară și nu știu dacă până la Anul Nou vom mai avea astfel de situații de criză și acum e timpul când ele trebuie să fie revalorificate. Plus mai sunt anumite resurse, soldurile primăriilor, care variază foarte mult, practic, fiecare primărie are de la jumătate de milion în sus, sunt solduri disponibile rămase la sfârșit de an care încă nu au fost revalorificate. Deci o anumită sumă, minimum 250-300 de milioane s-ar putea de găsit în soldurile respecti-

”ÎN MARE PARTE, OAMENII SUNT RESPONSABILI, EDINEȚUL, PRACTIC, ESTE GOL, DACĂ TE UIȚI, DAR TINERII ÎNCĂ-S FOARTE ACTIVI, VENIȚI ASTĂZI DE PESTE HOTARE, CARE NU PEA ASCULTĂ TELEVIZORUL ÎNCĂ ÎȘI MAI FAC DE CAP, PENTRU CĂ EI AU ÎNȚELES CĂ EPIDEMIA ASTA MAI MULT E O PRESIUNE PE CEI ÎN VÂRSTĂ ȘI O PRIMESC AȘA, CAM DISTANT. DAR ASTA ESTE MISIUNEA NOASTRĂ, ASTA ESTE MISIUNEA POLIȚIEI, A GĂRZILOR POPULARE ACUM, PENTRU CĂ AM PUS ÎN FUNCȚIUNE ȘI GĂRZILE POPULARE CA SĂ ÎNCERCĂM SĂ DISCIPLINĂM ȘI SĂ FACEM POPULAȚIA SĂ CONȘTIENTIZEZE LUCRUL ACESTA.”

ve. Acum nu mai vine problema că să alocăm la „Drumuri bune” sau nu știu ce, lăsăm programele care mai așteaptă într-o parte și să venim cu ceea ce putem. Deci, aparate pentru medici, dacă este nevoie, raioanele să meargă încolo, iar noi, cei locali, pentru dezinfectanți, pentru aparataj de dezinfectare, este nevoie de elemente tehnologice cu care să dezinfectezi. Eu, bunăoară, am luat de la agenții economici din agricultură tehnica cu care stropesc câmpurile și dezinfectez cu ele orașul, dar nu-i chiar bun lucrul acesta, sau cele de la magazinele agricole cu care stropesc cartofii, dacă știți Dvs...”

Europa Liberă: Stropitoare, da, da...

Constantin Cojocaru: „Cu stropitoarele celea dezinfectez scările la blocuri, dar ar fi bine ca banii aceștia să-i valorificăm și în domeniul acesta. Eu consider că acolo unde putem, noi, administrațiile publice locale, trebuie să venim să punem umărul, să nu așteptăm că cineva trebuie să ne dea ceva de la centru.”

Europa Liberă: Și cât de responsabilă, cât de conștiincioasă este populația când e vorba că trebuie să respecte aceste cerințe care sunt impuse nu numai de guvernanți, dar și de către personalul medical? Cum reacționează lumea?

Constantin Cojocaru: „Responsabilitatea cetățenilor încă lasă de dorit. La noi vă spun că în mare parte etnia romă încă nu este cea mai ascultătoare. Astăzi am fost, iată, și la băncile din oraș, am fost și la un agent economic care face măști aici deja, l-am reprofilat și face măști. În mare parte, oamenii sunt responsabili, Edinețul, practic, este gol, dacă te uiți, dar tinerii încă-s foarte activi, veniți astăzi de peste hotare, care nu prea ascultă televizorul încă își mai fac de cap, pentru că ei au înțeles că epidemia asta mai mult e o presiune pe cei în vârstă și o primesc așa, cam distant. Dar asta este misiunea noastră, asta este misiunea poliției, a gărzilor populare acum, pentru că am pus în funcțiune și gărzile populare ca să încercăm să disciplinăm și să facem populația să conștientizeze lucrul acesta.”

Europa Liberă: Dl primar, aveți o evidență cât de cât exactă a celor plecați, a celor care revin, pentru că, recent, într-o deplasare pe care o efectuați la Edineț am văzut foarte multe case goale, asta însemnând că mulți localnici sunt plecați în străinătate?

Constantin Cojocaru: „Deci, noi avem acum veniți peste 700 de membri ai diasporii, asta eu vorbesc după fișele care au fost completate la vamă, dar sunt sigur că nu toți au completat, adică numărul lor poate să fie mai mare la o populație de 20 de mii de locuitori. Aștia sunt cei care sunt la evidență și sunt sub carantină la domiciliu, carantină dirijată de către medicii de familie. Ce va fi mai după, deci 728 erau, dar...”

Europa Liberă: Dar câți sunt plecați din Edineț?

Constantin Cojocaru: „Noi nu ducem o astfel de evidență. Structurile care duc o astfel de evidență

nu sunt în subordinea primăriei, dar aproximativ, așa, după câte vedem, cam o treime din oraș este plecată.”

Europa Liberă: Acum, când s-au stopat venirile, pentru că fiecare țară își securizează frontierele, nu vor da buzna mulți să revină, dar cu timpul ar putea să se reîntoarcă o parte din cei plecați la Edineț?

Constantin Cojocaru: „Da, desigur. Eu mă bucur că noi avem câteva programe pentru diasporă, unul este „Migrație și dezvoltare locală”, altul este asociația noastră de băștinași, care este destul de activă la Edineț. Și mă bucur că ei se implică, din diferite părți ale globului încearcă și ei să fie alături de noi și să calmeze lumea – „Stați acasă”. Adică, mesajul acesta l-au prins toți și încearcă fiecare pe căile lor să ducă mesajul la apropiați. Și implicarea diasporii este foarte importantă anume acum și a celei venite, dar și cea rămasă acolo este diaspora cea mai conștientă în mare parte, pentru că cei care au rămas acolo sunt cei care au contract de muncă, sunt cei care lucrează oficial, aștia erau mai mult zilieri, cu ziua, decât cu contract, și anume aceștia și provoacă pe alocuri anumite incertitudini. Noi nu vrem să fim răutăcioși în relație cu ei, doar îi rugăm să stea acasă în perioada asta și să fie ascultători.”

Europa Liberă: Cum se descurcă cei neajutorați, pentru că există vârstnici, mult din ei singuratici, există familii cu mulți copii, mai cu seamă că acum, dacă o parte din activități au fost sistate, cum se descurcă lumea nevoiașă?

Constantin Cojocaru: „Deci, eu am în grijă o femeie însărcinată și câteva familii de vârstnici, chiar eu personal mă duc, le iau produse; femeii însărcinate soția îi duce, fiindcă ea e singură acasă, soțul este plecat peste hotare. Iar la nivel central, orașenesc, în general am încercat și așa și este împărțit de obicei orașul, este împărțit în 23 de sectoare și fiecare consilier răspunde de sectorul lui. Am luat și am mobilizat consilierii ca ei să ducă o evidență, pe lângă asistența socială, pentru că asistența socială își are subiecții săi. Noi am împărțit în 23 de sectoare și fiecare consilier are grijă de sectorul lui, asta este unu; plus am mobilizat sectorul asociativ, s-au implicat acum opt asociații obștești care fac voluntariat fiecare pe anumite sectoare, plus am făcut o adresare către agenții economici, cei care au deja pensionarii lor, care au finalizat activitatea la instituțiile lor, la școli, la tot tipul de întreprinderi, ca fiecare director să aibă grijă de pensionarii lor și pe calea asta încercăm să-i ajutăm acolo unde este posibil. Așa mi se pare că situația este sub control. Eu sunt unul din cei care cam critică puterile centrale, dar văd că, începând cu ziua de ieri, au început niște vizituri mai concrete și clare asupra lucrurilor și chiar mă bucur, că în situația asta nu avem timp pentru critici reciproce, ci trebuie fiecare să punem umărul - și puterea, și opoziția -, să ne aducem contribuția ca să ieșim din această pandemie cu cât mai puține jertfe.”

ION CĂRPINEANU: PE TIMPUL PANDEMIEI „S-A PIERDUT FIRUL DE COMUNICARE CU SOCIETATEA CIVILĂ, CU CETĂȚENII”

Satul Cărpineni poate fi privit ca un exemplu de bune practici în gestionarea epidemiei de coronavirus la nivel local. O eventuală relaxare treptată a restricțiilor legată de Covid 19, ar fi fezabilă după 15 mai, așa cum au anunțat autoritățile, a spus Europei Libere, primarul Ion Cărpineanu.

Europa Liberă: Care sunt învățămintele din aceste două luni de criză epidemiologică?

Ion Cărpineanu: „Disciplina oamenilor a fost, iată, primul lucru la care m-am gândit în această situație, în special atunci când am așteptat ca lumea cumva să fie mai deschisă la apelurile autorităților. Dacă noi în Cărpineni am reușit foarte rapid să convingem oamenii să stea în casă, să nu părăsească domiciliul, cumva să se autoizoleze, atunci am văzut în orașele mai mari, în special la Chișinău, că această regulă nici până în ziua de azi nu a fost respectată.”

Europa Liberă: Satul a fost afectat de migrație și în această perioadă unii din cei plecați la munci peste hotare au revenit acasă. Cum se integrează, reintegrează ei în comunitate?

Ion Cărpineanu: „În această perioadă au revenit circa 800 de băștinași de-ai noștri de peste hotare. Ce m-a surprins pe mine e faptul că majoritatea din ei au contactat primăria și medicul de familie, s-au conformat cerințelor de la vamă impuse de autorități, în special, iată, la vamă erau cumva informați ca să contacteze autoritățile locale și asta mi-a dat de înțeles că cei care revin, revin deja cumva schimbați. Și eu sper foarte mult că acești 800 de cetățeni reveniți acasă, o bună parte din ei vor dori să stea în Cărpineni ca să genereze noi afaceri, noi locuri de muncă. Este o idee la care mă gândesc de fiecare dată că avem un potențial în afara țării. Mai mult de 1.500 de oameni sunt deja stabiliți în afara hotarelor Republicii Moldova și este un potențial uman care ar trebui folosit în dezvoltarea comunității. În special, eu îmi doresc să avem o localitate dezvoltată economic, restul o să facem cu timpul, dar economia locală dacă nu o să reușim să o restartăm, lumea va pleca în continuare și exodul va fi masiv, nu doar în Cărpineni, dar în întreaga țară.”

Europa Liberă: E clar ce s-a întâmplat pe parcursul acestor două luni de epidemie. Cât de clar e ce urmează?

Ion Cărpineanu: „Eu nu știu dacă toți au conștientizat ce s-a întâmplat în aceste două luni de pandemie, toate elementele unei democrații autentice cumva au fost limitate, sau au scăzut până la zero, așa spune eu.”

Europa Liberă: Deși au fost avertismente și din partea Organizației Națiunilor Unite că guvernanțele ar trebui să aibă ca prioritate consolidarea democrației?

Ion Cărpineanu: „Democrația ar presupune și un dialog între societatea civilă și autorități, ceea ce nu prea s-a întâmplat în această perioadă, s-a pierdut firul acesta de

comunicare cu societatea civilă, cu cetățenii, în special. Sper să revină la normal în scurt timp.”

Europa Liberă: Și pașii care trebuie întreprinși în continuare, iată aici, la nivel local, care vor fi făcuți?

Ion Cărpineanu: „Primul lucru este să evaluăm economia locală, să înțelegem exact unde trebuie de intervenit în cazul în care avem instrumente de intervenție, pentru că nu prea sunt sigur că o să existe instrumente financiare de intervenție, nu am văzut ca să fie scutit niciun impozit la cei care nu au funcționat până astăzi, or acești oameni au angajați cărora li s-au plătit impozite încă, li s-au plătit salarii și impozit din salarii. Deci, sunt niște lucruri care ar trebui revăzute de către administrația publică centrală, în caz contrar riscăm ca întregi sectoare de economie, în special în zona rurală, să fie distruse.”

Europa Liberă: Și în caz că falimentează, atunci...

Ion Cărpineanu: „Atunci pierdem noi, cei care trăim în comunitățile rurale, fiindcă aceste servicii nu vor fi prestate de alți agenți economici.”

Europa Liberă: Situația bugetară cum se prezintă acum?

Ion Cărpineanu: „Decamda-

”SUNT LUCRURI CARE AR TREBUI REVĂZUTE DE CĂTRE ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ CENTRAL!”

mediul antreprenorial de la Cărpineni ar trebui să vă fie clar ce pot, ce posibilități au, ce oportunități apar, ce provocări stau în fața celor care au ajuns și în pragul disperării? Știu foarte mulți oameni de afaceri care ziceau că ar putea să ridice mâinile, pentru că nu mai e posibil.

Ion Cărpineanu: „O să încercăm la maximum să îi încurajăm pe cei de la Cărpineni să nu ridice mâinile, fiindcă ne dăm seama că este o verigă importantă în comunitatea noastră, mediul de afaceri, o să-i încurajăm la maximum, dar nu prea avem instrumente de intervenție. Impozitele se plătesc nu la primărie, dar se plătesc la fisc și nu în Cărpineni, dar în Hâncești și la Chișinău. De acolo ar trebui să vină soluțiile pentru salvarea businessului local. Știu că sunt agenți economici, în special cei din industrie, care au fost blocați până acum, nu au avut

Ion Cărpineanu: „Orice inițiativă urmează să fie susținută în parlament probabil. Atâta timp cât nu avem încă parlament funcțional, ar trebui, Congresul Autorităților Locale este un instrument prin care am putea să intervenim către autoritățile centrale, nu știu dacă ne ajunge atâta expertiză ca să putem să argumentăm atât de bine cum se așteaptă cei de la guvern.”

Europa Liberă: Cel puțin am discutat și cu câțiva deținători ai terenurilor agricole care spuneau că situația e critică și în agricultură, pentru că au investit bani, au semănat, au fost compromi-se anumite culturi cerealiere și ei sunt demoralizați, dar și ei tot vărsau în pușculița primăriei impozite.

Ion Cărpineanu: „Agricultura este un domeniu aparte. Cu pandemie sau fără pandemie, agricultura întotdeauna va fi sectorul care va fi cel mai mult afectat de condițiile climatice, iar condițiile climatice, nu doar în Republica Moldova, dar pe întreg continentul vor fi în continuare schimbare și nu înspre bine. Aici, eu cred că ar trebui o altă politică de stat, noi trebuie să trecem la un alt tip de agricultură, agricultură mai avansată decât o avem acum, fiindcă acum avem doar fitotehnie, am semănat și așteptăm doar roada, asta este o pistă greșită pe care merg antreprenorii din Republica Moldova, inclusiv cei din Cărpineni. La nivel local, eu am prezis cu un an în urmă că o să avem o problemă gravă în agricultură, în fitotehnie și am propus soluții antreprenorilor să creeze un grup de producători ca să obțină subvenție pe valoarea vânzării, plus încă o măsură adăugătoare ca să poată să obțină un produs cu valoare adăugată este ca cerealele care se produc la Cărpineni să fie prelucrate, ambalate și

vândute la un preț de 3, 4, 5 ori mai mare decât este vândut acum ca materie primă. Noi suntem producători de materie primă la țară, aici, chiar în Cărpineni, dacă să vorbim despre localitatea mea, majoritatea produselor locale sunt materie primă. Este altceva că cetățenii o percep ca produs finit. Urmează să creăm lanțul acesta valoric, ca majoritatea produselor pe care le avem în urma activității economice a agenților economici din localitate să obțină o valoare adăugată. La fitotehnie ne-am gândit să avem prelucrarea cerealelor, o să oferim utilajul necesar unui grup de producători. Sper foarte mult ca ei să reușească să-și consolideze pozițiile ca grup de producători. Este foarte dificil să consolidezi 5, 6, 7 antreprenori; este enorm de greu, pentru că este invidie, concurență, teamă, frică de a se consolida. Se creează o altă companie pe care trebuie s-o gestioneze nu unul singur, ci în 5, în 6. Deci, cultura businessului încă nu este la nivelul adecvat, dar după mine sunt soluții. Urmează să vedem tot ce a avut țara noastră în componența Uniunii Sovietice pe domeniul agriculturii și eu aici fac referință mai mult la irigare, fiindcă am avut sisteme de irigare care, din păcate, au fost distruse. Trebuie să revedem acele studii și să înțelegem cât ar costa acest utilaj și această infrastructură și să vedem care sunt beneficiile care sunt beneficiile pe care urmează să le aducă această infrastructură și să încercăm să identificăm resurse financiare pentru a restabili această infrastructura de irigare. În caz contrar, eu nu mai văd sensul agriculturii pe care îl cunoaștem noi.”

Europa Liberă: Cât de polarizată este societatea? De ce vă pun această întrebare? Și în contextul unui electoral, în toamnă urmează să aibă loc alegerile prezidențiale, data de 9 mai a arătat că unii văd avantajele de pe urma apropierii Republicii Moldova de Est, alții mai degrabă cred că Vestul ar fi colacul de salvare.

Ion Cărpineanu: „Mie îmi pare foarte rău că cetățenii Republicii Moldova nu gândesc economic, dar gândesc mai mult politic. Republica Moldova la momentul actual nu poate să aparțină unui bloc foarte concret, cum ar fi, iată, Uniunea Europeană sau blocul estic. Nu există o majoritate nici pentru blocul de Vest, nici pentru blocul de Est. Dacă ar fi alegerea după Cărpineni, eu vă asigur că noi merge în Vest cu 80-90 la sută din populație.”

Europa Liberă: Dar această dezbinare a societății lasă amprente?

Ion Cărpineanu: „Evident! Deci, ar trebui de gândit din punct de vedere economic care sunt atuurile Republicii Moldova în contextul vecinătății cu Uniunea Europeană și în contextul vecinătății cu Uniunea Euroasiatică, dacă există așa uniune, cum se vehiculează la noi în Chișinău. Ar trebui din considerentul acesta de gândit. Eu cred că noi ne divizăm geopolitic, fără a evalua potențialul economic al unei părți sau altei părți, adică al blocului estic sau al celui vestic.”

tă, transferurile de la bugetul de stat sunt stabile, în special pentru salarii, nu am văzut rețineri de la autoritățile centrale, dar ceea ce se spune presa, că urmează să avem o rectificare a bugetului, mă îngrijorează, îmi dau seama că este o perioadă, nu știu cât va dura, probabil jumătate de an sau probabil mai mult, un an de zile, pe care Republica Moldova pur și simplu o va rata în ceea ce depinde de dezvoltare.”

Europa Liberă: Cel puțin, relația administrație publică locală și

o piață de desfacere, au fost blocați în totalitate și iată aici probabil că ar trebui de evaluat mai atent ceea ce se întâmplă și cum ar trebui să vină intervenția de la centru, fiindcă cert este un lucru - cu soluții locale nu ne putem descurca, din bugetul local nu prea avem pârghii de a interveni și legea nu ne permite, în primul rând.”

Europa Liberă: Și în cazul acesta poate veniți Dvs. cu niște inițiative către cei de sus să vă permită anumite lucruri?

”EU CRED CĂ NOI NE DIVIZĂM GEOPOLITIC, FĂRĂ A EVALUA POTENȚIALUL ECONOMIC AL UNEI PĂRȚI SAU ALTEI PĂRȚI, ADICĂ AL BLOCULUI ESTIC SAU AL CELUI VESTIC.”

NICOLAE DANDIȘ: „CUM FUNCȚIONĂM, CINE DECIDE CUM SE LUCREAZĂ? OR, ASTĂZI, LEGEA NU PERMITE VOTUL ON-LINE”

La Cahul, trei membri ai Comisiei Situații Excepționale, inclusiv președintele raionului, sunt suspecți de infecție cu coronavirus. Primarul municipiului Nicolae Dandiș spune că lucrează de acasă, dar nu e ușor să iei măsuri de la distanță, mai cu seamă când este nevoie de un vot sau o semnătură. Edilul vorbește despre situația din oraș.

Nicolae Dandiș: „Mulți se întreabă, ce am putea face exact pentru ca, cumva, să diminuăm răspândirea virusului. Regulile care au fost aprobate prin hotărârile comisiilor pentru situații excepționale sunt eficiente, dacă sunt respectate de către cetățeni. Și aici, principala noastră muncă ca și primari – să fim convingători, oamenii care au încredere în noi să ia aceste măsuri serioase de protecție și să nu subestimeze sau să ignore aceste recomandări, pentru că ține, în primul rând, de sănătatea lor, a fiecăruia, și a comunității, și a țării în general. Deci, asta este o muncă enormă și care poate mai puțin se vede pe lângă cele care țin direct de sarcinile noastre de a lua acele măsuri de igienizare despre care vorbește toată lumea prin spațiile publice. La noi la fel, prin întreprinderile municipale, însă constat, în același timp, că toată lumea, oarecum, nu din exces de zel, dar fac mai multe măsuri, pentru că trebuie să întreprindă ceva, multe din ele nefiind eficiente, dar sunt cheltuiți bani publici și asta, pe de o parte, că este această necesitate de a face ceva, dar mai puțin rațiune și informație de la specialiști.”

Europa Liberă: Cum ar putea fi cheltuit judicios banul public, pentru că, oricum, o penurie financiară probabil că vă așteaptă inclusiv și pe dvs., cei care administrați treburile publice locale? Cum pot fi administrate resursele financiare pe care le aveți și dacă vă ajung?

Nicolae Dandiș: „Bani niciodată nu ajung pentru toate nevoile, dar s-a vorbit foarte mult de măsuri de igienizare. Pe lângă faptul că foarte mulți la nivel de toate autoritățile, nu numai locale, instituții de stat, a fost o perioadă că nu știa lumea de unde să cumpere dezinfectanți și soluții, care ar trebui să fie ele, care-s eficiente, care-s pe bază de alcool, care pe bază de clor, unde poate fi aplicată soluție, unde nu, care suprafețe, cheltuiesti bani pentru a dezinfecta un drum, care este impactul sau eficiența asupra acestui virus ca perioadă de viață a lui pe drum sau în alte spații. N-am văzut în spațiul public, mă refer la nivel de comunicare oficială, foarte clar focusate, explicate aceste mesaje, s-a creat impresia că, oameni buni, cât mai mult stropiți peste tot, ștergeți, ce faceți, că distrugem virusul, lumea neavând închipuire de specificul și de modul cum se răspândește. Deci,

aici am sesizat eu totuși o lipsă de informație centralizată, lumea citește ce vrei de pe internet, sigur urmărește acum și ce fac țările vecine, este foarte multă informație, dar în același timp pentru anumite măsuri neclare din punctul de vedere al impactului. Legat de buget, evident că nu știm cum vor evolua lucrurile, deci scenariile pesimiștilor acum sunt mai multe.

Bani cu siguranță vor trebui alocați, vom vedea și în funcție de recomandări și de hotărârile care vor fi luate la nivel național. Este nevoie de o mai bună comu-

nicare între autoritățile centrale și locale și mă refer aici nu doar pe linia Inspectoratului de Situații de Urgență, dar și între autoritățile locale, reprezentanții anumitor autorități centrale, ministere sau instituții specializate, pentru că la un moment dat oamenii se întreabă, văd diferiți medici cu diferite păreri, cumva unii desenează situații apocaliptice, alții se arată mai optimiști, dar nu cred că e cazul acum să mințim oamenii sau să spunem că este totul sub control când ne uităm la sutele de decese care se petrec în lume.”

Europa Liberă: La Cahul, deocamdată, situația se pare că totuși este sub control, nu știu dacă aveți o evidență a populației, a celor care au plecat și au revenit și cât de mult se poate implica aici administrația locală.

Nicolae Dandiș: „Sigur că se poate implica. Sincer să spun, mă uit la emoția pe care o transmit și starea de retrăire care o au primele persoane care comunică, mă refer la dna ministră a sănătății, la prim-ministru, din intervenție în intervenție se vede pe față acest lucru că sunt îngrijorați și au destule motive pentru acest lucru. Deci, noi trebuie să ne implicăm și să facem cât mai mult, să întreținem starea de spirit a oamenilor și să aibă convingerea că autoritățile fac tot ce le stă în puteri, dar există cifre care cumva ne depășesc pe noi în scenarii. La nivel de raionul Cahul s-a comunicat și astăzi public că se operează cu cifra de șapte persoane infectate și aproape 900, iată cred că lumea un pic subestimează cifra

celor care sunt izolați sau care cumva, direct sau indirect au avut contacte sau au revenit de peste hotare. Deci, aceste cifre sunt foarte mari, la nivel de raion sunt aproape 900 de persoane la domiciliu, e o muncă imensă a medicilor, a polițiștilor. Noi avem mai multe aceste hotărâri la nivel național, dar toată lumea este conștientă că în mod practic în teren este foarte greu, uneori aproape imposibil să monitorizezi sau să vezi cum se respectă aceste lucruri din punct de vedere fizic a

„AUTORITĂȚILE FAC TOT CE LE STĂ ÎN PUTERI, DAR EXISTĂ CIFRE CARE CUMVA NE DEPĂȘESC PE NOI ÎN SCENARIU...”

resurselor umane. Ne bazăm foarte mult pe responsabilitatea, răspunderea pentru propria sănătate a fiecărui cetățean și a înțelegerii pericolului la care ne expunem noi

cu toții. Ceea ce văd eu e că nu se pun accentele uneori și la comunicare, pentru că vorbim în fiecare zi despre atâtea încă zeci de cazuri confirmate, dar cumva trecem foarte ușor peste o poziție care spune câte persoane sunt tratate.”

Europa Liberă: Dar asupra

căror momente insistați Dvs. că ar trebui acum să se focuseze și cei de la centru, și cei din teritoriu? Mă refer la administrația centrală și cea locală.

Nicolae Dandiș: „Iată, noi am avut în această perioadă de la declararea stării de urgență mai multe hotărâri ale Comisiei Naționale pentru Situații Excepționale. Deci este clar că într-o astfel de situație de urgență, hotărârile acestei comisii sunt lege pentru toți. S-au convocat mai multe ședințe ale comisiilor teritoriale, la nivel de raion, la nivel de localitate de nivelul întâi, deci trebuie să le fie foarte clar la oameni, dacă am decis la nivel național că acestea sunt reguli, pentru că la Cahul acum sunt cazuri confirmate din membri ai Comisiei situații excepționale raionale, respectiv ni s-a solicitat să stăm toți la domiciliu, conducătorii la toate serviciile raionale și nu numai. Deci, conținutul hotărârilor comisiilor naționale trebuie să fie mult mai bine gândit juridic, ca să nu lase loc de interpretări. Ceea ce ține de alocarea resurselor financiare în aceste momente, noi ca autorități locale au fost câteva zile în care nu știam de unde, nu erau disponibile să cumpărăm elementar măști sau mănuși, cumva lucrurile acestea trebuiau hotărâte operativ, centralizat, ca să nu căutăm noi relații personale sau agenți economici sau nu știu care că ne trebuie atâtea sau atâtea și multe alte momente pe care trebuie să le depășim, pentru că nu știm care sunt etapele viitoare. Aș mai avea o propunere, pentru că sunt decizii care trebuie să fie luate de către autoritățile locale la nivelul întâi sau doi și cred că ar putea fi în cadrul unei hotărâri a Comisiei pentru situații excepționale ca ședințele acestor consilii sau organe deliberative la nivel local să poată

tate din autoritățile locale sau în orice format nu se pot convoca, nu pot lua decizii, mă refer inclusiv la Consiliu local sau Comisie excepțională la nivel local. Deci, cum funcționăm, cine decide cum se lucrează? Or, astăzi legea nu permite gen votul on-line, dar acestea sunt lucruri care ar putea să fi prevăzute printr-o hotărâre, ca în condiții de urgență aceste structuri să poată lua decizii și în formatul cutare sau cutare, pentru că nu știm cum va fi până pe 15 mai sau ce va fi după.”

Europa Liberă: Autoritățile au anunțat că săptămâna viitoare toți bugetarii vor sta acasă și ulterior se va lua decizie cum vor fi recuperate aceste zile. Mă interesează din interacțiunea Dvs. cu agenții economici, căci pe teritoriul municipiului Cahul aveți mulți, ce sugestii aveți din partea lor?

Nicolae Dandiș: „Acum, toți oamenii își fac griji de sănătate, oamenii văd care sunt riscurile și cred că nu toată lumea acum pune prioritate pe a se gândi la scenariile economice, cum vor face față cu angajații și alte lucruri. E clar că așteaptă niște decizii ferme din partea autorităților, mai ales centrale, dar și la nivel local, pentru că nu contează că e vorba despre o taxă locală sau va trebui să plătească un fond social la angajați sau alte lucruri. Deci, trebuie să fie foarte clar că oamenii nu din voia lor au nimerit în astfel de situații și sunt convins că vor fi deciziile respective la toate nivelurile pentru a susține și a fi corecți până la urmă, nu că e formă de susținere, e vorba despre corectitudine. În momentul în care un agent economic și-a sistat activitatea, nu a lucrat, ce fel de impozite trebuie să plătească? Toți agenții economici au sunat și au întrebat cu ce

pot ajuta și ei. Sigur că sunt lucruri care ne depășesc și pe noi, și pe ei, dar toată lumea retrăiește și se gândește că poate, speră să trecem peste această mare, mare provocare globală, nu numai pentru țară sau pentru localitatea noastră.”

Europa Liberă: Întreprinderile care sunt în subordonarea municipalității toate sunt funcționale, toate își desfășoară activitatea?

Nicolae Dandiș: „Da, toate își desfășoară activitatea, dar evident că într-un regim redus, mă refer la mai puțin personal, am făcut un program de lucru pe echipe mici, anumite lucrări le-am redus care erau de amenajare, lucrări în chestii de infrastructură, o parte sunt reduse, altele lucrează în alt ritm, dar întreprinderile de bază – canalizare, apeduct, gospodărie comunală, deșeuri, salubritate – toate funcționează, trebuie să întreținem orașul. Deși străzile sunt aproape goale, noi trebuie să ne facem lucrul.”

NICOLAE TUDOREANU: „RUGĂMINȚILE AR FI CA GUVERNUL CENTRAL SĂ MANIFESTE O MAI SERIOASĂ PREGĂTIRE”

Administrația Publică Locală din Feștelita, Ștefan Vodă, continuă aplicarea unora dintre cele mai ferme măsuri menite să prevină potențialele îmbolnăviri cu Coronavirus. Primarul comunei, Nicolae Tudoreanu, spune că stă la dispoziția localnicilor tot timpul, pentru orice problemă, sugestie, sau situație critică.

Europa Liberă: Ce povară cade pe umerii administrației publice locale în aceste condiții de pandemie?

Nicolae Tudoreanu: „În primul rând, e problema legată de mobilizarea celulei de criză pe care o administrăm noi. Și asta să zic eu că ar implica costuri financiare – nu pot să zic, probabil ține mai mult de atenția noastră referitor la persoanele care au revenit din afara granițelor, supravegherea lor și informarea la timp a Oficiului medicului de familie pentru a i se întocmi fișa de ambulatoriu ca persoana respectivă să stea în supraveghere.”

Europa Liberă: În localitatea Dvs. sunt multe asemenea persoane?

Nicolae Tudoreanu: „Avem vreo 18 persoane, dar deja la majoritatea le expiră termenul de 14 zile și suntem foarte și foarte mulțumiți de faptul că încă suntem în afara oricărui pericol legat de careva persoane contaminate.”

Europa Liberă: Și trebuie să aveți grijă de cei nevoiași, de bătrânii singuratici, de familiile cu mulți copii, de cum se dezinfectează locurile publice?

Nicolae Tudoreanu: „Da, cum se dezinfectează, de asemenea și funcțiile de realizare a produselor alimentare de către instituțiile publice, Oficiul poștal. Chiar azi am avut câteva apeluri de la persoane în etate care au rugat să-i ajutăm cu medicamente și am făcut-o, avem familii social vulnerabile, discutăm și cu ei referitor la tot ce e legat de igienizarea gospodăriilor proprii. În rest, vreau să vă zic că după ce am mers prin sat, lumea s-a disciplinat și mai mult, nu prea vezi pe stradă oameni, chiar

dacă localitatea numără peste 3.000 de locuitori, au înțeles atât mesajul autorităților centrale, cât și al autorităților locale.”

Europa Liberă: Bisericile cum au reacționat, și-au sistat și lăcașele sfinte serviciile divine?

Nicolae Tudoreanu: „Din păcate, aici este o problemă mai specifică, evident că autoritățile statului încearcă să împace și varza, și capra. Cu regret, chiar și la ședința Comisiei raionale pentru situații de urgență tot ce e legat de acest capitol, toată lu-

nă că lumea merge la biserică în această situație?

Nicolae Tudoreanu: „Dumini-ca trecută au fost la biserică, s-a ținut slujbă, nu știu ce va fi duminica aceasta, însă vreau să vă zic că nu se raportează la anumite directive ale statului, nu le ia în serios.”

Europa Liberă: Dar, în general, dialogul puterii locale - putere centrală, în această situație, cum îl definiți?

Nicolae Tudoreanu: „La început am fost foarte supărat pentru faptul că, având în vedere că s-a creat o stare de urgență și toată

pentru că într-un moment dat lumea a rămas în loc și nu se puteau dumeri de unde s-ar putea de cumpărat, care sunt punctele de furnizare. Având o administrație centrală care cunoștea mult mai bine, urma centralizat să fie distribuite. Uite, aici armata ar fi avut un rol deosebit în distribuirea acestor lucruri necesare la prima intervenție, însă, ulterior deja noi am intrat în tact și am asigurat aceste lucruri, acum doar ne rugăm să nu se răspândească, în rest, tot ce avem nevoie este.”

Europa Liberă: Ziceam că sunt zile de grea cumpănă pentru unele categorii ale populației, categoriile acestora neajutate. Cine ajunge la ele, cât de îngrijorate sunt că le va veni pensia la timp, că nu se vor goli tejelele magazinelor și se vor pomeni că nu au alimente suficiente?

Nicolae Tudoreanu: „În localitatea noastră încă avem 5 magazine alimentare care lucrează în regim normal, evident cu respectarea tuturor cerințelor de igienă împotriva acestui virus, pensiile au fost, practic, integral achitate pentru luna martie. Primăria este chiar în preajma Oficiului poștal și în permanență am dialog cu șefa Oficiului poștal și-mi spune că plățile au fost absolut toate achitate, nu este nicio problemă. Ceea ce ține de familiile social vulnerabile, vreau să zic că aici este o problemă de educație socială, anume în aceste familii nu a fost foarte bine sesizat pericolul acestei pandemii, ei încearcă, chiar acum m-a sunat specialistul în drepturile copilului și mi-a spus că s-a întâlnit cu o gașcă de bărbați din familiile social vulnerabile care consumau băuturi alcoolice la o fântână din localitate. Evident că

urgență declarate de către Guvernul Republicii Moldova, dar în timp s-a intrat în tact și Oficiul medicului de familie monitorizează dacă persoanele stau în supraveghere la domiciliu. Avem la Ștefan Vodă problema legată de acel pelerinaj de la Poceav și ne îngrijorează foarte mult că suntem la câțiva kilometri și în cazul în care știți că persoanele care frecventează bisericile nu stau acasă, ei merg de la un sat la altul, se întâlnesc cu discipoli de-ai lor și aici este grija noastră să nu se întâmple vreo contaminare locală, în rest, la noi situația este sub control.”

Europa Liberă: Bugetul are suficienți bani ca să asigure tot de ceea ce e nevoie?

Nicolae Tudoreanu: „Vorbim acum de cheltuieli bugetare esențiale, pentru că doar am cumpărat dezinfectanți, mănuși și niște măști pentru angajații primăriei. De săptămâna viitoare toată lumea o să stea acasă, dacă să ne raportăm la hotărârea Comisiei Naționale pentru Situații de Urgență, când avem o minivacanță din data de 30 martie până pe 3 aprilie. În rest, alte cheltuieli necesare al acest moment nu există, pentru că nu sunt necesare, adică nu am avut nevoie să facem unele consumuri bugetare enorme.”

Europa Liberă: În bugetul local aveți prevăzută se pare că 1,5% fondul de rezervă?

Nicolae Tudoreanu: „Da, nu este mare, însă bănuiesc eu, dacă avem același ritm de gestionare, și nu dea Domnul să avem niște situații mai grave, ne descurcăm cu banii pe care îi avem.”

Europa Liberă: Dacă ar fi să sugerați ceva pentru guvernarea de la centru, ce sfaturi ați avea, ce rugăminți?

Nicolae Tudoreanu: „Rugămințile ar fi ca guvernul central să manifeste o mai serioasă pregătire, indiferent că apar aceste pandemii sau alte situații de urgență, tot ce este legat de gestionarea stărilor de urgență să fie instituționalizat mult mai profesionist, pentru ca atunci când apar să nu umblăm toți nedumeriți, dar să avem un plan de acțiuni deja bine instituționalizat, indiferent când apare situația de urgență, să nu ne panicăm, dar să știm că avem un plan de acțiuni și cei care dirijează aceste activități să fie pregătiți. Se spune că adică arma biologică în secolul nostru și în viața generațiilor în creștere va fi una mai activă decât arma propriu-zisă, de aceea trebuie și în școli să studieze aceste lucruri, programele școlare să prevadă manuale care să pregătească de mici copiii din grădiniță, din școală că, uite, se poate întâmpla o chestie de asta care poate în tinerețea sau în bătrânețea voastră să o cuprindeți cu viața și să știți cum să vă descurcați. Părerea mea este că aceste lucruri trebuie instituționalizate, pentru că nu cred că este ultima provocare pe care ne-a lansat-o acum Dumnezeu, ori natura, ori cine știe cine.”

„AVÂND O ADMINISTRAȚIE CENTRALĂ CARE CUNOȘTEA MULT MAI BINE, URMA CENTRALIZAT SĂ FIE DISTRIBUITE...”

lumea nu a fost pregătită, și este pentru prima dată, spre exemplu, în istoria mea, sunt la al zecelea mandat și n-am avut niciodată o astfel de situație, bănuiesc că urma autoritățile centrale să asigure cu minimumul necesar tot ce este legat de diminuarea acestei situații, am în vedere dezinfectanți, măști și mănuși măcar pentru serviciile sociale care sunt în raza de deservire a localității noastre, chiar și pentru primării,

mea este rezervată să vorbească ceva. Feștelita este un sat specific și eu nu încerc să intru în conflict cu preotul de aici, pentru că pentru el autoritățile statului ori nu există, ori nu are interes pentru a încerca doar să respecte niște legi ale statului, pentru că de mai mulți ani încearcă să promoveze un fanatism aparte aici la noi și toate aceste lucruri pentru el sunt niște lucruri firești, într-un fel, în opinia lui.”

Europa Liberă: Asta înseamnă

educația noastră lasă foarte mult de dorit și dacă unii oameni au înțeles prea bine acest pericol, iată că aici avem probleme puțin mai multe, pentru că în familiile social vulnerabile sunt și copii. Așa face Dumnezeu ca acolo să se nască copii mai mulți și ne este foarte frică anume în aceste familii să nu se răspândească acest nenorocit COVID-19.”

Europa Liberă: Și spuneți că pe străzi e mai puțină lume?

Nicolae Tudoreanu: „E pus-tiu. Am mers pe la punctele de comercializare a produselor alimentare și am văzut că lumea stă în rând, într-o căte unul, dezinfectanți sunt, adică problema a fost la începutul acestei situații de

„ÎNTOARCEM” SATULUI NATAL CE AM LUAT CU NOI ÎN LUME

Ce au în comun localitățile din Republica Moldova? În fiecare comunitate, exodul a o treime de locuitori se resimte prin deficitul de resurse umane și expertiză în diverse domenii. Nu este o excepție nici comuna Cotiujeii Mari, cea mai mare localitate din raionul Șoldănești.

DEPARTE, DAR APROAPE CU GÂNDURI ȘI FAPTE

Comuna numără peste 3000 de locuitori și cuprinde satele Cușelăuca, Gara Cobîlea și Cotiujeii Mari. Dintotdeauna, satul a avut școli generale, grădinițe, Școală de Muzică, precum și Centru de Creație pentru copii în care au activat pedagogi dedicați. Astfel au crescut generații întregi de oameni cultivați, care au mers la studii și au făcut carieră în diverse domenii. Doar că ani la rând, acești oameni ai satului, reveneau acasă ca feciori și fiice cărora le era dor de părinți și meleagurile natale, fără a conștientiza cât de valoroasă poate fi expertiza pe care o au pentru satul de baștină.

La 30 ani de când cotiujenii tot pleacă din sat, s-a întâmplat ceva inedit. Pentru prima dată, 15 originari din Cotiujeii Mari, cu diverse domenii de ex-

Persoana responsabilă de lucrul cu migranții (angajată a primăriei), Larisa Rîbac, a prezentat un raport despre realizările **Răzeșii — Asociația Băștinașilor din Cotiujeii Mari** și anume: procurarea unui auto

ei, dar și pentru localitate. La fel, am inițiat un proiect turistic al satului Rogojenii Mari din cadrul comunei prin crearea pensiunilor, traseelor turistice. Toate acestea vor contribui la dezvoltarea economică a localității”, afirmă Larisa Rîbac.

Imediat după aceste prezentări detaliate, ideile băștinașilor au început să curgă gârlă.

Una dintre ele a fost promovarea localității ca destinație turistică prin implicarea unui blogger în promovarea atracțiilor turistice și organizarea unui festival.

„Eu aș putea face legătură cu specialiști pentru conceptualizarea unui festival de câteva zile. Așa cum umoristul Gheorghe Urschi este originar din Cotiujeii Mari, cred că acesta ar trebui să fie unul umoristic, dar

unor bunuri care ar face tinerii să practice anumite activități ca împletitul, cusutul. De asemenea, cursuri de pregătire a profesorilor în lucrul la computer”, spune Aliona Stîrcu, stabilită în orașul Florești, unde activează în calitate de directoare a Centrului de Creație pentru Copii.

Emilia Prodan, obstetriciană-ginecolog și fratele său Constantin Prodan, medic stomatolog, spun că în localitate sunt multe persoane în etate care nu se pot deplasa la centrul raional de sănătate pentru consult la medicii specialiști.

„Știu că suntem mai mulți băștinași medici cu diferite specialități, stabiliți în diferite localități din țară, inclusiv la Chișinău. Am putea cu ușurință să organizăm ‘O zi a sănătății’, în care să oferim consultanță și

Leonid Levițchi, stabilit în Germania, a fost de acord să organizeze alături de alți băștinași, experți în diverse domenii, sesiuni de mentorat pentru tinerii din Cotiujeii Mari.

„Eu, de exemplu, aș putea organiza sesiuni de mentorat în domeniul IT. Sunt sigur că alți cotiujeneni se vor alătura ideii, astfel că putem include și alte domenii”.

Ideile propuse au fost incluse într-un plan de lucru cu responsabili din diasporă, în parteneriat cu liderii locali. Planul de lucru a fost plasat pe pagina Asociației de băștinași, iar de acum înainte, prOMotorii se vor implica activ pentru a-și pune în aplicare ideile și se vor întâlni periodic pentru a discuta cele reușite, dar și pentru planificarea activităților ulterioare.

„Pentru Cotiujeii Mari este foarte important să ținem băștinașii aproape de localitate, cu expertiza inestimabilă pe care aceștia o au. Sunt sigur că fiecare dintre cei prezenți sunteți foarte ocupați, dar vreau să vă mulțumesc pentru faptul că v-ați făcut timp în agendă pentru intervenții în satul de baștină. Sunt sigur că peste un an vom putea face bilanțul lucrurilor concrete realizate împreună pentru comună”, spune Nicolae Dorogan, primarul comunei Cotiujeii Mari.

250 INIȚIATIVE LOCALE AR PUTEA FI REALIZATE PRIN TRANSFERUL DE CUNOȘTINȚE ALE BĂȘTINAȘILOR CĂTRE 35 LOCALIȚĂȚI DE ORIGINE

Ședința de la Cotiujeii Mari nu a fost unică. Alte 34 localități din țară au organizat în perioada sărbătorilor pascale astfel de întâlniri — parte a campaniei naționale „prOMotor cu drag pentru Acasă”.

La aceste ședințe au participat circa 350 de băștinași stabiliți în peste 20 de țări, cu expertiză în diverse domenii. Aceștia au venit cu peste 250 inițiative pe care le vor implementa acasă în domenii precum: economie, IT, turism, agricultură ecologică, sănătate, PR și comunicare, scrierea și managementul proiectelor, construcții, educație și sport, cultură și istorie etc.

„Pentru Republica Moldova, în general, dar și pentru fiecare localitate, în particular, este foarte importantă atragerea expertizei de cea mai înaltă calitate. Deseori, aceasta este mult mai valoroasă decât contribuțiile financiare. Este important ca cele 35 localități să fie deschise să valorifice acest capital uman. Suntem siguri că doar așa cele 35 localități vor deveni modele de urmat pentru toate comunitățile din țară”, a declarat Zinaida Adam, managera proiectului „Migrație și dezvoltare locală”.

Băștinașii au demonstrat deschidere și interes de a fi „prOMotori cu drag pentru Acasă”. Pe de altă parte, au recunoscut că este o mare responsabilitate să se angajeze în inițiative pentru localitățile de origine.

Primele Asociații de băștinași au fost create în Republica Moldova în anul 2016 pentru a implica băștinașii în dezvoltarea locală. Acum, în țară activează peste 200 de Asociații de băștinași.

Autoare: Tatiana SOLONARI, PNUD Moldova

pertiză, au participat la ședința „prOMotorilor cu drag pentru ACASĂ” — o campanie inițiată de proiectul PNUD „Migrație și dezvoltare locală” în rândul celor 35 localități partenere.

Așa cum în această perioadă era declarată pandemie, băștinașii au putut reveni acasă doar online. S-au adunat din toate colțurile lumii: Irlanda, Regatul Unit al Marii Britanii, Elveția, Germania, Franța, Federația Rusă, dar și localități din Republica Moldova. Și nu s-au adunat doar să-și spună dorul de casă, dar să discute planuri comune pentru localitate în baza expertizei pe care fiecare dintre ei o are în domenii precum economie, social, educație, medicină, justiție, logistică și transport, sectorul bancar, turism, comerț, IT, design interior, ș.a. Astfel, și-au setat un scop comun: dezvoltarea localității de baștină. Cel mai important însă, este că acești prOMotori ai dezvoltării locale au planificat intervenții în dialog direct cu primarul satului și liderii locali.

ȘEDINȚA ONLINE A PROMOTORILOR DE ACASĂ ÎI APROPIE PE CEI AFLAȚI DEPARTE

După o scurtă prezentare făcută de primarul localității referitor la situația din localitate, fiecare participant s-a prezentat, menționând țara în care este stabilit și domeniul în care activează.

greider, construcția unei alei pietonale, implicarea a 20 de elevi care sunt gata să facă voluntariat pentru localitate, inclusiv promovarea localității prin produse media.

„Planificăm crearea unui centru de meșteșugărit unde tinerii să învețe de la persoanele în etate activități care ar putea genera venituri pentru

care să includă și vânzarea de lucrări meșteșugărești, expoziții”, propune Angela Ghilașcu, stabilită în capitală.

„Eu aș putea organiza instruirea cu profesorii despre cum să facă activități eficiente cu tinerii. Acum depun spre finanțare un proiect în acest sens și includ Cotiujeii Mari ca partener. Asta ar însemna procurarea

anumite servicii de sănătate și informare privind prevenirea problemelor cardiace și altele”, spun frații stabiliți la Bălți și, respectiv, la Chișinău.

Carolina Furdui și Victor Panțaru, juriști de profesie, spun că ar putea oferi consultații juridice gratuite locuitorilor din Cotiujeii Mari:

„Nu este nimic complicat să venim câte o sâmbătă o dată în două luni pentru a oferi consultații juridice oamenilor care au nevoie și nu își pot permite aceste servicii”, spune Victor Panțaru.

Ana Țurcan, esteticiană stabilită în Franța, a propus organizarea unei donații de alimente și haine pentru persoanele în etate și copiii vulnerabili din localitate și raion.

„La fel aș putea contribui la întreținerea calitativă și promovarea paginii de Facebook a Asociației de băștinași”, spune Ana Țurcanu.

ALEXANDRU AMBROS: „NU ESTE SISTATĂ ACTIVITATEA, NU PUTEM SĂ SISTĂM ABSOLUT TOTUL, ASTFEL NE VOM OPRI”

Mediul de afaceri a fost afectat de impactul pandemiei de COVID-19 și are nevoie să se ajusteze într-un context absolut nou, fără precedent pentru Republica Moldova. Zona Economică Liberă „Ungheni - Business” este situată la hotar cu România, formind o fereastră deschisă spre Europa, ceea ce oferă un avantaj investițional deosebit, cu condiții favorabile de afaceri îndreptate spre UE. Primarul municipiului Ungheni, Alexandru Ambros spune că principalele frici ale antreprenorilor sunt legate de plata salariilor la timp, în contextul veniturilor ratate, plata impozitelor și alte taxe pentru că ei nu știu cum vor face față contractelor cu furnizorii.

Europa Liberă: Pentru că mulți agenți economici și-au sistat activitățile, este clar că în buget vor veni mai puține taxe, impozite. Dar ce probleme mai ridică acești reprezentanți ai mediului de afaceri?

Alexandru Ambros: „Cu siguranță că suma încasărilor în bugetul local din resursele proprii, nu mă refer acum la transferurile cu destinație specială sau generală care vin de la bugetul central, pentru că cu siguranță ele deja au scăzut, nu au cum să fie îndeplinite aceste încasări, pentru că agenții economici în mare parte și-au stopat activitatea. Desigur că agenții economici pun întrebări de felul: ce se va întâmpla cu taxele locale care au fost prognozate pentru ei? La ședința pe care am avut-o săptămâna trecută nu am putut să luăm anumite decizii, pentru că încă nu avem o situație clară. Am impresia că suntem totuși la început de pandemie aici la noi, în Moldova, dar vom lua anumite măsuri atât cu agenții economici, cât și cu persoanele fizice, în special cu persoanele vulnerabile. Sunt foarte multe voci care spun: cum să plătim serviciile comunale în momentul în care stăm acasă? Noi nu putem acum să scutim absolut toți oamenii de plata serviciilor comunale, asta ar însemna că noi pur și simplu vom îngropa niște întreprinderi care sunt vitale pentru oraș și în general pentru țară.

Ce înseamnă, de exemplu, că oamenii nu vor achita serviciile la apă sau pentru evacuarea deșeurilor? Întreprinderile respective au nevoie de aceste resurse pentru a oferi aceste servicii. Cu siguranță vom face următorul lucru, ceea ce am făcut și până acum, vom identifica persoanele cu adevărat vulnerabile, care într-adevăr nu au surse de existență, pe care nu are cine să le ajute și punctual anume acele persoane vor fi ajutate, dar nu vom face scutiri masive pentru toată populația din cauză că

suntem în pandemie. Este foarte multă lume care ar putea să achite aceste servicii și achitarea în termen a acestor servicii este un act de responsabilitate civică corectă a oamenilor. De fapt, prin acest lucru ei contribuie ca această pandemie până la urmă să fie încetinită, să dăm posibilitate sistemului nostru medical să reziste până la urmă.”

Europa Liberă: Ungheniul este în imediata vecinătate a hotarului moldo-român. Unii își puneau întrebarea dacă există persoane care au activități peste Prut, ce se întâmplă în această situație?

”CENTRUL DE SĂNĂTATE PUBLICĂ TREBUIE SUPLINIT CU CADRE CA SĂ PUTEM FACE FAȚĂ ACESTOR LUCRURI. NOI PE MOMENT NE CONCENTRĂM DOAR PE OAMENII CARE AU INTRAT ÎN ȚARĂ, CARE PREZINTĂ UN POTENȚIAL PERICOL, AR PUTEA SĂ NU PREZINTE, DIN MOMENT CE AU STAT ÎN IZOLARE ȘI NU S-A MANIFESTAT NIMIC, DAR POATE INSUFICIENT NE GÂNDIM LA OAMENII CEI CARE SUNT NEVOIȚI SĂ LUCREZE.”

Alexandru Ambros: „La momentul actual aceste persoane nu-și pot desfășura activitatea de muncă, pentru că intrarea în țară le este permisă doar cetățenilor cu cetățenie moldovenească, o ieșire din țară la fel ar fi permisă, dar cu niște scopuri absolute exacte, dar în momentul în care acești cetățeni trebuie să se întoarcă din România în Republica Moldova, ei deja trebuie să completeze fișa epidemiologică și să stea 14 zile în autoizolare, ceea

ce înseamnă că nicicum nu pot traversa în mod regulat, zi la zi, această frontieră. La fel există și așa cazuri că avem cetățeni care activează în municipiul Ungheni, dar trăiesc în municipiul Iași și acești cetățeni la fel ori sunt acum opriți în România, ori sunt în Moldova și, respectiv, nu pot să facă naveta, așa cum o făceau în regim normal. Eu vreau să vă spun că orașul Ungheni este poate mai deosebit de alte localități prin faptul că noi avem Zona Economică Liberă, sunt întreprinderi mixte, sunt întreprinderi cu capital străin la care piața de desfacere nu este Republica Moldova, dar sunt alte piețe, in-

clusiv piețele Uniunii Europene și noi în Zona Economică Liberă avem peste 3 mii de angajați. Deci, cea mai mare întreprindere cu capital american, *Lear Corporation*, și-a sistat activitatea acum 5 zile. Apropo, și-a sistat activitatea și este un exemplu cum trebuie să-ți protejezi angajații și cum trebuie să ai grijă de ei și cum trebuie să le asiguri toate măsurile de precauție. Ei și-au sistat activitatea pentru două săptămâni, pentru că există anumite probleme cu livrările de marfă, cu importul materiei prime și cu exportul produsului finit.

Pe moment, în Zona Economică Liberă avem 9 întreprinderi, în total activează 890 de angajați, deci circa 900 de angajați sunt în Zona Economică Liberă, la aceste 9 întreprinderi, se întreprind toate măsurile de precauție, pentru ca ei să fie asigurați din punctul de vedere al protecției sănătății și aceste întreprinderi își prelungesc activitatea, pentru că activitatea lor nu a fost sistată. Foarte multă lume întreabă: de ce în se Zona Economică lucrează? Le răspund foarte clar: pentru că nu este sistată activitatea întreprinderilor de producere, nu este sistată activitatea anumitor instituții de prestări servicii, nu putem să sistăm absolut totul, astfel ne vom opri. Dl prim-ministru a spus foarte corect: „Oameni buni, ori ne doboară virusul, ori ne va doborî sărăcia”. Păi, ca cineva să stea acasă, altcineva trebuie să muncească, doar că celor care muncesc patronii trebuie, indiferent că-s instituții publice sau în instituții private,

trebuie să asigure protecția angajaților care lucrează.”

Europa Liberă: Care ar fi lecțiile pe timp de coronavirus?

Alexandru Ambros: „Societatea noastră nu este pregătită actualmente să facă față imediat acestor lucruri poate așa cum ar trebui să facă, și nu doar noi nu suntem pregătiți. Uitați-vă că țările Uniunii Europene, țări foarte dezvoltate și uitați-vă cât de greu se descurcă în astfel de situații. Lucrul acesta pune un mare semn de întrebare. Eu ca primar al municipiului Ungheni sunt și președinte al Comisiei situații excepționale municipale, în cei 13 ani de activitate, noi am avut foarte multe traininguri, manevre, când se simula o anumită situație sau alta, dar erau situații în care era un fel de simulare, un fel de luare de decizii ș.a.m.d. Practic, pentru mine este a doua situație după inundațiile din 2008-2010, când nu era nici un fel de training, dar era o situație reală în care a trebuit să facem față și aceasta este a treia situație în care ne întâlnim cu un pericol real, în care ședințele Comisiei situații excepționale nu sunt formale, cu un proces-verbal pregătit din timp ș.a.m.d., dar sunt o discuție foarte sinceră cu membrii Comisiei situații excepționale. Deci încercăm să găsim anumite soluții ca să diminuăm consecințele răspândirii acestui virus. Ceea ce pot să menționez: părțile slabe în momentul respectiv, nu vreau să intru în sistemul nostru spitalicesc, pentru că nu este domeniul nostru și mă închin în fața tuturor medicilor care fac față acestei provocări, dar există structuri care nu sunt subordonate Primăriei municipiului Ungheni, așa cum este, de exemplu, Direcția centrului de sănătate publică, care, din păcate, nu poate să facă față lucrurilor nu din cauză că nu sunt specialiști buni, ei sunt specialiști extraordinari, dar dotarea nu este cea convenită și numărul de angajați este absolut insuficient. Ne-am adresat direct la ei și i-am rugat ca să delege persoane care știu ce înseamnă epidemiologie la locurile de muncă, acolo unde activitatea nu a fost sistată, ca să verifice dacă sunt suficiente toate măsurile de precauție pe care le iau șefii întreprinderilor pentru angajații cu care lucrează. Ei nu se pot deplasa, pentru că pur și simplu nu au angajați. Deci, nu putem să învinuim acești oameni. Pe viitor sistemul trebuie regândit.

Centrul de sănătate publică trebuie suplinit cu cadre ca să putem face față acestor lucruri. Noi pe moment ne concentrăm doar pe oamenii care au intrat în țară, care prezintă un potențial pericol, ar putea să nu prezinte, din moment ce au stat în izolare și nu s-a manifestat nimic, dar poate insuficient ne gândim la oamenii cei care sunt nevoiți să lucreze. Spuneți-mi, ce se poate

întâmpla, de exemplu, Doamne ferește, dacă la întreprinderea „Apă-Canal” Ungheni s-ar îmbolnăvi un număr mare de oameni, de exemplu, oameni care lucrează la laborator și nu pot fi înlocuiți, cei care iau analize din oră în oră, sau la Stația de tratare a apei, în funcții-cheie ș.a.m.d. Deci ne-am putea pomeni într-o situație foarte complicată. Oamenii aceștia trebuie foarte bine protejați și, în cazul acesta, ei trebuie consultați, este de concentrația convenită soluția cu care se face dezinfectarea sau nu sau poate trebuie schimbată una pe alta. Noi acum ne-am adresat la Centrul de sănătate publică și ei ne-au dat niște recomandări și pentru aceasta le sunt foarte recunoscători. Le-am zis: „Am nevoie să-și spuneți cu ce să dezinfectez partea corosabilă și trotuarele, cu ce să dezinfectez intrările în scări, cu ce să dezinfectez mobilierul urban” ș.a.m.d. Și ei au făcut eforturi și mi-au dat această informație.”

Europa Liberă: Știu că era și o problemă că nu neapărat primăria duce evidența celor plecați și celor reveniți în localitate, dar acum vă preocupă inclusiv această problemă. Municipiul Ungheni este ferit deocamdată de cazuri de infectare cu coronavirus, dar cât de mult trebuie să stăpâniți această situație - cine vine, cine pleacă?

Alexandru Ambros: „În localitățile mici este mult mai simplu să duci evidența celor care vin și care pleacă, pentru că într-o localitate rurală normală oamenii se cunosc mult mai bine, într-un oraș unde avem circa 40 de mii de locuitori lucrul acesta este mai complicat, dar cifre noi avem, pe raion la moment avem 890 de persoane care se află la domiciliu în autoizolare, ceea ce înseamnă de 14 zile, pe orașul Ungheni avem 292 de persoane. Cei care au completat fișa epidemiologică sunt luați la evidență de medicii de familie pentru a se găsi la loc, locul de trai. Eu așa presupun că, cu siguranță, numărul lor ar putea fi mai mare, pentru că la început nu completau toți fișele acestea epidemiologice, doar cei care veneau din anumite țări, cum este Italia, cum este Franța, cum este Spania, mai târziu s-a introdus și Germania. La momentul de față chiar și cei care vin din România trebuie să completeze această fișă, de aceea nu zic că cei de la frontieră nu și-au făcut datoria, nu. Indicațiile au venit gradual, pe rând, deci în fiecare zi ei au primit indicații noi și s-au conformat acestor indicații. De aceea, s-ar putea întâmpla că au trecut unii frontiera fără ca să completeze această fișă din cauză că nu li s-a cerut, pentru că la momentul acela ei veneau din zonele unde nu era obligatoriu să completeze această fișă.”

VLADISLAV COCIU: „DEȘI ORAȘUL ȘTEFAN VODĂ ESTE UNUL DINTRE CELE MAI AFECTATE DE CORONAVIRUS, AVEM SENZAȚIA CĂ SUNTEM AI NIMĂNUI”

În raionul Ștefan Vodă peste 30 de persoane au fost testate pozitiv cu coronavirus, doar în oraș fiind confirmate 11 cazuri. Deși mai multe persoane au revenit de peste hotare, deocamdată în Ștefan Vodă există o singură sursă de infecție cauzată în urma pelerinajului unui grup de enoriași la o mănăstire din Ucraina. Președintele raionului Ștefan Vodă a fost, de asemenea, diagnosticat cu COVID-19. Toți reprezentanții Consiliului raional s-au autoizolat la domiciliu. Primarul orașului Ștefan Vodă, vicepreședintele CALM Vladislav Cociu susține că primăria rămâne pe poziții și alături de medici și polițiști vor încerca să față acestei provocări.

Primarul orașului Ștefan Vodă spune că încă la 11 martie a fost convocată ședința Comisiei pentru Situații Excepționale. „De la 16 martie am închis, practic, orașul, doar că nu putem utiliza sintagma „carantină”, deoarece este nevoie de hotărârea Comisiei pentru Situații Excepționale de la nivel central. Numai dacă ne izolăm putem să ne salvăm, iată de ce am emis o hotărâre prin care am restricționat traficul rutier dar și deplasarea cetățenilor prin oraș.” Astfel, APL împreună cu Inspectoratul de Poliție au instituit trei posturi mobile

”NUMAI DACĂ NE IZOLĂM PUTEM SĂ NE SALVĂM, IATĂ DE CE AM EMIS O HOTĂRÂRE PRIN CARE AM RESTRICȚIONAT TRAFICUL RUTIER DAR ȘI DEPLASAREA CETĂȚENILOR PRIN ORAȘ.”

la intrările principale în oraș, iar la intrările secundare au fost instalați piloni din beton.

La Ștefan Vodă există o echipă formată din reprezentanți ai APL care sunt în prima linie alături de medici și polițiști. „Am fost nepregătiți, fără echipament special, fără măști, fără măști, cu toate acestea am mers la cetățeni pentru a-i sesiza despre acest pericol și a-i ruga să stea acasă.” Între timp, primăria orașului Ștefan Vodă a încheiat contracte cu unii producători locali pentru a fi procurate mai multe măști. „Cetățenii din oraș, de ase-

menea, au fost receptivi și și-au manifestat disponibilitatea să ne ajute, cu susținerea bășinașilor a

fost deschis un cont pentru ca cei care au posibilitatea să contribuie la adunarea fondurilor necesare în această situație. Avem în oraș niște oameni extraordinari, mulți și-au manifestat intenția de a fi voluntari pentru a-i ajuta pe cei aflați în dificultate.” Vladislav Cociu a menționat că și unii agenți economici se gândesc la oamenii în vârstă și sunt dispuși să-i susțină cu produse alimentare. „Am vorbit la telefon cu o bună parte dintre oamenii în etate și i-am întrebat dacă nu au probleme de sănătate sau dacă au ce mânca. Unii ne-au sugerat să le oferim măcar câte o pâine. Astfel, cu susținerea agenților economici am ajutat o parte dintre acești cetățeni.”

Întrebat dacă primesc ajutor

din partea autorităților centrale, Vladislav Cociu a răspuns că deși orașul Ștefan Vodă este unul dintre cele mai afectate din Republica Moldova, totuși senzația este că sunt ai nimănui. „Am încercat să discutăm prin mesaje cu Ministrul Sănătății dar nu ne-a răspuns nici până astăzi. Am vorbit cu consilierii domnului premier și cred că a fost transmis mesajul nostru. Deocamdată, de la centru am primit doar indicații și instrucțiuni. Mulțumim medicilor și poliției care acum muncesc foarte mult.”

Edilul de la Ștefan Vodă susține că toate neregulile despre care s-a vorbit pe parcursul anilor în cadrul CALM acum ies la suprafață. „De exemplu, biserica despre care se scrie că este a orașului Ștefan Vodă, de fapt, aparține teritoriului administrativ al satului Volintiri, fiind situată pe loturile din întovărășirea pomicoale, în suburbia orașului nostru. În orașul Ștefan Vodă sunt înregistrate trei biserici, cea care a organizat acest pelerinaj ar fi a patra. Acești oameni care locuiesc în întovărășirea pomicoale sunt ai noștri, dar se află pe teritoriul administrativ al altei localități și impozitele le plătesc în altă parte. Cu toate acestea, toată povara și responsabilitatea este acum pe umerii APL din orașul Ștefan Vodă”.

PRIMARUL DE PUHĂCENI, ANENII NOI VEACESLAV PLĂMĂDEALĂ: „DACĂ AM AVEA UN POLIȚIST PERMANENT ÎN SAT AȘ FACE GARDĂ POPULARĂ ȘI CRED CĂ ÎNTR-UN AN AM PUTEA TRĂI CA ÎN RAI”

În comuna Puhăceni, Anenii Noi nu a fost deocamdată niciun caz confirmat de infectare cu COVID-19. Unii consăteni au revenit recent de peste hotare dar respectă regulile de cantină. Primarul Veaceslav Plămădeală află de la săteni despre persoanele care revin la baștină dar și de la Inspectoratul de Poliție. De asemenea, alesul local zilnic verifică fișele epidemiologice de la Centrul de Sănătate din localitate.

Cât privește relația din această perioadă cu autoritățile centrale, primarul afirmă că urmărește cu atenție toate recomandările acestora și în măsura cunoștințelor și experienței încearcă să le transpună în practică. Fiind la primul mandat pe care îl consideră și ultimul, Veaceslav Plămădeală susține că s-a pomenit într-o situație de război fără a fi învățat să lupte, să gestioneze situația. „Am creat celula de control, monitorizare și supraveghere pentru starea de urgență. Din acest grup fac parte consilierii, dar și combatanți voluntari care acum două-trei săptămâni au patrulat satul și le-au spus oamenilor să păstreze distanța socială, să stea acasă.” În afară de aceasta, primarul susține că a încercat să prevină adunarea oamenilor la lucrările de primăvară, a solicitat să fie suspendată circulația transportului public pe ruta Chișinău-Delacău-Puhăceni. „Acum este o

perioadă dificilă pentru agenții economici, seceta fiind o altă pacoste ce a dat peste noi”, afirmă alesul local.

Veaceslav Plămădeală își amintește că în această perioadă mulți producători agricoli făceau o bucată de pâine vânzând răsad, ridiche, ceapă verde și alte verdețuri. „Prin închiderea piețelor aceștia au rămas cu mâinile legate. Până la instituirea stării de urgență ei își vindeau produsele la piețele angro din capitală. Am creat un cont pentru ei pe o rețea de socializare, i-am rugat să contacteze partenerii din anii trecuți, poate vin să ia marfa de acasă. Chiar dacă vor vinde produsele mai ieftin, important este ca acestea să nu se strice. Mă tem că econo-

mia își va reveni greu după această perioadă de criză”, constată Veaceslav Plămădeală. Primarul afirmă că pentru comerțului de produse alimentare și de uz casnic este mai ușor, aceștia deservește populația, au dezinfectanți, măști, au pus mesele în ușă și lucrează. Alesul local spune că au mai fost încercări ale unor oameni de a se aduna pe la baruri, dar i-a fugărit pe toți pe la casele lor. „Le-am spus dacă vor o bere atunci să o bea acasă și să nu pună în pericol toată comunitatea.”

Cât privește gestionarea acestei situații de criză, Veaceslav Plămădeală îi mulțumește Domnului că a ferit comunitatea pe care o administrează de această nebulie, „în caz contrar mi-e frică că nu va avea cine să ne sape groapa.”

Fiind la primul mandat, primarul din Puhăceni ține cont de sfaturile colegilor din localitățile vecine cu mai multă experiență. „Și CALM-ului m-am adresat cu unele întrebări în vederea gestionării unor activități, despre cum putem convoca Consiliul, unele grupuri de lucru. Cum să procedăm corect ca să nu încălcăm legislația, pentru că tare mă tem de amenzi, dar trebuie și să evităm răspândirea acestui virus.”

Veaceslav Plămădeală consideră că este foarte greu să gestionezi treburile unui sat. „Dacă la nivel orășenesc și raional poți avea specialiști, secții, mai multe instrumente, pârghii de a soluționa problemele, apoi la primăria dintr-un sat trebuie să fii și cal,

și director. E cam dificilă situația. Trebuie să cunoști foarte multă legislație, cum să nu pășești în stânga și nici în dreapta și cum să faci ca să fie mai bine.”

Primarul e necăjit și din cauza că în loc să soluționeze problemele comunității, trebuie să aibă grijă de minoritatea din localitate care nu vrea să lucreze. „Chiar astăzi, de exemplu, m-au telefonat să-mi spună că o consăteană a fost filmată beată criță la Chișinău, cu ea era și copilul ei de șase luni. Eu am venit să lucrez pentru oamenii normali, dar am în sat vreo 20-50 de cetățeni din cauza cărora îmi mănânc sănătatea.”

Înainte în fiecare sat era câte un polițist și nu erau asemenea prostii. „Dacă am avea un polițist permanent în sat, aș face gardă populară care ar patrula satul în lung și în lat și cred că într-un an aș stârpi toată această prostie și vom putea trăi ca în rai.” Alesul local menționează că cei mai mulți oameni sunt buni, pentru care merită să te dedici și cu care poți coopera, să construiești și să dezvolti. „Presupun că toți primarii se confruntă cu această problemă și din această cauză țara noastră stagnează. Primarii trebuie să rânească după acești cetățeni și nu se pot concentra la probleme serioase”, conchide Veaceslav Plămădeală.

Ana MORARU,
Serviciul de Comunicare
al CALM

GRIGORE ROBU: „SPITALUL RAIONAL DIN NISPORENI ESTE URMĂTOAREA INSTITUȚIE MEDICALĂ UNDE VOR FI TRATATE PERSOANELE INFECTATE CU COVID-19”

Spitalul raional din Nisporeni a fost selectat de către Ministerul Sănătății pentru a primi pacienții care vor avea COVID-19 sau care vor fi suspecți de infectare. Acest lucru se va întâmpla în cazul în care în Republica Moldova va crește numărul persoanelor infectate. Declarația a fost făcută de către primarul orașului Nisporeni Grigore Robu care susține că Centrul de Bătrâni de pe teritoriul spitalului raional din Nisporeni va găzdui medicii care vor fi în prima linie a luptei pentru viața pacienților.

„Bătrânii au fost transferați la alte centre, unii au mers acasă, astfel încât această instituție să poată fi dată în gestiunea temporară a spitalului raional Nisporeni pentru a găzdui medicii și a nu pune în pericol familiile acestora.” Primarul Grigore Robu afirmă că instituția medicală dar și personalul medical sunt pregătiți să-și facă datoria. „Medicii au acceptat ca între ture să rămână în acest Centru de Bătrâni atât timp cât va fi necesar de acordat

ajutor bolnavilor de COVID-19. Este un act de eroism din partea lor și pe această cale vreau să le mulțumesc!”

Deocamdată, în orașul Nisporeni nu există niciun caz confirmat de infectare cu COVID-19. În același timp, mai mult de 280 de persoane

„PENTRU MULȚI DINTRE CEI VENIȚI DIN AFARA ȚĂRII ESTE GREU SĂ CONȘTIENTIZEZE CĂ POT PREZENTA UN RISC DE CONTAMINARE. ÎMPREUNĂ CU POLIȚIA LOCALĂ ÎNTREPRINDEM ANUMITE ACȚIUNI, MERGEM LA DOMICILIUL ACESTORA ȘI VERIFICĂM DACĂ RESPECTĂ REGULILE STABILITE.”

sunt supravegheate la domiciliu. Grigore Robu presupune că cifra va crește odată cu revenirea de peste hotare a mai multor conaționali.

„Pentru mulți dintre cei veniți din afara țării este greu să conștientizeze că pot prezenta un risc de contaminare. Împreună cu poliția locală

întreprindem anumite acțiuni, mergem la domiciliul acestora și verificăm dacă respectă regulile stabilite.” Primarul orașului Nisporeni speră că cetățenii vor da dovadă de responsabilitate și vor sta acasă în această perioadă când în Republica Moldova este instituită starea de urgență.

La fel ca și în majoritatea localităților din Republica Moldova și la Nisporeni au fost stopate investițiile și lucrările capitale. Sursele financiare, de asemenea, sunt limitate în bugetul local al primăriei, așa cum este în cazul tuturor APL-urilor. Grigore Robu a menționat că există procentul destinat situațiilor excepționale și încearcă să se descurce, deocamdată, cu aceste resurse. „Sperăm să nu dureze foarte mult această perioadă și să facem față necesităților actuale cu forțele proprii. Greu, dar am găsit și am achiziționat 10 tone de material pentru dezinfectarea spațiilor publice. Autoritățile centrale ar putea să facă un fond de rezervă sau să ne transfere bani cu destinație specială, pentru situații de urgență, tot așa cum se întâmplă, de exemplu, în cazul reparației drumurilor. Cred că orice sumă livrată ar fi binevenită pentru toate primăriile.”

ALEXANDRU BUJOREAN: MĂ TEM CĂ VOM AJUNGE ÎN SITUAȚIA ÎN CARE NU NUMĂRUL DE PATURI ÎN SPITALE VA FI PROBLEMA, CI NUMĂRUL DE MEDICI

Este o perioadă foarte grea pentru administrațiile locale care în paralel cu lupta împotriva pandemiei COVID-19 trebuie să gestioneze și crizele apărute în plan economic și social. Primarul din Leova, Alexandru Bujorean spune că nu are nici un caz cu coronavirus în oraș și speră ca bunul Dumnezeu să îi ajute să rămână așa situația.

Alexandru Bujorean: „Fiecare primar, fiecare ales local, indiferent că e consilier, președinte de raion este conștient de situația dramatică în care ne-am pomenit noi ca și lumea întreagă și, implicit, sistemul nostru medical. De aceea am hotărât să nu învinuim dreapta sau stânga, pe cei de sus sau pe cei de jos și să acționăm cu forțele proprii. Spre exemplu, în orașul Leova și în raionul Leova, în general, încercăm să susținem cadrele medicale, angajații din spitalul raional, din Centrul de sănătate publică, din medicina de urgență, de la secția de internare cu minimumul care reușim. Am lansat o campanie de colectare de fonduri, am colectat niște resurse, inclusiv de la întreprinderile din oraș și am venit cu un minim suport.”

Europa Liberă: Ați antrenat și localnicii din diasporă, așa înțeleg, da?

Alexandru Bujorean: „Da, și ne bucurăm că au fost destul de receptivi, aproximativ 70 de persoane au făcut donații, am reușit să achiziționăm măști, echipamente de protecție, dezinfectanți și o bună parte din ele merg la instituțiile medicale, dar suplimentar, începând cu ziua de astăzi, vom livra la peste 70 de familii socialmente vulnerabile din orașul Leova și alimente, pentru că avem persoane izolate la domiciliu fără minime resurse, fără rude apropiate și ne gândim în primul rând la ei, cum vor suporta ei consecințele acestei pandemii.”

Europa Liberă: Întreprinderile care sunt subordonate primăriei

ei - „Apă-Canal”, salubritate etc. - cum se descurcă?

Alexandru Bujorean: „Noi nu putem sista activitatea serviciilor comunale și de aprovizionare cu apă, de aceea lucrează într-un regim special aceste întreprinderi. Am convenit împreună cu administrațiile acestor întreprinderi ca să eșalonăm achitarea serviciilor în orașul Leova până la finele lunii mai, de asemenea discutăm posibilitatea ca anumite servicii să fie periodice cumva oferite cetățe-

„DACĂ RĂMÂNEM ȘI FĂRĂ APĂ ȘI SERVICIILE DE SALUBRITATE ÎN ACESTE TIMPURI, E DELICAT!”

nilor, adică dacă colectarea gunoierului în prezent are loc zilnic, examinăm posibilitatea ca în următoarele săptămâni să aibă loc o dată la 2-3 zile, pentru că expunem unui risc direct și angajații acestor întreprinderi.

Spre regretul nostru, nu am identificat încă o posibilitate bugetară de a compensa cumva populației aceste cheltuieli, pentru că întreprinderile au bugetul pe care îl au și nu cred că trebuie să punem sub risc de falimentare aceste întreprinderi, pentru că, dacă mai rămânem și fără apă și

servicii de salubritate în aceste timpuri, e delicat.”

Europa Liberă: Lăsați să se înțeleagă că unii locuitori nu ar putea să-și achite facturile și atunci s-ar crea un gol financiar la aceste întreprinderi și nu ar putea să activeze?

Alexandru Bujorean: „Evident, evident, va trebui să ne gândim împreună și cu colegii de la Asistența socială și, în general, cred că trebuie elaborată o politică la nivel național cum populației i se vor compensa inclusiv chel-

Europa Liberă: Din orașul Leova câtă lume ar fi peste hotare și dacă cineva din cei plecați au reușit să se întoarcă și cum reușiți să-i mențineți în izolare dacă sunt reveniți acasă?

Alexandru Bujorean: „La momentul de față avem aproximativ 60 de persoane care se află în carantină la domiciliu, sunt monitorizați zilnic de către medicii de familie, de către inspectorii de poliție, noi îi monitorizăm. Avem listele lor, adică avem grijă ca să fie respectate toate cerințele și dispozițiile Comisiei de sănătate publică și situații excepționale. Evident, admitem probabilitatea, chiar astăzi am discutat cu directorul spitalului raional că mai devreme sau mai târziu vom avea și la Leova cazuri de infectare. Actualmente avem doar la nivel de raion un singur caz, în oraș încă nu avem, slavă Domnului, niciun caz, dar suntem pregătiți pentru cele mai pesimiste scenarii.”

Europa Liberă: Cât de conștientă totuși este lumea că trebuie să respecte cerințele și pe care autoritățile le amintesc în fiecare zi, și medicii de familie recomandă foarte multe sfaturi pentru populație cum ar trebui să se protejeze? E conștientă lumea că nu trebuie să se adune mai mult de 4-5 persoane?

Alexandru Bujorean: „Percepția generală a populației încă nu este aceea care ar trebui să fie, încă nu toți au conștientizat riscul acestei infectări și probabil nivelul de percepție și de responsabilitate va crește doar atunci când, să nu dea Domnul, vor începe să se infecteze cineva din apropiați sau cineva din cei pe care îi cunoaștem sau cu care interacționăm zilnic. La nivel de orașul Leova, pe care am onoarea să-l administrez, vreau să vă spun că populația în mare parte și-a limitat circulația, dar totuși nu toți. Cu regret, am văzut și cazuri în care concetățenii de-ai noștri reveniți de peste hotare nu respectau regulimul de carantină și i-am atenționat, am informat inclusiv organele de re-

sort pentru ca să-i responsabilizăm. Nu aș vrea să ajungem în situația în care să fie aplicate acele sancțiuni legale prevăzute, amenzi ș.a., dar populația și fiecare cetățean în parte trebuie să fie conștient de faptul că nimeni nu este asigurat de faptul că este infectat, că este purtător sau că poate infecta pe alții.”

Europa Liberă: Panică nu există în rândul populației, lumea e calmă, autoritățile promit să mențină sub control prețurile la alimente, să nu-și facă provizii în exces? Sunt asigurate magazinele cu de toate la Leova?

Alexandru Bujorean: „Chiar săptămâna precedentă împreună cu colegii din Primăria Leova am ieșit toți la analiza prețurilor de la cele mai mici, medii până la cele maxime, nu am semnalizat cazuri de creștere în exces a anumitor prețuri la anumite produse, dar interacționăm și ținem legătura inclusiv cu colegii de la Inspectoratul Fiscal din Leova și dacă vom depista astfel de cazuri, evident că le vom semnala.”

Europa Liberă: Ce sugestii aveți pentru puterea centrală, pentru guvernare?

Alexandru Bujorean: „Administrația și conducerea națională trebuie să aibă grijă în aceste zile, în primul și în primul rând, de medicii, de susținerea la maximum a sistemului medical, pentru că, dacă cedează sistemul medical, nicio instituție în stat practic nu-și mai are rostul. Noi ca și administrație locală, națională suntem și noi cumva în prima linie, dar nu noi contactăm zilnic cu pacienții. Avem mii de concetățeni care revin de peste hotare. Eu personal cunosc persoane care au studii medicale și au revenit acasă, aceste persoane trebuie să treacă o anumită specializare rapidă de vreo săptămână, să fie motivați serios, pentru că ei revin acasă și nu au un loc de muncă și să fie antrenați în lupta contra acestei epidemii, pentru că mă tem că vom ajunge în situația în care nu numărul de paturi în spitale va fi problema, dar numărul de medici.”

PRIMARUL COMUNEI COȘNIȚA, DUBĂSARI ALEXEI GAFELI: „NE DERUTEAZĂ UNELE INIȚIATIVE ALE GUVERNULUI“

În comuna Coșnița, raionul Dubăsari nu a fost deocamdată niciun caz confirmat de coronavirus. Ca și în celelalte localități ale Republicii Moldova și în această comună elevii continuă procesul educațional de la distanță. Primarul Alexei Gafeli a afirmat că cei mai mulți dintre locuitori au acces la internet. Totuși, pentru unii dintre copii este imposibil să studieze de acasă și interzicerea funcționării bibliotecilor în această perioadă nu le oferă în acest sens nicio alternativă.

Alesul local din Coșnița se arată îngrijorat de faptul că în câteva luni nu va mai putea achita salariul angajaților din sistemul educațional și ne-a explicat că majoritatea primăriilor au aprobat bugetele cu deficit.

LEGEA BUGETULUI DE STAT NU PREVEDE SUFICIENTE RESURSE FINANCIARE PENTRU SALARIAȚII DIN DOMENIUL EDUCAȚIEI

„La capitolul transferuri cu destinație specială pentru salarizarea personalului din domeniul educațional, statul nu a prevăzut resurse suficiente pentru tot anul. În acest sens, noi, de exemplu, am aprobat un buget doar pentru nouă luni ale

anului curent, deoarece avem capacitatea de a remunera această categorie de salariați doar până în luna septembrie,” ne explică Alexei Gafeli. Astfel, salarizarea cadrelor didactice a rămas pe seama APL-urilor, fără acoperire financiară. Primarul de Coșnița consideră că în condițiile pandemiei era oportun ca autoritățile locale să poată institui stare de staționare și conform Codului Muncii să achite angajaților din domeniul educației circa 2/3 din salariu. „La nivelul localității Coșnița, mă gândeam să achităm 70% din salariu, considerând că aceasta ar fi o soluție agreabilă și de compromis.» Totuși, din cauza unor decizii aprobate de către Comisia pentru Situații Excepționale a RM, acest lucru devine imposibil de reali-

zat și astfel, APL sunt obligate să achite integral salariile personalului din domeniul educațional, chiar dacă, educatorii, de exemplu, nu pot activa în această perioadă. „Actele legislative oferă APL-urilor această libertate de acțiune, însă decizia recentă a Comisiei Naționale pentru Situații Excepționale ne-a blocat posibilitatea de a ne asuma asemenea decizii. În condițiile actuale, dacă am decide la nivel local cum e mai bine să procedăm în asemenea situație, am putea fi acuzați de neglijență și depășirea atribuțiilor de serviciu și nimeni nu își dorește dosare penale.»

În alt context, Alexei Gafeli a menționat că fondul de rezervă al primăriei Coșnița nu a fost cheltuit. „La noi situația nu este critică, din acest motiv nici nu am făcut mari

cheltuieli. Am folosit surse minore pentru a procura dezinfectanți, măști, mănuși. Totodată, suntem în așteptarea unui anumit sprijin din partea partenerilor de dezvoltare.”

Vorbind despre efectele acestei crize create de pandemie, primarul a afirmat că în primul rând au de suferit angajații întreprinderilor ce și-au sistat activitatea, dar și cei care în această perioadă nu sunt la serviciu. „De exemplu, în Coșnița sunt trei magazine unde se realizează materiale de construcții. Fiecare dintre acestea are câte șapte-zece angajați și toți acești oameni au rămas acum fără lucru. Și în alte domenii a fost sistat procesul de activitate. Deja sunt afectați mai mulți oameni. Nu știu în ce măsură vor putea administrații acestor întreprinderi să achite salariile personalului, iar din cauza neîncasării impozitului pe venit din salariu va avea de suferit și bugetul local.”

PENTRU A MINIMALIZA ACESTE EFECTE, AUTORITĂȚILE CENTRALE AR TREBUI SĂ OFERE APL MAI MULTE POSIBILITĂȚI DE ACȚIUNE

Primarul comunei Coșnița își exprimă nedumerirea față de unele acțiuni ale Guvernului care nu au legătură cu pandemia. „De exemplu, inițiativa de plafonare a taxelor locale ne-a derutat. Nu am auzit de asemenea idei în primul

meu mandat de activitate.” Potrivit alesului local, nu este suficient că s-a renunțat la această inițiativă, APL-urilor trebuie oferită libertatea deplină la stabilirea taxelor locale. „Noi, prin intermediul CALM-ului am înaintat mai multe propuneri care sperăm că vor fi auzite. Nu în zadar sunt aleși consilierii, oameni din comunitate care reprezintă alegătorii și cunosc care este specificul localității respective, ce și cum trebuie de aplicat și administrat la nivel de taxe locale.»

În acest sens, Alexei Gafeli a adus exemplul taxei de salubritate. „Trebuie să aplicăm această taxă nu pe gospodărie, dar pe persoana fizică conform domiciliului, ceea ce este o absurditate.” Primarul explică că în cazul în care, de exemplu, o persoană are domiciliul la Chișinău dar locuiește la Coșnița, aceasta nu-i poate fi aplicată taxa salubrității în localitatea pe care o administrează deoarece nu se încadrează în subiectul impunerii. „În afară de aceasta, dacă sunt patru membri ai familiei și niciunul nu vrea să achite această taxă, noi trebuie să ne judecăm cu fiecare în parte, ceea ce este un efort colosal pentru perceptorul fiscal.” Alesul local consideră că Guvernul ar trebui să ofere posibilitatea și libertatea Consiliilor locale de a decide regulile de impunere a taxelor locale, mai ales că fiecare comunitate este specifică și nu în zadar există aceste taxe la nivel local.

PRIMARUL DE SÂNGEREI ARCADIE COVALIOV: „TESTAREA MASIVĂ A POPULAȚIEI NE VA COSTA MAI PUȚIN DECÂT TRATAREA”

Primarul orașului Sângerei Arcadie Covaliov a fost primul care a dispus suspendarea activității pieței dintr-o localitate. Unii l-au blamat deoarece la 12 martie această restricție era o noutate pentru cetățeni, cu timpul însă oamenii au înțeles de ce alesul local și-a asumat această decizie. Medic de specialitate, Arcadie Covaliov spune că în lupta cu coronavirusul trebuie să adoptăm decizii care s-au dovedit a fi eficiente – ori adoptăm regim de carantină la nivelul întregului stat, ori testăm masiv populația. Edilul consideră că ne poate salva transparența în comunicarea cu oamenii, solidaritatea și responsabilitatea.

Britanii sau prințul Charles au recunoscut că au fost infectați.” Chiar dacă primarul consideră că trebuie să fie respectat dreptul pacientului la boală, acesta îi îndeamnă să vorbească pentru a putea fi identificate toate persoanele cu care au intrat în contact.

Alesul local afirmă că într-o localitate nu foarte mare se află repede dacă o persoană a fost diagnosticată pozitiv. „Dacă vine salvarea și ia pe cineva atunci în câteva ore tot orașul sau satul va cunoaște acest lucru.” Primarul a mulțumit medicilor și poliției pentru implicare și dedicație. „Noi am

„NOI AM FOST PIONIERII CARE AM PROPUȘ SĂ FIE INSTITUITĂ CARANTINA ÎN ORAȘ, NU AM FOST AUZIȚI DAR OAMENII NE-AU ÎNȚELES ȘI S-AU IZOLAT”

fost pionierii care am propus să fie instituită carantina în oraș, nu am fost auziți dar oamenii ne-au înțeles și s-au izolat.”

Primarul nu este de acord că nu am avea posibilități de a testa masiv populația și a amintit de ajutorul oferit de SUA în valoare de 1,2 milioane de dolari pentru întărirea capacităților medicale. „Mai scotocim în buzunarul rezervelor de stat și testarea ne va costa mai puțin decât tratarea populației.”

Arcadie Covaliov este ferm convins de necesitatea instituirii unei carantine stricte la nivelul întregii țări și astfel, în 14 zile vom avea rezultate. „Dacă nu putem să testăm masiv populația, atunci trebuie să ne autoizolăm. Țara trebuie închisă pentru 14 zile, să nu intre și să nu iasă nimeni, așa cum au făcut chinezii. Coreea de Sud a ales testarea masivă, China a instituit carantină la nivelul întregii țări și în ambele state au făcut față acestei pandemii.”

Cât privește conaționalii noștri care solicită să revină acasă, Arcadie Covaliov afirmă că aceștia sunt oamenii care ne-au salvat în timpuri grele, datorită lor am dat datoriile și avem remitențe. „Acum trebuie să-i primim, dar la trecerea hotarului este necesar ca aceștia să fie izolați, nu știu în ce formă, statul ar trebui să vină cu o propunere clară în acest sens. Am auzit că nu ar fi bine la Vadul lui Vodă

sau la sanatorii, dar e mai bine ca ei să meargă în familii unde îl așteaptă copiii și alte rude de gradul întâi?” se întreabă alesul local.

Despre conlucrarea APL cu APC, primarul de Sângerei a afirmat că este necesar ca autoritățile locale să asculte de autoritățile centrale, dar și autoritățile centrale să aplece urechea la ce spun autoritățile publice locale. „Dacă orașul Sângerei ar fi fost închis la 19-20 martie, atunci când am solicitat acest lucru, oamenii aceștia nu se plimbau, nu se duceau la Bălți, acolo unde deja erau cazuri de infectare.”

Chiar dacă propunerea nu a fost acceptată nici la nivel raional, nici la nivel central, primarul a rugat oamenii să stea cât mai mult posibil acasă, să nu iasă și să nu vină dacă nu există o necesitate vitală. „Acum foarte puțini oameni circulă prin oraș. Atât sistemul medical, cât și poliția, dar și noi lucrăm, se identifică persoanele care vin din străinătate și lucrăm cu acestea sau cu cele plasate în carantină, prelucrăm stațiile pentru transportul public, trotuarele, în măsura posibilităților. Din punct de vedere juridic nu este carantină, de facto, aceasta este în Sângerei.”

Arcadie Covaliov a confirmat faptul că bisericile din Sângerei oficiază slujbe fără prezența enoriașilor. „În scriptură este scris că așa soi de draci se curăță cu post și cu rugăciune. Coronavirusul este o răutate și cred că Dumnezeu va face o minune și vom avea în curând +35 de grade Celsius.”

OLEG CIOBANU, PRIMAR DE CARAHASANI: „AM CERUT INSTITUIREA REGIMULUI DE CARANTINĂ DEOARECE NU SE ȘTIE CUM VOR EVOLUA LUCRURILE“

De la 1 aprilie a fost instituit regimul de carantină pentru orașele Soroca, Ștefan Vodă și satul Carahasani, raionul Ștefan Vodă. În Carahasani sunt cincisprezece persoane infectate cu noul coronavirus. Dintre acestea, cinci persoane sunt angajate ale Centrului de Sănătate. De la acestea s-au infectat și unii membri ai familiei, dar și doi consăteni care au intrat în contact cu medicii. Alte 94 de persoane sunt izolate la domiciliu. În ultima perioadă de timp, doar trei persoane au revenit în Carahasani și în câteva zile acestora le va expira termenul de autoizolare.

Primarul de Carahasani Oleg Ciobanu explică faptul că regimul de carantină presupune

niște reguli stricte de ieșire și intrare în localitate, limitarea deplasării cetățenilor fără un anumit scop și este asigurat de către Ministerul de Interne. „Autoritatea Publică Locală din Carahasani a expediat Comisiei Naționale pentru

Situații Excepționale un demers în care a cerut instituirea acestui regim de carantină. Consilierii și cetățenii au venit cu această inițiativă pentru a stopa răspândirea infecției deoarece nu se știe câte persoane au intrat în contact cu medicii și nici cum vor evolua lucrurile.“

Astfel, la intrarea în sat acum sunt militari care permit să intre sau să iasă agenților economici care asigură magazinele cu produse sau prestează alte servicii necesare.

Potrivit alesului local, medicul de familie din satul Antonești oferă consultații la telefon locuitorilor din Carahasani.

„Lucrările în câmp nu se sistează, dar oamenii sunt îndemnați să nu muncească în grup. Încercăm să creăm condiții pentru realizarea lucrărilor agricole. În afară de aceasta, o altă preocupare a noastră este ca persoanele soci-

al-vulnerabile să nu rămână fără suport“, menționează Oleg Ciobanu. Primarul spune că în acest proces se implică agenți economici, asociația băștinașilor din localitate etc.

„Acest pericol îi vom putea trece doar atunci când vom conștientiza că trebuie să ne protejăm și ne vom abține de la întâlnirile în grup, vizitarea rudelor, prietenilor etc. Trebuie să fim precauți o anumită perioadă de timp și să ne autoizolăm. Posibil că toate aceste acțiuni de prevenire trebuiau întreprinse încă atunci când în RM nu erau înregistrate cazuri de infectare cu coronavirus. Cunosc persoane care din momentul în care au văzut primele informații la TV despre acest pericol au încetat să se mai întâlnească cu rude și prieteni. Alții însă nu au luat în serios acest avertisment. Până la urmă, totul depinde de responsabilitatea fiecăruia dintre noi.“

PRIMARUL ORAȘULUI SÂNGERA VALERIU POPA: „SPERĂM SĂ SE ÎNȚELEAGĂ CĂ CETĂȚENII POT SĂ NE AJUTE DOAR DACĂ STAU ACASĂ“

Șase persoane din orașul Sângera sunt infectate cu noul coronavirus. După confirmarea celui de-al doilea caz la un asistent medical, Centrul de Sănătate din localitate a fost închis, iar cei 24 de angajați ai instituției se află în carantină. Centrul de Sănătate din Revaca (localitate ce intră în componența orașului Sângera), de asemenea a fost închis, după ce patru angajați au fost nevoiți să se izoleze la domiciliu. La 8 aprilie, în cazul în care nu vor fi confirmate noi cazuri de COVID-19, aceste două Centre ar putea să-și reia activitatea.

Primarul orașului Sângera Valeriu Popa spune că au fost făcute publice numerele medicilor de familie care sunt în carantină, astfel încât cetățenii să poată primi consultații la telefon. „De asemenea, oamenii pot merge la Centrul de Sănătate din Dobrogea (a treia localitate din componența orașului), la Centrele Medicilor de Familie din sectorul Botanică al municipiului Chișinău sau să apeleze la Servi-

ciul 112.“ Potrivit alesului local, deocamdată nu au existat plângeri din partea cetățenilor că nu ar putea beneficia de servicii medicale.

Valeriu Popa a afirmat că primăria a procurat de la patru agenți economici măști și alt echipament necesar de protecție. „Am discutat și cu alți primari și am înțeles că toți au aceeași problemă, măștile sunt foarte greu de găsit, mai ales cele mai calitative. Acum avem peste o mie de perechi de mănuși, circa 700-800 de măști, dar și de dezinfectant. Din momentul în care medicii de familie vor ieși la serviciu, stocurile noastre vor ajunge pentru circa 10 zile și nu știu de unde să procurăm alt echipament de acest fel.“ În alt context, primarul a confirmat că deși toate Centrele de Sănătate din RM sunt finanțate direct din bugetul de stat, „dacă personalul medical ne spune că nu are măști, de exemplu, noi nu putem să nu ajutăm“.

Deoarece în această perioadă de pandemie consilierii locali nu se pot întruni, Comisia pentru Situații Excepționale este cea care poate adopta anumite decizii. „Ne-am întrunit în cadrul acestei Comisii și am alocat o anumită

sumă de bani din Fondul de rezervă pentru necesitățile ce apar.“

În afară de banii din bugetul local, în Sângera a fost lansată o campanie de colectare a fondurilor pentru combaterea răspândirii infecției. Până în acest moment s-au acumulat circa 16000 lei. Acești bani vor fi redirecționați pentru procurarea echipamentului pentru medici dar și pentru păturile social-vulnerabile. „Mulți oameni au rămas în această perioadă fără niciun fel de venit și vrem să ne asigurăm că vom putea să-i ajutăm. Deja am inițiat campania „Fii voluntar“ în cadrul căreia s-au implicat circa 20 de oameni. Am rugat să ne telefoneze cei care au nevoie de ajutor. De asemenea, am făcut apel ca cetățenii să se intereseze dacă vecinii lor mai în vârstă au nevoie de alimente sau alt suport. Astfel, în decurs de 3 zile am ajuns la 30-35 de persoane.“

În această perioadă, primăria orașului Sângera dezinfectează cele mai aglomerate locuri publice. Toate terenurile de joacă au fost izolate. Primăria a realizat spoturi video în care îndeamnă oamenii să stea acasă. „Zilnic

„AM DISCUTAT ȘI CU ALȚI PRIMARI ȘI AM ÎNȚELES CĂ TOȚI AU ACEEAȘI PROBLEMĂ, MĂȘTILE SUNT FOARTE GREU DE GĂSIT, MAI ALES CELE MAI CALITATIVE.“

informăm cetățenii despre situația actuală din Sângera, îi îndemnăm să respecte deciziile instituțiilor locale și centrale. Astfel ne dorim să se înțeleagă că cetățenii pot să ne ajute doar dacă stau acasă.“

PRIMARUL COMUNEI SĂRATA VECHĂ, FĂLEȘTI MARIA GALIȚ: „PENTRU O BUNĂ PARTE DIN COPII ALIMENTAREA DE BAZĂ ERA ÎN CADRUL INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT“

În comuna Sărata Veche din Fălești a fost confirmat primul caz de infectare cu COVID-19. Alte 163 de persoane se află în carantină la domiciliu, 51 dintre acestea au revenit de peste hotare iar 74 activează la fabrica din Fălești care produce jucării pentru ouăle „Kinder“. Persoana infectată din Sărata Veche este soțul uneia dintre angajatele fabricii de jucării.

Potrivit primarului Maria Galiț, la întreprinderea din Fălești oamenii erau aduși din diverse localități ale raionului cu autobuzul. „Încă la prima ședință a Comisiei Situații Excepționale Raionale care a avut loc la 11 martie, mai mulți primari am solicitat să fie închisă fabrica. Cu toate acestea, activitatea acesteia nu putea fi sistată în baza deciziei Consiliului Raional, era nevoie de decizia Mi-

nisterului Economiei, în subordinea căreia se află toate întreprinderile cu capital mixt.“ Abia la 3 aprilie, după înregistrarea printre angajați a unor cazuri de îmbolnăvire cu noul coronavirus, a fost sistată temporar activitatea întreprinderii.

Primarul Maria Galiț este și ea în carantină la domiciliu. Izolarea a fost necesară după ce alesul local a

ajuns la spitalul din Fălești cu pancreatită, iar la unul dintre pacienții instituției medicale a fost confirmată noua infecție.

Alesul local continuă să activeze de acasă. Telefonul și computerul sunt indispensabile în această perioadă pentru a păstra legătura cu angajații din primărie și locuitorii din Sărata Veche. „Monitorizăm situația,

ținem legătura cu medicul de familie, telefonăm cetățenii și le spunem să stea acasă. Persoanele care vin de peste hotare mă contactează și le spun ce trebuie să întreprindă.“ În afară de aceasta, polițistul de sector le-a dat să semneze o recipisă tuturor celor care au revenit acum acasă. Astfel aceștia își asumă responsabilitatea să respecte regimul de carantină și conștientizează că altfel vor fi amendați.

Maria Galiț afirmă că administrația publică locală din Sărata Veche nu prea dispune de măști și nici nu prea știe de unde ar putea să facă rost de acestea. „Mănuși procurasem mai devreme deoarece le foloseam în grădinițe pentru dezinfectarea spațiilor.“

Primarul a atras atenția că pentru o bună parte din copii din localitate, alimentarea de bază era în cadrul instituțiilor de învățământ. „Mă gândesc că acum pentru mulți

dintre ei este foarte greu. Rezervele pe care le-am avut la grădiniță le-am repartizat acestor familii. Consider că banii din bugetul local destinați alimentației copiilor ar putea fi redirecționați pentru procurarea pachetelor cu produse alimentare și distribuirea acestora păturilor social-vulnerabile cu mulți copii, pentru ca ei să-și întărească imunitatea și să nu fie afectați de acest virus.“

O altă problemă constatată de alesul local este inactivitatea agenților economici și riscul înregistrării pierderilor mari sau chiar a falimentului acestora. „Prin intermediul rețelelor de socializare invităm oamenii să procure marfă de la producătorii locali. Unii fac livrări la domiciliu, dar i-am avertizat să fie foarte prudenți și să respecte toate măsurile de precauție.“

PRIMARUL ORAȘULUI STĂUCENI ALEXANDRU VORNICU: „AUTORITĂȚILE CENTRALE AR TREBUI SĂ REGLEMENTEZE STATUTUL JURIDIC AL ȘEDINȚELOR ONLINE ALE CONSILIILOR LOCALE”

Primăria orașului Stăuceni, municipiul Chișinău este printre primele care a organizat o ședință online cu participarea primarului și consilierilor locali. Alesul local Alexandru Vornicu explică faptul că în perioada stării de urgență, responsabilă de administrarea localității este Comisia Locală pentru Situații Excepționale. „Totuși, oamenii au votat și consilierii locali și am considerat necesar ca și ei să cunoască ce preocupări avem.”

În cadrul ședinței online, primarul a prezentat un raport de activitate și a solicitat opinia consilierilor în ceea ce privește gestionarea situației epidemiologice din Stăuceni. Totodată, unul dintre consilierii locali din oraș este medic epidemiolog, la această etapă fiind în prima linie în lupta cu COVID-19. Medicul le-a recomandat reprezentanților APL unele acțiuni pe care ar trebui să întreprindă în

această situație de criză. „A fost o ședință informativă-consultativă, nu putem vorbi despre caracterul oficial al acesteia. Pe lângă situația epidemiologică, am discutat despre toate proiectele care sunt în derulare în localitate și am primit acceptul consilierilor pentru a continua lucrările. Astfel

m-am convins că ceea ce fac este corect», a afirmat Alexandru Vornicu.

Alesul local a menționat că procesul de organizare a ședinței online nu a fost complicat. „Am îndrumat consilierii la telefon cum să instaleze aplicația și cum să se conecteze. Pentru prima dată am făcut acest

efort iar partea bună este că am avut o ședință lucrativă.” Alexandru Vornicu este de părere că această practică va fi utilizată și atunci când lucrurile vor reveni la normalitate deoarece întrunirile online ar putea fi organizate mai des decât cele când e nevoie de prezența mai multor oameni într-un anumit loc.

Cu toate acestea, primarul de Stăuceni consideră că ședințele online ar trebui să aibă legalitate. „Avem proiecte care trebuie examinate în cadrul Consiliului local. În caz de extremă necesitate ne vom întruni într-un spațiu mai mare, păstrând distanța socială. Cred totuși că autoritățile centrale ar trebui să adopte o decizie prin care să ofere forță juridică ședințelor online ale Consiliilor locale, cu condiția ca înregistrările video să fie expediate Cancelariei de Stat și să constituie o dovadă a fiecărui vot pentru sau împotriva unui sau altui proiect de decizie.”

Despre proiectele care sunt în derulare în Stăuceni, primarul spune

că se execută acelea care au fost licitate până la instituirea stării de urgență și a amintit că lucrările de construcție sunt permise de către Comisia Națională pentru Situații Excepționale. „La ora actuală nu inițiem nicio licitație, doar executăm ceea ce ne-am asumat anterior.”

În orașul Stăuceni sunt cinci cazuri confirmate cu COVID-19 și unul tratat. În încercarea de a nu admite formarea focarelor, zilnic sunt igienizate scările blocurilor locative, stațiile de așteptare și drumurile. În afară de aceasta, primăria a organizat o amplă campanie de informare a populației și, potrivit primarului, oamenii sunt responsabili.

Întrebat cu ce probleme s-a confruntat de la instituirea stării de urgență în RM, Alexandru Vornicu a afirmat că acum este mai greu de activat. „Trebuie să ne mobilizăm pentru a limita răspândirea virusului. Totodată, sunt proiecte în derulare care necesită implicare și timp.» Primarul și-a exprimat speranța că în curând vom reveni la normalitate și vom activa într-un regim obișnuit.

BĂLCEANA, HÂNCEȘTI – DRAMA PRIMEI COMUNITĂȚI DIN REPUBLICA MOLDOVA AFECTATE DE PANDEMIE

Acest articol prezintă drama prin care trec oamenii dintr-o comunitate afectată de noul coronavirus. Atât în Bălceana, cât și în majoritatea localităților, aleșii locali sunt cei care gestionează această criză. Expunându-se pericolului infectării, primarii sunt cei care readuc speranța în inimile oamenilor, prin intermediul prietenilor și a băștinașilor aflați peste hotare găesc echipament și alte lucruri necesare comunităților lor. Primarul din Bălceana a fost nevoit să preia cadavrul femeii care a decedat de COVID-19, să găsească gropari exact în perioada când îndemna consătenii să stea acasă și chiar dacă a intrat în contact cu o persoană căreia i-a fost confirmat diagnosticul, nu a putut să rămână acasă deoarece comunitatea avea nevoie de cineva care să-i ghideze și să le spună că totul va fi bine.

Bălceana este prima localitate din Republica Moldova unde a fost instituită carantina pentru trei săptămâni. Inițial se stabilise că oamenii nu vor putea ieși din localitate 14 zile, însă în această perioadă au mai fost înregistrate cazuri de infectare cu COVID-19 și carantina a fost prelungită până la 7 aprilie. Primarul Lurie Păsat spune că mai ales primele zile au fost

foarte grele atât pentru locuitori, cât și pentru el în calitate de ales local. „Nu era stabilit clar ce înseamnă acest lucru, lumea era disperată, la a patra zi de carantină a survenit decesul primei consătene diagnosticate cu coronavirus, ambulanta venea des în sat, era o situație ieșită din comun.”

„IMPRESIA NOASTRĂ A FOST CĂ AM RĂMAS SINGURI ȘI TREBUIE SĂ NE DESCURCĂM CUM PUTEM”

Odată cu instituirea regimului de carantină la intrarea în satul Bălceana a fost instalat un post de poliție care nu permitea locuitorilor să intre sau să iasă din sat. Un alt drum de la ieșirea din sat duce spre pădure și acolo au fost șase tranșee pentru ca cetățenii să nu poată părăsi localitatea cu autoturismele. „Văzând că autoritățile centrale au alte probleme ne-am creat impresia că am rămas singuri și trebuie să ne descurcăm cum putem. Am făcut apel către săteni să fim uniți și să respectăm regulile stabilite. Inițial erau 10 bolnavi, apoi 11, 12 și tot creștea numărul persoanelor infectate. Toate persoanele diagnosticate au intrat în contact cu prima victimă a COVID-19. Nu apărea alt focar, astfel am înțeles că izolarea e una dintre cele mai eficiente metode.” Lurie Păsat a menționat că autoritățile locale nu cunoșteau toate persoanele cu care a intrat în contact persoana care a revenit din Italia și era infectată, dar în momentul în care s-a aflat despre decesul acesteia, frica a intrat în oameni și ei singuri s-au autoizolat.

„AUTORITĂȚILE NE-AU TRIMIS CADAVRUL ȘI NE-AU SPUS ÎNHUMAȚI-L”

În momentul în care femeia infectată a decedat, primarul a fost telefonat de către directorul Agenției Naționale pentru Sănătate Publică și a fost rugat să organizeze înhumarea. „Eu îndemnam oamenii să stea izolați în case și, în același timp, autoritățile ne-au trimis cadavrul și ne-au spus înhumați-l. Dar cu cine?» Toate rudele apropiate ale victimei COVID-19 erau spitalizate și tot primarul a fost cel care

a căutat groparii. „Am găsit niște oameni care au acceptat să fie gropari. O rudă de-a decedatei ne-a adus cadavrul până la intrarea în sat. De acolo am preluat noi corpul neînșuflețit și ne-am deplasat direct la cimitir. La ceremonie nu a participat nimeni, doar groparii, preotul care a citit rugăciunile necesare pentru asemenea evenimente și eu”, mărturisește alesul local.

„DIN ACEL MOMENT, CA LA ORICE OM, A APĂRUT ȘI LA MINE FRICA, DAR NU PUTEAM STA IZOLAT DEOARECE ÎN LOCALITATE ERA O SITUAȚIE DE CRIZĂ”

Între timp, dintre cele 16 persoane infectate, patru au fost externate, printre acestea fiind și medicul care activează la Bălceana. „Am vorbit cu el, se simte bine, trebuie să mai stea izolat încă 14 zile, după care îl așteptăm la lucru. A fost dificil deoarece în această perioadă de izolare, oamenii din Bălceana au rămas și fără medic, însă în afară de acest virus, mulți acuzau și alte probleme de sănătate.»

Primarul a recunoscut că intrase în contact cu medicul. „Pe 10 martie am convocat Comisia pentru Situații Excepționale și așa cum era firesc am invitat și medicul. Eram eu și secretara în momentul în care am discutat cu acesta, ceilalți membri ai Comisiei încă nu veniseră. Deși purta mască, ochii medicului erau roșii și l-am întrebat dacă nu cumva a fost și el infectat. Credea că e o simplă răceală, dar peste trei zile diagnosticul i-a fost confirmat. Din acel moment, ca la orice om, a apărut și la mine frica, dar nu puteam să mă izolez deoarece în localitate era o situație de criză.”

După decesul femeii care a revenit din Italia, oamenii din Bălceana se întrebau cine e următorul, poliția mergea prin sat și îi atenționa să stea acasă, era multă panică și alesul local era convins că trebuie să intervină. „Mulți dintre consilierii la care apelam după ajutor erau în carantină. Înțelegeam perfect situația, fiecare se gândea la sănătatea lui și a familiei lui. Deoarece așa mi-a fost destinul de a fi primar, nu puteam să las oamenii din

localitate și am început să întreprind măsurile care, până la urmă, au avut efecte», afirmă Lurie Păsat.

„DACĂ ÎN ACESTE TREI SĂPTĂMÂNI LA ORA 10.00 AVEAM 500 DE APELURI ȘI TELEFONUL SE DESCĂRCA DE DOUĂ ORI PE ZI, ÎN PRIMA ZI DE DUPĂ CARANTINĂ AM AVUT DOAR 10 APELURI PÂNĂ LA ORA 10.00.”

Potrivit primarului de Bălceana, în cazul acestei epidemii nu trebuie să fim panicați și nici stresați. „Le-am amintit consătenilor că am mai trecut prin situații grele și am reușit. Cred că împreună am putut readuce speranța în inimile oamenilor.”

Chiar dacă oficial în localitate nu mai este carantină, primarul a anunțat cetățenii că, de fapt, nu se schimbă nimic. „Trebuie să rămânem izolați, o singură persoană din familie să iasă atunci când acest lucru este necesar și să respectăm distanța socială, nu de un metru, dar măcar de doi. Am văzut că oamenii respectă aceste reguli, inclusiv la magazin, nu fac deplasări inutile, ies din case doar dacă au nevoie de medicamente și produse alimentare.”

Alesul local consideră că partea bună a scoaterii regimului de carantină este faptul că se ia povara de pe o singură persoană. „Toate întrebările care le avea fiecare familie erau adresate doar primarului. Dacă în aceste trei săptămâni la ora 10.00 aveam 500 de apeluri și telefonul se descărca de două ori pe zi, în prima zi de după carantină am avut doar 10 apeluri până la ora 10.00.”

Oamenii din Bălceana încep să-și soluționeze problemele de sine stătător. Cineva a mers să-și procure o butelie cu gaz, altul medicamente, altcineva să retragă numerar la bancomat. Regimul rămâne același, pur și simplu există puțină libertate de a intra și de a ieși din sat.

Ana MORARU,
Serviciul de Comunicare
al CALM

PRIMARUL DE GLODENI STELA ONUȚU: „DE LA TV AM AFLAT CĂ ÎN ORAȘ VA FI INSTITUITĂ GARANTINA“

La 14 aprilie, la intrarea în orașul Glodeni au fost instalate trei puncte de control și au fost dislocați angajații ai Ministerului de Interne și militari ai Forțelor Armate. Instituirea carantinei a fost necesară deoarece în această localitate sunt deja circa 40 de persoane infectate cu COVID-19. Acum, pentru a intra sau a ieși din Glodeni este nevoie de un permis eliberat de polițiști.

AUTORITĂȚILE CENTRALE NU TRANSFERĂ NICIUN LEU LOCALITĂȚILOR AFECTATE DE PANDEMIE

Primarul Stela Onuțu a aflat de la TV că în orașul pe care îl gestionează va fi instituită carantina. „Abia pe 14 aprilie șeful Serviciului Situații Excepționale ne-a transmis un regulament ce prevede anumite acțiuni. Totuși, nu au fost delimitate cu exactitate care sunt sarcinile nivelului I de administrare, nivelului II și ale administrației centrale.“ În aceste condiții, Stela Onuțu afirmă că aleșii locali sunt nevoiți să acționeze după cum consideră de cuviință, dar nu exclude că după ce va trece această perioadă, unii dintre primari ar putea fi trași la răspundere pentru unele decizii pe care le iau acum.

De asemenea, autoritățile locale din Glodeni au fost informate despre faptul că trebuie să ofere trei mese pe zi celor 30 de militari și carabinieri care în această perioadă vor patrula orașul. Deoarece autoritățile centrale nu transferă niciun leu localităților afectate de pandemie, la nivel local fiecare se descurcă

cum poate. „Suntem limitați în acțiuni deoarece nu avem un sold de rezervă și nici nu putem convoca ședința Consiliului local pentru alocarea unor resurse financiare. Îmi pare rău că banii prevăzuți pentru alte necesități ale orașului vor fi cheltuiți acum, sperăm însă că aceste acțiuni vor contribui la combaterea răspândirii virusului iar numărul cetățenilor infectați nu va continua să crească.“

Potrivit Stelei Onuțu, primarul are obligația să explice cetățenilor ce se întâmplă și să-i îndemne să aibă un comportament adecvat situației, deoarece toată această situație a supus populația la o imensă presiune psihologică. Astfel, primarul împreună cu preotul, medicul și polițistul trebuie să fie niște îndrumători ai cetățenilor dintr-o comunitate.

FOCARUL A IZBUCNIT ACOLO UNDE NE-AM AȘTEPTAT CEL MAI PUȚIN, ÎN INSTITUȚIA MEDICALĂ DIN LOCALITATE

„Noi, APL, am întreprins toate măsurile posibile de prevenire a răspândirii infecției, am informat populația despre acest pericol,

despre necesitatea respectării distanței sociale și a autoizolării. Din păcate, focarul a izbucnit acolo unde ne-am așteptat cel mai puțin, în instituția medicală din localitate.“ Cu toate acestea, spitalul raional Glodeni a fost transformat în instituție care tratează bolnavii de COVID-19. Bolnavii cu forme ușoare ale infecției vor fi tratați la domiciliu, prin administrarea medicamentelor la indicația medicilor de familie. Pacienții cu alte maladii sunt direcționați la instituții medicale din alte localități.

PAȘTELE SĂRBĂTORIT ÎN CARANTINĂ

Stela Onuțu ne-a explicat că slujba de Înviere va avea loc fără participarea enoriașilor, carabinieri și polițiștii vor avea grijă ca oamenii să respecte regulile impuse de autorități. „Înțelegem că vor fi și unii creștini care nu vor ține cont de aceste indicații, dar ne vom strădui să le explicăm că în acest an Paștele va fi sărbătorit altfel. Sperăm să nu ajungem în situația în care oamenii să fie amendați pentru că nu respectă aceste norme.“

VALERIU MUSTEAȚĂ: „NOI, PRIMARI, TREBUIE SĂ FIM OPTIMIȘTI PENTRU A-I ÎNCURAJA PE OAMENI, DAR NE ÎNGRIJOREAZĂ SITUAȚIA CREATĂ“

Valeriu Musteață este președinte al Filialei CALM din Căușeni, primar la al șaselea mandat în Săiți, o localitate din raionul Căușeni cu 1200 de locuitori. Medicul de familie vine o dată în săptămână la Săiți. Potrivit statisticilor, anual în Săiți se nasc 12-13 copii, decedează 29-33 de persoane și se căsătoresc circa 13-15 perechi de tineri. Este o realitate valabilă pentru cele mai multe sate din Republica Moldova.

să, drumuri stricate, lipseau autospeciala de stingere a incendiilor și ambulanța. Din 2007 mi-am suflinat mânicile și am început să aduc înapoi ceea ce lipsea în localitate. Nu a fost posibil să restabilim totul. De exemplu, până în anul 1999 la spitalul de sector aveam medic de familie, medic pediatru, aveam ambulanță, medic stomatolog, puteau fi internați 25 de pacienți și oamenii beneficiau pe loc de toate aceste servicii. Odată cu reforma acest spital a fost închis, aceste servicii au dispărut și chiar dacă astăzi avem un centru de sănătate nou, performant, medicul de familie vine la noi doar o dată în săptămână și astfel, chiar dacă avem ambulanță nu o putem folosi.

Toți primarii încearcă să creeze condiții în localitățile lor...

Patru mandate consecutive câștigate din primul tur...

Valeriu Musteață: Din 1987 și până în 1999 am avut două mandate de primar și unul de secretar al Consiliului sătesc, au urmat două mandate în calitate de secretar al județului Tighina și al Consiliului raional Căușeni. După toată această experiență am fost rugat de către consăteni să mă întorc la baștină. Astfel, din 2007 am câștigat patru mandate consecutive din primul tur.

În această perioadă ați reușit să faceți tot ce v-ați propus?

Valeriu Musteață: Primele două mandate au fost de învățătură. Până în 1990 toate problemele dintr-o localitate erau soluționate de către fostele gospodării colective, adică colhozurile. Noi nu aveam o legislație care să reglementeze activitatea primarilor și doar eliberam certificate de naștere, căsătorie și deces. Nu era în competența noastră să soluționăm probleme de ordin social. După ce colhozurile și-au încetat activitatea, toate problemele au ajuns pe umerii primarilor. În 1999, atunci când am plecat din sat, era o anumită infrastructură, activau grădinița, școala, Casa de Cultură, drumuri cât de cât aveam. Perioada în care m-am întors a coincis cu cea a reformelor și am găsit închis spitalul de sector din sat, grădinița închisă

În Săiți lipsesc multe servicii deoarece suntem la o margine de țară și din două părți suntem învecinați cu două sate din Ucraina. Nu avem o benzinărie, o croitorie, o cizmărie, o farmacie, un magazin agricol. Adesea vorbesc cu cei care au plecat peste hotare și le propun să investească în localitatea lor de baștină. Cu părere de rău, nu doar că nu investesc, dar tot mai mulți pleacă.

Oamenii ar putea să beneficieze de aceste servicii la Căușeni...

Valeriu Musteață: Fiind student, frecventam cercul de dans al Universității de Stat „Ion Creangă” și am avut ocazia să mergem în cadrul unui turneu de două săptămâni în Polonia. Pentru a perfectă documentele necesare a trebuit să așteptăm luni întregi aprobarea de la Moscova. Astăzi, având pașapoarte biometrice sau românești, oamenii pleacă în momentul în care decid acest lucru. Săiți e la 18 km de Căușeni, acolo este un centru performant de tineret și sport, sunt cercuri sportive, artistice, pot fi învățate limbi străine, ceea ce eu în sat nu am. Dacă drumul e bun, am putea parcurge acești 18 km în circa 15 minute. Adică avem nevoie de un drum renovat și transport care să circule des și nu va fi o problemă pentru locuitorii satului să vină la Căușeni și să-și soluționeze problemele. Am făcut o statistică a ultimilor 4-5 ani și vreau să vă spun că în fiecare an în Săiți se nasc 12-13 copii și decedează 29-33 de persoane. Se căsătoresc circa 15 perechi de tineri. Dacă acum mai avem câte două clase paralele, ținând cont că în anul 2019 s-au născut 13 copii, peste șapte ani va fi doar o clasă și aceea incompletă, dacă o parte din părinții acestora nu vor pleca până atunci. Acesta este tabloul trist al satelor noastre. Noi, primarii, trebuie să fim optimiști pentru a-i încuraja pe oameni, dar atunci când suntem singuri nu putem să nu ne îngrijoreze situația creată.

PRIMARUL DE OLĂNEȘTI, ȘTEFAN VODĂ IURIE OSTAFII: „DEZVOLTAREA AGRICULTURII AR TREBUI SĂ FIE O PRIORITATE A STATULUI“

Olănești este una dintre cele mai vechi localități din zona Nistrului de Jos. În urma săpăturilor arheologice s-a stabilit că aceste locuri sunt populate de mai multe milenii. Potrivit legendelor, denumirea satului provine ori de la „olane” - obiecte confecționate din lut ars de că care meșterii locului pentru acoperișul caselor, ori de la „om de neam” - oameni care se îndeletniceau cu agricultura și creșterea viteilor. La alegerile generale locale din 2019, având experiența a două mandate de consilier local, Iurie Ostafii a devenit primar al satului Olănești, Ștefan Vodă.

De ce au nevoie oamenii din Olănești?

Iurie Ostafii: De drumuri, iluminare stradală, apă potabilă. Avem nevoie și de canalizare, mai ales în regiunea fabricii de conserve, acolo unde sunt mai multe blocuri de locuit.

Fabrica de conserve activează?

Iurie Ostafii: Cu părere de rău, activitatea acesteia, dar și a centrului de colectare a pâinii au fost sistate acum mulți ani. Avem doar agenți economici care activează în câmp, astfel oamenii sunt nevoiți să plece.

Și cum am putea să-i oprim?

Iurie Ostafii: Este nevoie de politici la nivel de țară. Trebuie deschise locuri de muncă. Toți cetățenii trebuie să aibă o sursă de existență.

Agricultura ar putea deveni profitabilă?

Iurie Ostafii: Agricultura ar putea să mențină oamenii în localități, însă acestui domeniu i se acordă puțină atenție. Irigarea este o problemă, mai ales pentru zona noastră, Stepă Bugeacului. Aici se atestă o secetă fără precedent, nici nu știu cum agenții economici vor ieși din acest impas. Existau stațiile de pompare a apei, acum se formează asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigație. Statul ar trebui să aibă în vizor acest domeniu, aceste stații sunt distruse cam în proporție de 70%, dar măcar ce a rămas trebuie păstrat, renovat și să activeze. Dezvoltarea agriculturii ar putea să-i determine pe oameni să rămână în sate, pentru aceasta este nevoie de o abordare conștientă și de politici ce ar susține acest domeniu.

NINA CERETEU: „STAREA ASTA DE URGENTĂ NU ȘTIU CUM SE ÎNTÂMPLĂ CĂ NU-I PENTRU TOȚI LA FEL”

În legătură cu răspândirea infecției COVID-19, Primăria orașului Drochia, în comun cu ÎM APĂ CANAL Drochia, întreprind măsuri de dezinfectare a trotuarelor și a platformelor cu tomberoane de gunoi din oraș. Deși lumea este obosită de această stare de carantină și situație de urgență, chiar dacă e foarte greu și poate chiar deja insuportabil, trebuie să rezistăm și să depășim, împreună această situație dificilă, este îndemnul Ninei Cereteu, primar al orașului Drochia.

Nina Cereteu: „Atât orașul, cât și raionul Drochia se descurcă destul de bine până la acest moment, mă refer la numărul de infectați, persoane infectate cu COVID-19, în oraș avem doar o singură persoană infectată. Acest fapt denotă că locuitorii orașului sunt responsabili, respectă regulile sanitar-igienice necesare pentru această perioadă, respectă distanța socială, măsurile de siguranță ce țin de măști și măști. Este îmbucurător, desigur, deși știu că este foarte greu, pentru că foarte mulți dintre ei stau acasă neavând o sursă de existență, pentru că cei din sectorul public, deși stau acasă, lor salariul le merge, iar cei din sectorul privat nu au cu ce să se întrețină. Dar totuși cel puțin până la momentul respectă aceste reguli și aceste cerințe și, slavă Domnului, avem doar o singură persoană cu statut de infectată și sperăm să depășim această criză, această pandemie doar cu această persoană și să nu mai avem mai mulți.”

Europa Liberă: În pușculița, în vistieria primăriei vin taxe, impozite tocmai de la reprezentanții mediului privat și cu acești bani reușiți să acoperiți o parte din problemele urbei, orașului. Acum, dacă au fost sistate activitățile, cine ar trebui primii să le întindă o mână de ajutor? Pentru că am fost la Drochia și știu, e mare disperarea în rândul mediului de afaceri.

Nina Cereteu: „Da, într-adevăr, în rândul mediului de afaceri disperarea

e foarte mare, pentru că, de fapt, nu doar o parte din probleme noi le acoperim în baza impozitelor pe care le achită agenții economici, dar aproape în totalitate, pentru că foarte puțin ceea ce ne ajunge nouă din transferurile din partea statului care vin cu destinație specială ca să rezolvăm anumite probleme. Marea majoritate a problemelor localității noi le rezolvăm anume pe aceste impozite și acum, când ei sunt obligați să-și sisteze activitatea, noi suntem conștienți de faptul că atât ei, care o parte este mare probabilitatea să nu se mai deschidă în genere, cei mici, care au luat credite și erau doar la început. Ei recunosc faptul că nu știu dacă vor mai face față să se deschidă și să meargă în continuare, să le fie profitabilă afacerea, dacă vor face față acestor provocări. Și, în această situație, administrația publică centrală chiar ar trebui să aprobe în regim de urgență anumite măsuri pentru susținerea sectorului privat, susținerea agenților economici, pentru că în caz contrar nu doar localitățile, nu doar administrația publică locală va întâmpina mari dificultăți, dar întreaga țară, fiindcă economia țării se bazează în principal pe acești agenți economici mici. Cum se descurcă ei, dar ei întrețineau țara și o țineau pe umeri. Acum eu nu știu cât de gravă va fi situația și cât de mult noi vom fi nevoiți să stăm încă în această stare de urgență.”

Europa Liberă: A anunțat astăzi

premierul că s-ar putea pe 26 aprilie, dacă se menține sub control numărul celor infectați, să se permită reluarea activităților economice.

Nina Cereteu: „Ar fi foarte bine și chiar așa vrea și prin intermediul Dvs. să venim cu un apel către toți cetățenii republicii, dat fiind faptul că se apropie sfintele sărbători de Paști – să fim dublu responsabili, să încercăm ca aceste sărbători să le stăm totuși acasă. Noi o să reușim să ne vedem cu cei dragi, chiar dacă sărbătorile acestea au un spirit aparte, așa, și suntem deprinși să mergem la cei dragi în sânul familiei, o să le reușim pe toate, dacă o să depășim criza și în aceste sărbători o să menținem numărul de persoane cu statut de infectate care este la acest moment, atunci poate vom reuși pe 27 să ne reluăm toate activitățile, după cum a spus și premierul, dar dacă noi nu vom respecta aceste condiții, sărbătorile pascale pentru noi acum sunt o provocare foarte mare. Dacă cetățenii noștri nu vor conștientiza și nu vor respecta aceste cerințe pentru a sta totuși acasă de aceste sărbători, atunci riscăm să avem un val mult mai mare de infecții.”

Europa Liberă: Cel mai probabil vor fi făcute rectificări la buget. Credeți că acum cei de la centru se vor mai uita la culoarea politică a celor care guvernează în teritoriul sau lucrurile se vor depăși?

Nina Cereteu: „Aș vrea să cred că nu se vor uita, așa vrea să cred, deși până acum, oricât de multe speranțe am avut, de fiecare dată când se schimbă câte un guvern, câte o guvernare, pentru că în ultima perioadă am avut multe guverne, așa, s-au tot perindat guvernele la noi și de fiecare dată aveam speranțe mari că poate măcar aceștia își vor schimba atitudinea față de administrația publică locală, deoarece într-un final administrația publică locală este cea care rezolvă toate problemele locuitorilor și chiar nu contează culoarea politică a unui primar sau a altuia. Dar din păcate, până la momentul de față nu am avut dovezi clare că nu contează culoarea politică, totuși au fost... Cea mai mare

frică a noastră, a administrației publice locale, este să ajungem să intrăm în incapacitate de plată, adică să putem achita salariile bugetarilor, pentru că, bunăoară, anul trecut în septembrie noi am ajuns în situația că, cu foarte mari greutăți, am achitat salariile până la sfârșitul anului.”

Europa Liberă: Anul acesta ar putea fi și mai vulnerabil, ținând cont de consecințele care vor urma în perioada post-COVID.

Nina Cereteu: „Da, noi în situația actuală, deși avem un plan de acțiuni aprobat prin ședința consiliului, vreau să vă spun că foarte puțin am întreprins din ceea ce presupune cheltuieli mari, foarte puține acțiuni din planul respectiv le-am întreprins, pentru că suntem conștienți de faptul că nu vom putea să acumulăm acești bani în buget. Și să petrecem aceste licitații publice și să nu avem pe ce să achităm serviciile, nu putem să ne permitem această eroare. De aceea nu am întreprins măsuri, așteptăm să vedem ce va urma și care vor fi necesitățile urgente.”

Europa Liberă: Dar licitațiile au fost sistate?

Nina Cereteu: „Da, licitațiile au fost sistate, pentru că nu știm dacă o să fim în genere în stare să achităm toate cele ce au fost planificate.”

Europa Liberă: Cel puțin, bani pentru întreprinderile care sunt în subordonarea administrației publice locale există pe moment? Știu că apăsă problema că în caz dacă cetățenii nu vor achita facturile integral, ar putea să apară și aici goluri.”

Nina Cereteu: „Este adevărat, pentru că întreprinderile municipale sunt la autofinanțare, sunt la autogestione și la fel cum întreprinderea municipală piața din Drochia și-a sistat activitatea, care la fel se întreține și are un colectiv la care trebuie achitate salariile și ei nu au în prezent de unde să le achite. La fel este și întreprinderea municipală „Apă-Canal”, care gestionează livrarea apei și deservirea canalizației, evacuarea deșeurilor din oraș, luna precedentă ei au luat doar

40% din totalul facturilor livrate către consumatori și, respectiv, nici ei nu au cu ce să-și onoreze obligațiunile față de angajați, dar nu mai vorbesc să achite facturile pentru lumină, combustibili pe care îi cheltuie în fiecare zi și toate celelalte. Și dacă primăria nu va avea de unde să le compenseze aceste decalaje și pierderi pe care le au, atunci riscăm și ei să-și sisteze activitatea, dar nu știu cum va fi asta. Reiese că instituțiile statului funcționează în continuare, de exemplu, Inspectoratul Fiscal își ia toate impozitele pe care trebuie să le ia, pune sechestrul pe conturi, își ia banii pe care trebuie să-i ia din conturi de la întreprinderile municipale, chiar dacă suntem în perioada de stare de urgență, starea asta nu știu cum se întâmplă că nu-i pentru toți la fel. De exemplu, noi în situația dată nu vedem nicio susținere din partea statului, pentru că ar trebui ca întreprinderile municipale, întreprinderile care sunt de importanță vitală, doar întreprinderea care livrează apă, care evacuează deșeurile, acestea sunt întreprinderi de importanță vitală pentru o localitate și în situația în care ele nu sunt susținute de către stat, fiindcă nu ar trebui Inspectoratul Fiscal sau Casa Națională de Asigurări în Medicină să ia toate impozitele pe care le au ei de luat, ar trebui tot o perioadă oarecare să-i aștepte, ca să putem reveni la normal. Ei au fost întotdeauna contribuabili care și-au achitat toate impozitele la timp, ar trebui și ei să fie scutiți acum sau cel puțin să fie amânate perioade de achitare a acestor impozite.”

Europa Liberă: Dar Dvs. la primărie ați făcut cumva un program post-criză, post-coronavirus?

Nina Cereteu: „Nu avem încă, pentru că nu știm când o să se termine. Trebuie să avem o imagine clară, să vedem ce avem și ce trebuie să facem în continuare, pentru că cel puțin pe moment situația este încă incertă. Noi vrem să sperăm că în curând într-adevăr vom reuși să depășim și pe 27 să revenim la normal, să-și reia toate instituțiile activitățile, dar încă suntem sceptici la acest capitol.”

PRIMARUL DE FĂLEȘTI ALEXANDR SEVERIN: „ÎN SPITALUL RAIONAL DIN FĂLEȘTI LUCREAZĂ DOAR ȘASE MEDICI ÎN TREI SCHIMBURI”

La 15 aprilie în orașul Fălești erau 29 de persoane infectate cu COVID-19. Circa 200 de persoane sunt în regim de carantină și alte 300 sunt monitorizate de acasă.

Potrivit primarului orașului Fălești Alexandr Severin, în oraș erau două focare de infecție, unul dintre acestea fiind spitalul raional din Fălești. „O pacientă care între timp a decedat a ascuns că a intrat în contact cu o persoană infectată și a fost internată în spital pentru a fi tratată de boli cardiace. Tocmai în a patra zi de la internare i-a apărut febra, până atunci însă personalul medical nu a întreprins măsuri de protecție.” Potrivit alesului local, al doilea focar de infecție a fost la întreprinderea cu capital străin unde sunt produse jucării pentru ouă din ciocolată. „Activitatea întreprinderii a fost sistată după ce au fost depistate cazuri de infecție cu COVID -19 la câțiva dintre cei 500 de angajați.”

Conforma datelor Ministerului Sănătății, 32 de angajați medicali ai spitalului raional din Fălești sunt la ora actuală infectați cu COVID-19. De la

primarul de Fălești am aflat că din cei circa 120 de angajați ai instituției medicale, 70 se află în carantină. Din cei 47 de medici, 20 sunt în concediu de boală sau concediu din cont propriu și doar șase medici lucrează la ora actuală în trei schimburi. „În spital nu sunt internați alți pacienți decât cei care au simptome ale COVID-19. Cei care acuză alte dureri sunt transferați la alte spitale raionale.”

Și în ajunul sărbătorilor de Paști, Alexandr Severin spune că APL din Fălești sunt într-o strânsă colaborare cu Inspectoratul de Poliție, Centrul de Sănătate Publică și Centrul Medicilor de Familie. Alesul local a afirmat că prin intermediul mass-media locale, dar și a rețelelor de socializare, oamenii sunt informați să evite deplasările la lăcașurile sfinte. „Sperăm că lumea va fi înțelegătoare și lăcașurile sfinte își vor desfășura activitatea fără enoriași. Am observat că de Florii nu au fost depistate încălcări.” Alesul local cunoaște că părerile oamenilor sunt împărțite atunci când e vorba de participarea sau nu la slujba de Înviere dar speră că toți credincioșii vor conștientiza că în această perioadă cel mai bine e să păstrăm distanța socială.

Alexandr Severin a recunoscut că acum funcția de primar presupune să își pună în pericol viața sa și a familiei, dar nu poate să nu fie la datorie. „Chiar dacă până la 17 aprilie bugetarii au liber, aleșii locali continuă să activeze de la distanță, iar dacă sunt cazuri de urgență atunci ne deplasăm la locul de muncă sau acolo unde este nevoie de prezența noastră”. În afară

de aceasta, întreprinderea municipală gospodăria comunală continuă să își desfășoare activitatea. Angajații întreprinderii execută lucrări de dezinfectare a orașului, de salubritate, prestează servicii de apă și canalizare.

Potrivit primarului orașului Fălești, măști sunt în majoritatea farmaciilor din orașul Fălești, iar vânzătorii și agenții economici sunt echipați. „Mănușile se vând foarte repede, probleme mai sunt la asigurarea cu echipamentul necesar, dar această sarcină este a Consiliului raional și a Ministerului Sănătății.” Primăria orașului Fălești a primit o donație de 10 000 de măști care au fost repartizate tuturor serviciilor și agenților economici. Totodată, mai mulți locuitori din orașul Fălești s-au implicat pentru a susține familiile social-vulnerabile, unii agenți economici au acordat ajutor Serviciului Asistență Medicală Urgentă, Spitalului raional, Centrului medicilor de familie, subdiviziunii Situații Excepționale Fălești, dar și Inspectoratului de poliție. Alexandr Severin a constatat cu bucurie că în asemenea situații dificile populația orașului Fălești este receptivă și săritoare la nevoie.

VALENTINA CARASTAN: „ÎN SLOBOZIA MARE SĂRBĂTORIM PAȘTELE ACASĂ”

Stimată doamnă Valentina Carastan, din ce an sunteți primar în Slobozia Mare, unul din cele mai mari, frumoase, îngrijite sate din Republica Moldova?

- Sunt primar al satului Slobozia Mare din anul 2007, sunt la 4-lea mandat.

Felicitări pentru activitatea intensă, în folosul consătenilor Dvs. Spuneți-mi vă rog, în tinerețe nu ați dorit să plecați din sat, precum au făcut-o mii de basarabeni?

- Nu, nu am vrut să plec din sat, dar dacă am rămas, mi-am zis că trebuie să scăpăm de glod, să ne facem o viață demnă, interesantă aici, acasă. Sunt mândră de rădăcinile mele. Noi ne păstrăm frumoasa limbă română, datinile, obiceiurile, bucurându-ne totodată de beneficiile vieții moderne, cu drumuri, iluminare stradală, apeduct, asistență medicală, servicii de calitate. Satul nostru a fost menționat documentar prima dată în anul 1436, dar au trăit oameni aici din vremuri străvechi, dovadă sunt obiectele păstrate la Muzeul de Istorie și Etnografie din Slobozia Mare.

L-am vizitat cu doi ani în urmă, este un muzeu de excepție (director, Gheorghe Plăcintă). Muzeul conține 11 mii de exponate, unele din perioada preistorică, s-au scris și câteva cărți despre istoria satului, aveți și scriitori născuți în Slobozia Mare, de exemplu, poeta Calina Tifan. Ce populație avea satul mai demult și câți oameni locuiesc astăzi în localitate?

- Populația satului a scăzut dramatic, de la 8000, la 5880. Ne-a afectat și pe noi migrația, acest fenomen nu ne-a ocolit. Dar cei care am ales să trăim în satul nostru, avem grijă de el și ne dorim dezvoltarea lui. Dacă ne-am referi, bunăoară, la Muzeul de Istorie și Etnografie, pot să vă spun că a fost schimbat acoperișul muzeului, instituția e unul dintre cele mai vizitate locuri din sat. Mai ales primăvara și vara ne vin mulți oaspeți, turiști, pentru că tot în Slobozia Mare se află Rezervația științifică Prutul de Jos.

La Slobozia Mare e și lacul Be-leu, un miracol al naturii. În lacul Be-leu se întâlnesc peste 20 de specii de pești, inclusiv plătica-de-Dunăre, bibanul-soare, țigănușul-bătrân, crapul, șalăul, văduvița ș.a. Între lunile mai și iulie, înfloresc nuferii galbeni și albi. În bazinul de apă viețuiesc țigănuși negri, egrete albe, în stufării își face cuib lebedele, cocostârcii, berzele. Cum i-ați deprins pe săteni să păstreze aceste frumuseți ale locului?

- De mai mulți ani ecologia satului e în centrul atenției primăriei. Avem mare grijă să nu le fie aduse daune speciilor de plante, păsări, animale. În fiecare an facem curățenie generală în sat și în vale, spre lacul Be-leu. Doar primăvara aceasta nu am mobilizat prea mulți oameni, din cauza pandemiei. Dar ei singuri s-au mobilizat și au făcut curățenie în dreptul gospodăriilor lor.

Ce ne mai puteți spune despre modernizarea localității?

- În ultimii ani, au fost construite 30 kilometri de apeduct și instalate 5 turnuri noi pentru apă potabilă, au fost reparate străzile Ștefan cel Mare și Sportivilor, e în derulare un amplu proiect de iluminare stradală.

De asemenea, s-au efectuat reparații la cele două grădinițe din localitate, la

liceu și gimnaziu, la Școala de Muzică, s-au făcut lucrări de renovare la stadion, a fost reparat trotuarul de pe strada centrală care se numește Ulița Mare. A fost amenajat și un parc, cu donații de la consăteni, mai ales de la cei plecați peste hotare.

Aș aminti că la Slobozia Mare (raionul Cahul) există și o Casă de Cultură cu totul specială, are o capacitate de 1000 (!) de locuri. Clădirea e monument de arhitectură, impresionează tavanul pictat în stilul templelor romane, coloanele înalte, albe, sala în formă de amfiteatru. Aici susțin concerte mulți interpreți din R. Moldova și România, se desfășoară concursuri, sărbători folclorice. Casa de Cultură e și sediul principal al vestitului ansamblu de cântece și dansuri populare „Vatra horelor”, condus de Nicolae Arbuz. Înființat în 1973, ansamblul a pregătit generații de muzicieni, dansatori, participă la festivaluri naționale și internaționale de pe ambele maluri ale Prutului, câștigând premii și trofee.

- Da, e un centru important pentru viața culturală din sat. Ne mândrim că avem o Casă de Cultură atât de mare și arătoasă. Ne bucurăm că am reușit să o renovăm, să facem reparații capitale, acum arată ca nouă!

Ce proiecte mai sunt în desfășurare la Slobozia Mare?

- Avem 4 proiecte depuse, dar cu această pandemie nu se știe când se vor derula. Oricum, suntem foarte activi în cadrul proiectului PNUD/MIDL (Migrație și Dezvoltare Locală), un proiect economic de modernizare a pieței agroalimentare, care este o piață regională și transfrontalieră. Vrem să creăm condiții pentru producătorii locali de carne, lapte, brânză, legume, dorim să construim și o hală. Mai suntem parte a programului Comunitatea Mea, USAID, în cadrul acestuia vom construi 4,5 km de apeduct. Mai avem de reparat unele drumuri, trotuare, continuăm iluminarea stradală, dar din cauza pande-

miei multe lucrări s-au oprit. Așteptăm să treacă pandemia, după care ne revenim. Vom recupera tot.

Care e situația în sat privind îmbolnăvirile de Covid-19?

- Din fericire, nu avem nici un bolnav de Covid la noi în sat. Au revenit de peste hotare 160 de persoane, îndată s-au autoizolat. Oamenii respectă regulile, dar au fost și unele excepții, atunci a intervenit poliția. Eu personal îi telefonez pe fiecare și vorbesc cu ei să stea acasă.

Povești-ne, vă rugăm, de biserică din Slobozia Mare.

- Am avut în sat o biserică foarte mare, Biserica Sfinții arhangheli Mihail și Gavriil, ea a fost construită în anul 1870. Biserica era în formă de cruce, la fiecare din cele patru extremități se înălțau câte patru coloane. Clopotnița avea cinci clopote: trei clopote mari și două mici. Când băteau clopotele, se auzeau tocmai din Galați! Spre nefericirea slobozenilor, biserica a fost distrusă în mod barbar la indicațiile bolșevicilor, în anul 1960. Cu 13 ani în urmă oamenii din sat împreună cu preotul paroh Herța Ion, au construit altă biserică, mult mai mică, noi îi zicem bisericuța.

Ce icoane aveți în casă, doamnă Valentina?

- Avem icoana Sfinții arhangheli Mihail și Gavriil. Hramul satului și al casei noastre e în cinstea acestor Sfinți. Icoana ne-au dat-o nașii când ne-au cununat, pe mine și pe soțul meu Ilie. Mai avem în casă icoana Maicii Domnului, mi-a dăruit-o sora mea, a adus-o de la o mănăstire din munții Apuseni, România, e pictată pe lemn. Ne place să ne adunăm de sărbători, avem doi feciori, unul e la Chișinău, celălalt e cu noi în Slobozia Mare, ambii sunt căsătoriți, ne-au dăruit 2 nepoți. În fiecare an mergeam de Paști la biserică, dar primăvara aceasta vom sărbători acasă.

Un articol de: Irina NECHIT

Sursa: <https://timpul.md>

PRIMARUL ORAȘULUI RÂȘCANI VICTOR BOGATICO: „SPERĂM SĂ REUȘIM SĂ RECUPERĂM TIMPUL PIERDUT”

Bustul lui Gheorghe Râșcanu amplasat în fața Consiliului raional din Râșcani ne amintește de întemeietorul acestei urbe din Republica Moldova. Gheorghe Râșcanu este boierul care a unit satele ce au format orașul Râșcani, iar cu susținerea financiară a acestuia au fost construite mai multe edificii din localitate. Astăzi, orașul cu 11200 de locuitori este îngrijit, are trotuare pavate și străzi reparate, iar obiectivul primarului este de a dezvolta și zonele periferice.

Primarul Victor Bogatico spune că acestea sunt rezultatele a două mandate de muncă, deoarece imediat cum a ajuns în funcția de primar a început să acorde prioritate infrastructurii orașului. Acum nouă ani, întâmplarea a făcut să candideze pentru funcția de primar, iar determinarea de a continua implementarea proiectelor și dezvoltarea ora-

șului l-au motivat să candideze pentru alte două mandate. „Din păcate nu avem nicio instituție care să pregătească primarii. În afară de aceasta, nu există niște criterii concrete care ar selecta doritorii de a candida pentru această funcție“. Victor Bogatico susține că primarul este omul care începe să învețe din prima sa zi de muncă și că abia după expirarea primilor patru ani de mandat înțelegi în ce constă această activitate.

În ultimii 10 ani, prin intermediul proiectelor au fost investiți în orașul Râșcani circa 30 milioane de lei, ceea ce constituie un buget actual al localității. În afară de aceasta, bugetul local s-a majorat de două ori în ultimii șase ani. Primarul Victor Bogatico nu își asumă toate aceste merite, afirmând că majorarea bugetului local a devenit posibilă datorită dezvoltării producerii în localitate, deschiderii unei fabrici de confecționare a încălțăminte sportive, dezvoltării unor mici afaceri, extinderii activității unor magazine,

etc. „Totodată, în această perioadă au fost majorate salariile și astfel mai multe impozite revin bugetului local. De asemenea, de câțiva ani la noi ajung și bani din Fondul Rutier.“

Întrebat cum apreciază rezultatul muncii sale, alesul local spune că cetățenii sunt cei care decid dacă e bine sau nu ceea ce a făcut în calitate de primar. Chiar dacă cetățenii i-au acordat votul de încredere pentru al treilea mandat consecutiv, Victor Bogatico consideră că nu a făcut tot

ce ar fi putut, deoarece multe realizări încă sunt imposibile. „Conducerea statului este foarte politizată, finanțe nu ajung, iar din veniturile locale niciodată nu se va reuși soluționarea tuturor problemelor.“

În casa cu doi primari (soția sa, Nina Cereteu, este ales local în orașul Drochia) apar multe subiecte de interes comun, chiar dacă fiecare localitate se deosebește prin problemele sale, prin mentalitatea oamenilor.

Dezvoltarea sistemului de

canalizare din Râșcani este un alt obiectiv al primarului Victor Bogatico, localitatea are nevoie și de o nouă stație de epurare. „Sistemul existent activează din perioada sovietică și nu mai corespunde normelor actuale. În afară de aceasta, pentru funcționarea acestuia se consumă foarte multă energie deoarece a fost construit în perioada când în oraș exista industrie și stația de epurare era prevăzută pentru stocuri imense. Acum aceste stocuri sunt de câteva ori mai mici și este nevoie de surse considerabile pentru ca acest proces să funcționeze. Construirea sistemului de canalizare și a stației de epurare nu au fost posibile până acum deoarece raionul Râșcani a fost împărțit în două. O parte este inclusă în proiectul privind asigurarea cu apă din râul Prut, iar orașul Râșcani face parte din proiectul Soroca-Bălți care, cel puțin la ora actuală, din păcate, nu este funcțional și astfel am pierdut șansa de a ne alătura proiectului GIZ. Sperăm că vom reuși să recuperăm acest timp pierdut.“

ION PĂDUREȚ, PRIMAR DE POPEASCA, ȘTEFAN VODĂ: „NE STRĂDUIM SĂ CREĂM CONDIȚII PENTRU ACTIVITATEA AGENȚILOR ECONOMICI”

Ion Pădureț este primar la primul mandat în satului Popeasca, Ștefan Vodă. A decis să candideze la alegerile locale din 2019 la solicitarea oamenilor din localitate. Care sunt activitățile oamenilor din Popeasca, dar și despre veniturile și preocupările administrației publice locale din această comunitate este interviul pentru calm.md.

Cu ce se ocupă cei aproape 3000 de locuitori din Popeasca?

Ion Pădureț: Avem locuri de muncă, evident că nu pentru toată populația, dar ne străduim să creăm condiții favorabile pentru activitatea agenților economici. La ora actuală doi agenți economici mari activează în agricultură. Gospodăria agricolă

arendează de la populație cotele de teren agricol, un alt agent economic își desfășoară activitatea în domeniul construcțiilor. În afară de aceasta, avem

o fabrică de vin și un frigider pentru depozitarea fructelor.

Înțeleg că și venituri la bugetul local aveți. Ce vă doriți să faceți cu acești bani?

Ion Pădureț: Necesități sunt multe. Drumurile trebuie reparate, ne dorim să construim sistemul de canalizare pentru întregul sat, Casa de Cultură, dar și interiorul grădiniței de copii necesită a fi renovate, vrem să construim o sală sportivă pentru micuți, etc.

Vă ajung resursele proprii pentru toate aceste investiții?

Ion Pădureț: Bineînțeles că nu. Suntem în negocierii cu organizațiile neguvernamentale Biotica și Eco Contact care și-au manifestat intenția de a cofinanța niște proiecte ce vizează construcția sistemului de canalizare. După elaborarea acestora

vom încerca să căutăm bani pentru implementare. Cu banii din bugetul local reușim, într-o măsură foarte mică, să asigurăm contribuția localității la unele proiecte, dar mizăm și pe contribuția Consiliului raional.

Echipa de la primărie este una pregătită, care poate să ajute primarul sau care trebuie învățată?

Ion Pădureț: Este o echipă pregătită. Până a deveni primar am activat în calitate de consilier local timp de 16 ani, adică lucrul îmi este cunoscut. Îndată după ce am câștigat mandatul de primar am obținut de la Federația de Fotbal în calitate de donație un covor artificial pentru terenul sportiv și acesta deja este funcțional. Astfel tineretul dar și toți doritorii pot să practice sportul, dar și să socializeze mai mult.

PRIMARUL DE HORODIȘTE, RÂȘCANI AGULCEANA SCUTELNIC: „ÎN ORICE LOCALITATE OAMENII AU NEVOIE DE ȘCOALĂ, PRIMĂRIE ȘI BISERICĂ”

Agulceana Scutelnic este primar la al doilea mandat în satul Horodiște, raionul Râșcani. Chiar dacă localitatea oficial are 760 de locuitori, în realitate, în Horodiște au rămas mai puțin de 400 de oameni. Am întrebat-o pe Angela Scutelnic de ce unii oameni doresc să ajungă primari, cum se descurcă o localitate cu un buget modest, dar și ce i-ar motiva pe tineri să rămână acasă.

De ce unii oameni își doresc să devină aleși locali?

Agulceana Scutelnic: Cred că este o mândrie să fii primar. În afară de aceasta, îmi doresc să creez un alt aspect satului meu, să contribuie la dezvoltarea acestuia, să nu îl lăsăm să moară. Migrația constituie o problemă pentru toată Republica Moldova, multe familii au plecat. Dacă pe listă suntem 760, în realitate, în sat sunt prezenți

circa 380 de oameni. Pleacă familii tinere cu copii, pleacă și cei mai în vârstă.

În aceste condiții ce reușiți să faceți pentru comunitatea Dvs.?

Agulceana Scutelnic: Ne ghidăm de ceea ce avem în buget. Avem și puțină susținere din partea Consiliului raional. Astfel am reușit să schimbăm infrastructura în primul mandat, mă refer la drumuri. Important este să fim alături de oameni și chiar dacă posibilitățile sunt modeste, să-i susținem cu ceea ce putem.

Unii consideră că sunt prea multe primării în Republica Moldova...

Agulceana Scutelnic: Probabil se dorește economisirea unor finanțe însă m-ar dura sufletul dacă am rămâne fără primărie. Am 37 de ani de activitate în domeniul educației și îmi pare rău atunci când se închide o școală. În orice localitate, cât de mică, oamenii au nevoie de școală, primărie și biserică.

Ce ar salva satele noastre de la dispariție?

Agulceana Scutelnic: Locurile de muncă. Citesc toată informația pe care o primim de la CALM, care este un prieten devotat, sincer al nostru, al primarilor și sunt informată despre tot ce se întâmplă în comunitățile noastre locale. Foar-

te puțini conaționali de-ai noștri de peste hotare decid să revină și să investească în localitățile lor de baștină. La Horodiște sunt câțiva agenți economici, zilierii participă la cules cireșe și mere. Nu rămâne nici un centimetru de pârlăoagă pentru că toți înțeleg că dacă lucrează vor avea și o bucată de pâine, seceta din această primăvară însă ne îngrijorează pe toți.

În acest mandat ce vă propuneți să realizați?

Agulceana Scutelnic: Avem încă multe drumuri rele. Vrem să amenajăm parcul din fața căminului cultural. Avem posibilitatea să construim un mic teren de sport pentru tineret. Clubul de seniori 50+ activează în localitatea noastră deja al doilea an. Este un grup de femei care scot din anonim tradițiile. Este bine că acordăm multă atenție bătrânilor, dar nu trebuie să uităm nici de tineret. Trebuie să găsim unele activități ca să nu plece și cei care au mai rămas.

PRIMARUL DE PÂRJOTA, RÂȘCANI VICTOR GARBUZ: „UN ALES LOCAL POATE SCHIMBA MENTALITATEA OAMENILOR DIN COMUNITATEA SA”

Victor Garbuz este primar la al patrulea mandat în satul Pârlota, Râșcani. Consideră că un ales local trebuie să fie onest, curajos și un model pentru oamenii din comunitatea sa.

Cum trebuie să fie un primar?

Victor Garbuz: În primul rând, trebuie să fie onest, să aibă autoritate în fața oamenilor din localitate, să aibă curaj pentru a lua unele decizii importante, dar și să fie un exemplu pentru cetățenii din comunitate.

Este posibil ca datorită calităților primarului și oamenii din acea comunitate să devină mai buni?

Victor Garbuz: Cred că este posibil acest lucru, dar este nevoie de foarte mult timp și muncă

pentru a obține asemenea rezultate. Cred că prin exemplul propriu poți demonstra că ceea ce propui sau faci este util și important pentru cetățeni.

Cât de des au loc adunările obștii și ce se discută în cadrul acestora?

Victor Garbuz: Se adună tot satul o dată sau de două ori pe an. Se poate întâmpla și mai des, cu mai puțini participanți, în dependență de problema abordată. Ultimul subiect a fost privind colectarea gunoiului din localitate. S-a discutat despre prețul de acumulare, transportul și persoanele care vor activa în carul acestui serviciu. Până la 1 ianuarie oamenii plăteau câte 7 lei pe lună pentru acest serviciu, acum deja achită 10 lei. În prezent lucrăm la un proiect privind obținerea autorizației de depozitare a gunoiului într-o anumită zonă.

Uneori avem impresia că toată Republica Moldova este plină de gunoiști neautorizate... Victor Garbuz: Este și vina oamenilor pentru că mulți ani au aruncat deșeurile unde au crezut ei de cuviință

sau le dădeau foc. În ultimul timp, datorită legislației adoptate și interzicerea arderii gunoiului, oamenii au înțeles că deșeurile trebuie acumulate și depozitate în spații autorizate.

O altă problemă în localitatea Dvs. era aprovizionarea cu apă... Victor Garbuz: În mare parte am soluționat această problemă. În proporție de 99% am reușit să asigurăm cetățenii cu apă potabilă de calitate. Sunt funcționale trei fântâni artiziene. La momentul actual practic nimeni nu mai ia apă din fântânile de mină, cred că deja vremea acestora a trecut.

Ce v-ați dori să spună nepoții despre Dvs.?

Victor Garbuz: Că satul Pârlota este unul cu mulți gospodari, aprovizionat cu apă, curat, cu lumini pe străzi și am dori ca în timpul apropiat să fie implementat și proiectul de canalizare.

La înălțime
cu CALM!

„La Înălțime cu CALM” – o emisiune a Congresului Autorităților Locale destinată oamenilor și soluțiilor ce contribuie la dezvoltarea satelor!

„La Înălțime cu CALM” este emisiunea ce reflectă activitatea autorităților locale, dar și a oamenilor care contribuie la dezvoltarea comunităților. Activitatea CALM, modificările legislative, cât de mult avansăm sau regresăm la capitolul descentralizare, soluții ce ar permite dezvoltarea satelor noastre, oameni care sfințesc locul- toate acestea le aflați în cadrul emisiunii „La Înălțime cu CALM”. Vă invităm să ne audiați în fiecare zi de sâmbătă, de la ora 10.00, la postul de radio Eco Fm, pe frecvențele 97,6 MHz – Fălești; 100,2 MHz – Sângerei; 104,4 MHz- Anenii Noi, 98,5 – Ștefan Vodă și în fiecare zi de duminică, de la ora 14.10, la postul de radio Jurnal Fm, pe frecvențele 107,9 –Edineț; 95,2 – Sângerei; 88,2 – Telenești; 99,1 – Șoldănești; 91,2 – Rezina; 98,7 – Dubăsari; 100,1 – Chișinău.

Tot „La Înălțime cu CALM” suntem la Vocea Basarabiei, pe 71,57 MHz, Chișinău, 67,79 MHz, Soroca, 100,3 MHz, Glodeni, 101,0 MHz, Pelinia, 101,9 MHz, Taraclia, 103,8 MHz, Ștefan Vodă, 91,90 MHz, Căușeni, 101,9 MHz, Rezina, 103,1 MHz, Soroca, 106,7 MHz, Vulcănești, 104,4 MHz, Dondușeni, 102,3 MHz, Strășeni, 100,1 MHz, Ungheni.

OAMENII INFORMAȚI SUNT PUTERNICI!

Redacția
„Vocea autorităților locale”

Responsabil pentru ediție
secretariatul CALM

Adresa: str. Columna, 106A, Chișinău,
MD 2004, Republica Moldova,

Tel.: + (373 22) 223509
Fax: + (373 22) 223529
+ (373 22) 213235

www.calm.md
www.facebook.com/calm.md
info@calm.md